

Naručitelj: OPĆINA GRAČAC

Izvršitelj: Company d.o.o., ZADAR

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE GRAČAC

Zadar, rujan 2007.

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE GRAČAC

ZADARSKA ŽUPANIJA OPĆINA GRAČAC	
Naziv prostornog plana: Prostorni plan uređenja općine	
Naziv prikaza: TEKSTUALNO OBRAZLOŽENJE	
Broj kartografskog prikaza:	Mjerilo kartografskog prikaza:
Program mjera za unapređenje stanja u prostoru (službeno glasilo): „Službeni glasnik Zadarske županije“ br. 3/05	Odluka predstavničkog tijela o donošenju plana (službeno glasilo): „Službeni glasnik Zadarske županije“ br. 13/07
Javna rasprava (datum objave): 28. 12. 2006.	Javni uvid održan od: 08. 01. 2007. do: 07. 02. 2007.
Pečat tijela odgovornog za provođenje javne rasprave:	Odgovorna osoba za provođenje javne rasprave: NIKOLA BOLTA, dipl. oec. <hr/> <small>(ime, prezime i potpis)</small>
Suglasnost na plan prema članku 24. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), Broj suglasnosti: KLASA:350-02/07-0/01; URBROJ:2198-09-07-04 datum: 17. rujana, 2007.godine	
Pravna osoba/tijelo koje je izradilo plan:	GIN Company, d.o.o., Zadar
Pečat pravne osobe/tijela koje je izradilo plan:	Odgovorna osoba: NENAD ŠUŽBERIĆ, d.i.g. <hr/> <small>(ime, prezime i potpis)</small>
Voditelj plana: NEBOJŠA VEJMELKA, d.i.a.	
Stručni tim u izradi plana: NEBOJŠA VEJMELKA, d.i.a. BOŽIDAR ŠKARA, d.i.e. ŽELJKO KARAMARKO, d.i.g.	
Pečat predstavničkog tijela:	Predsjednik predstavničkog tijela: GORAN ĐEKIĆ <hr/> <small>(ime, prezime i potpis)</small>
Istovjetnost ovog prostornog plana s izvornikom Ovjerava <hr/> <small>(ime, prezime i potpis)</small>	Pečat nadležnog tijela:

SADRŽAJ

I. OBRAZLOŽENJE	5
1. POLAZIŠTA	5
1.1. OSNOVNI PODACI O STANJU U PROSTORU	5
1.2. PLANSKI POKAZATELJI I OBVEZE IZ DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA ŠIREG PODRUČJA I OCJENA POSTOJEĆIH PROSTORNIH PLANOVA	9
1.3. OCJENA STANJA, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA RAZVOJA U ODNOSU NA DEMOGRAFSKE, GOSPODARSKE I PROSTORNE POKAZATELJE S OBRAZLOŽENJEM PRISTUPANJA IZRADI PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE SA SMANJENIM SADRŽAJEM	11
2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINE I UREĐENJA NASELJA	22
3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA	29
3.1. ORGANIZACIJA PROSTORA I OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA	29
3.1.1. UTVRĐIVANJE GRAĐEVINSKIH PODRUČJA	30
3.1.2. ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA	32
3.2. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI	32
3.3. UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA	38
3.4. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA	49
3.5. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ I ZBRINJAVANJE OTPADA	60
II. ODREDBE ZA PROVOĐENJE	63
A. OPĆE ODREDBE	63

B. PROVEDBENE ODREBE	65
1. OSIGURANJE PROSTORA ZA GRAĐEVINE OD VAŽNOSTI ZA DRŽAVU I ŽUPANIJU	65
2. GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA I IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA – UVJETI GRADNJE	67
3. PODRUČJA IZVAN GRAĐEVINSKIH PODRUČJA – UVJETI GRADNJE	81
4. UVJETI UTVRĐIVANJA KORIDORA ILI TRASA I POVRŠINE PROMETNIH I DRUGIH INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA	86
5. MJERE ZAŠTITE KRAJOBRAZNIH I PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I KULTURNO-POVIJESNIH CJELINA	101
6. MJERE SPRJEČAVANJA NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ I ZBRINJAVANJE OTPADA	105
7. OBVEZA IZRADE DETALJNIH PROSTORNIH PLANOVA	109
8. SMJERNICE I MJERILA ZA NEOPHODNU REKONSTRUKCIJU GRAĐEVINA U SKLADU S ČLANKOM 44. ZAKONA O PROSTORNOM UREĐENJU	110
9. ZAVRŠNA ODREDBA	110

I. OBRAZLOŽENJE

1. POLAZIŠTA

1.1. OSNOVNI PODACI O STANJU U PROSTORU

Zadarska županija s površinom od 3643 km² ili 6,5% površine države, jedna je ne samo od većih prostorno administrativnih cjelina, već i jedna od najraznolikijih županija u Hrvatskoj. Po svom geoprometnom položaju ova županija preko visokog gorskog vijenca Velebita povezuje Primorsku Hrvatsku sa Središnjom Hrvatskom i predstavlja optimalan prirodni i strateški koridor za izlazak kontinentalne Hrvatske na Sredozemlje. Ovom prostoru treba pridodati i oko 3,7 tisuća km² morske površine Jadrana, što u svakoj strategiji razvoja predstavlja prvorazredni činitelj. Širi prostor Općine Gračac je u središtu koridora povezanosti sjever - jug čime posjeduje uvijete za kvalitetan razvitak. Preko ovoga prostora ostvaruje se veza juga Hrvatske sa prostorom Like i dalje prema unutrašnjosti. Stoga, sam Gračac u prometnom smislu predstavlja važno čvorište naročito u željezničkom povezivanju.

Općina Gračac je teritorijalno najveća općina u Hrvatskoj. Nalazi se u prostornom sustavu Zadarske županije, te u sklopu prostorno - analitičke cjeline ličko-pounskog područja. Iako administrativno pripada Zadarskoj županiji, zemljopisno, povijesno i kulturno je vezana za lički prostor (ličko-krbavski prostor s Pounjem).

Sve analitičke procjene zasnivaju se na popisu stanovništva iz 1991. g. koji predstavlja povoljnije statističke pokazatelje na području općine Gračac, a u odnosu na popis stanovništva iz 2001. g., što je vidljivo iz slijedećih tablica:

TABLICA 1.

ZADARSKA ŽUPANIJA	Površina		Stanovnici				Stanovi				Domaćinstva		Gustoća naseljenosti stan./km ²
			Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.	Popis 2001.	
	km ²	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	broj	stan./km ²
Županija ukupno	3643	100	214614	100	162045	100	84819	100	91932	100	59122	52359	58,9
Općina Gračac ukupno	955	26,2	11167	5,2	3923	2,4	4254	5,0	2314	2,5	3953	1523	11,7
1. Begluci	9,66	-	235	-	51	-	93	-	23	-	77	28	24,3
2. Brotnja	12,07	-	125	-	34	-	59	-	29	-	39	15	10,4
3. Bruvno	86,06	-	292	-	55	-	119	-	58	-	112	34	3,4
4. Cerovac	20,81	-	36	-	5	-	20	-	2	-	20	2	1,7
5. Dabašnica	32,88	-	69	-	-	-	21	-	-	-	18	-	2,1
6. Deringaj	15,54	-	183	-	52	-	69	-	38	-	65	27	11,8
7. Drenovac Osreda.	15,56	-	72	-	12	-	29	-	19	-	23	8	4,6
8. Duboki Dol	25,22	-	32	-	-	-	14	-	-	-	13	-	1,3
9. Dugopolje	6,67	-	68	-	8	-	28	-	21	-	20	5	10,2
10. Glogovo	23,48	-	66	-	20	-	39	-	24	-	25	11	2,8

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE GRAČAC

11.Grab	17,09	-	219	-	61	-	86	-	30	-	80	29	12,8
12.Gračac	69,83	-	4101	-	2689	-	1422	-	1118	-	1578	931	58,7
13.Gubačevo polje	12,56	-	59	-	15	-	40	-	10	-	29	8	4,7
14.Kaldra	4,14	-	175	-	23	-	57	-	36	-	56	10	42,3
15.Kijani	27,13	-	222	-	16	-	76	-	12	-	69	8	8,2
16.Kom	38,49	-	208	-	12	-	75	-	24	-	30	7	5,4
17.Kunovac Kupirova.	13,86	-	103	-	35	-	55	-	21	-	37	11	7,4
18.Kupirovo	26,27	-	130	-	16	-	56	-	10	-	42	7	4,9
19.Mazin	82,29	-	362	-	55	-	173	-	75	-	137	29	4,4
20.Nadvrelo	8,71	-	57	-	4	-	19	-	4	-	19	1	6,5
21.Neteka	15,81	-	237	-	57	-	110	-	59	-	75	30	15,0
22.Omsica	18,72	-	135	-	10	-	68	-	9	-	49	6	7,21
23.Osredci	16,46	-	190	-	38	-	76	-	55	-	60	22	11,5
24.Otrić	20,98	-	142	-	6	-	64	-	10	-	76	3	6,8
25.Palanca	7,10	-	84	-	29	-	36	-	34	-	41	15	11,8
26.Pribudić	10,13	-	102	-	4	-	48	-	24	-	39	1	10,1
27.Prijevo	12,14	-	168	-	3	-	60	-	37	-	57	1	13,8
28.Rastičevo	28,69	-	77	-	4	-	29	-	10	-	30	3	2,7
29.Rudopolje Bruvanj.	57,86	-	212	-	31	-	75	-	35	-	55	13	3,7
30.Srb	17,69	-	1454	-	334	-	528	-	206	-	456	135	82,2
31.Suvaja	26,60	-	403	-	68	-	146	-	49	-	98	31	15,2
32.Tiškovac Lički	40,68	-	114	-	17	-	54	-	28	-	37	10	2,8
33.Tomingaj	13,27	-	292	-	21	-	102	-	9	-	90	10	22,0
34.Velika Popina	50,21	-	352	-	53	-	136	-	98	-	129	28	7,0
35.Vučipolje	29,07	-	66	-	-	-	22	-	22	-	20	-	2,3
36.Zaklopac	12,35	-	76	-	15	-	36	-	5	-	24	5	6,2
37.Zrmanja	5,41	-	69	-	26	-	34	-	36	-	58	15	12,8
38.Zrmanja Vrelo	25,71	-	180	-	44	-	80	-	34	-	70	24	7,0

TABLICA 2.

ZADARSKAŽUPANIJA	POVRŠINA		STANOVNICI				GUSTOĆA NASELJENOSTI	
	km ²	Udio u povr. županije %	Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.	Popis 2001.
			broj	%	broj	%	broj br.st./km ²	broj br.st./km ²
OBALNO čl. 45. Zakona o prostornom uređenju	-	-	-	-	-	-	-	-
OTOČNO čl. 45. Zakona o prostornom uređenju	-	-	-	-	-	-	-	-
KONTINENTALNO GRANIČNO	955	26,2	11167	1,28	3923	1,10	11,7	4,1
OSTALO	-	-	-	-	-	-	-	-
ŽUPANIJA ukupno	3643	100,00	214614	5,2	162045	2,4	58,9	44,5

Iz navedenih podataka je vidljivo da je općina Gračac prostorno velika općina (najveća u Županiji), a ujedno vrlo slabo naseljena (najslabije naseljena u županiji), iz čega je potrebno definirati sve najvažnije razvojne ciljeve.

PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Geomorfološki prostor općine Gračac participira u tri regionalno prostorne jedinice: gorski masiv Velebit, ličko sredogorje i dolina Zrmanje do padina Plješivice u pounskom području, pa se prostor općine Gračac smatra brdsko-planinskom područjem.

Gorski masiv južnog Velebita spada u tip borano-rasjednih i navlačnih struktura i predstavlja uglavnom gologa i sjenovitog krša, te neplodnog tla. Najkvalitetnije plodne površine su u ličkom području u pravcu sjever-jug, ali ipak najveći poljoprivredni potencijal se nalazi u najnižem području općine smještenom uz rijeku Zrmanju. Krška polja Ravna Čemernica, Brezovac, Gubčevo polje, Velika Popina, Mazinsko polje, Štikada i polja uz Zrmanju imaju manji poljoprivredni značaj, ali su zato vrlo pogodna za stočarstvo, a Mazinsko polje i za sadnju krumpira.

Uz spomenuta krška polja, odnosno značajnije poljoprivredne površine općine Gračac, protežu se vodni slivovi uglavnom bujičnog karaktera i to: Zrmanja, sa bujicama Palanke i Zrmanja vrela, sliv Otuče sa Bašinicom i Kijašnicom, Bujice Velike Popine i Glogova, bujice Mazina, gornji dio sliva rijeke Une i gornji tok rijeke Butišnice.

Osim riječnih tokova u blizini Gračaca se nalazi akumulacijski kompleks Opsenica - Štikada koji akumulira veliki potencijal ličkog slivnog područja.

Ličko-pounski prostor sastavni je dio Like i Pounja i smatra se najnerazvijenijim dijelom Zadarske županije.

Usprkos demografskoj i gospodarskoj nerazvijenosti cijeli prostor općine Gračac obiluje prirodnim ljepotama. Graniči sa Parkom prirode Velebit, a 70-ak kilometara je udaljen od Nacionalnog parka Plitvička jezera. Obronci Velebita, Cerovačke pećine, izvori Une, Zrmanje, Krke i Otuče, riječni tokovi Une, Krke, Zrmanje, Dabašnice i Srebrenice, Babića jezero, jezero Štikada najznačajniji su prirodni resursi koji u perspektivi mogu postati nosioci razvoja općine u cjelini.

Klimozonalne, reljefne, geološko-pedološke karakteristike osnova su vegetacijskih karakteristika u prostoru. U geomorfološkom pogledu dominiraju karakteristike krške morfologije i hidrologije. Uz geološko-litološku građu, tla -pripadaju smeđem tipu, crvenici, redzini i crnici, što sve uvjetuje biljnu zajednicu šuma, sa najzastupljenijim drvećem bukvom (85%), jelom, crnim borom, gorskim javorom, grabom i cerom. Od uređajnih razreda prevladavaju sjemenjače bukve, panjače bukve, te sjemenjače bukve i jele. Kvaliteta šuma zadovoljava, a zdravstveno stanje i bolesti se prate redovitim motrenjem. Bolesti većih razmjera nisu uočene.

Opseg sječe šuma propisan je godišnjim etatom, odnosno sječivom masom koja iznosi 42000m³ bruto godišnje. Gospodarenje šumama i njihovu eksploataciju vrši Šumarija Gračac u 11 gospodarskih jedinica (dvanaesta u fazi uređivanja).

Sukladno stanju šuma i njihovim potencijalima, šumarstvo na području općine Gračac ima budućnost i biti će važan čimbenik razvoja.

Glede pogodnosti tla za poljodjelsko iskorištavanje može se govoriti o nepogodnim i marginalno pogodnim površinama (4/2 i 5/1 klasa). Tome su uzrok podjednako nepogodni klimatski i reljefni uvjeti, te skeletnost i stjenovitost terena.

Poljoprivredni prostor gračačkog područja nalazi se uglavnom u zoni doline rijeke Zrmanje, dakle u području toploga dijela submediterana. Generalno uzevši ovo je područje pogodno za uzgoj svih submediteranskih kultura osim masline.

Područje općine Gračac karakteriziraju dva osnovna klimatska podtipa:

- najveći dio teritorija ima karakteristike kontinentalne klime planinskog tipa koja se očituje u predjelu jugoistočnih padina Velebita
- udolina rijeke Zrmanje od izvorišta odlikuje se submediteranskom klimom

Velebitki masiv, relativno usko područje dijeli dva oštro diferencirana klimatozonalna područja: primorje sa vrlo blagim klimatskim karakteristikama i Liku sa izrazito oštrim kontinentalnim karakteristikama. To se izrazito manifestira u velikim temperaturnim razlikama. Tako je prosječna godišnja temperatura na planini 2 - 4⁰C (Čelavac 1207m) i u nizinskim dijelovima do 10⁰C.

Ovako izrazito suprostavljena dva klimatska područja na relativno malom prostoru mogu biti značajan činitelj u razvijanju posebnih oblika turizma.

Padaline su jednako važan klimatski element ovoga prostora, a kojega karakteriziraju izrazito sušni ljetni i izrazito kišni zimski periodi. Prosječna godišnja količina padalina kreće se od 2000 - 3000mm u nizinskim dijelovima. Ove količine padalina su neravnomjerno raspoređene, pa uz pretežno vapnenački sastav tla, određuju intenzitet suše. Suša je stalni problem u vegetacijskom periodu.

Osnovna obilježja klime ovoga područja čine vjetrovi. Najvažniji su oni iz sjevernoga kvadranta i to sjeveroistočnjak i istočnjak (bura). Egzaktnih podataka o učestalosti vjetrova i njihovom intenzitetu nema i trebalo bi provesti temeljita istraživanja. To bi posebice bilo od koristi za sustav korištenja snage vjetra u alternativne energetske potrebe.

Snježni pokrivač je za ovo područje zanimljiva kategorija i prema postojećim podacima kreće se :

- maksimalna visina se kreće od 100 - 150 cm (u planin.dijelu i više od 200)
- srednje godišnji broj dana pod sniježnim pokrivačem većim od 30 cm je :
 - u nizinskim predjelima 5 - 10 dana
 - u višim predjelima 20 - 70 dana
 - na planinskim predjelima više od 100 dana.

Klimatske karakteristike ovoga područja mogu biti pogodne za razvoj onih grana poljodjelstva koje su prilagođene takvim klimatskim uvjetima, ta za razvoj zimskih sportova kao turističke ponude područja.

KULTURNE VRIJEDNOSTI

Prirodni predjeli i graditeljska baština čine funkcionalno jedinstvo sa prostorom koji ih udružuje. Tako i na ovom prostoru uz prirodna bogatstva nalazimo i na niz vrijednih arheoloških lokaliteta i spomenika kulture.

Većinu čine stare gradine, sakralni građevine i objekti i zaseoci i pojedinačne građevine ruralne arhitekture. Većina objekata nije propisno označena i bez turističke signalizacije.

Briga o njihovu očuvanju u nadležnosti je Konzervatorskog zavoda Zadar i Zavoda za očuvanje kulturne baštine Zadar.

OSJETLJIVOST OKOLIŠA

Kapacitet sustava za prijem štetnih tvari na području općine Gračac ograničen je obzirom da se radi o području sa krškim, poroznim tlom, bogatim izvorima i vodotocima.

Stoga, obzirom na karakteristike prirodnih elemenata prostora najugroženiji dijelovi čovjekove okoline na području općine Gračac su:

- voda i izvorišta
- poljoprivredno zemljište

Zaštita voda je u neposrednoj relaciji sa korištenjem umjetnih gnojiva kojima se tretiraju poljoprivredne površine, ali također i sa ograničenim korištenjem prostora, na kojem se prostiru zaštitne zone izvorišta vode. Kako se radi o usitnjenim domaćinstvima sa tradicionalnim načinom obrade zemlje nema većeg zagađenja vodnih tokova.

Drugih većih zagađivača prostora također nema, pa se i u buduće prilikom planiranja i korištenja prostora mora zadržati visoki nivo čistoće svih prirodnih resursa na planiranom prostoru.

1.2. PLANSKI POKAZATELJI I OBVEZE IZ DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA ŠIREG PODRUČJA I OCJENA POSTOJEĆIH PROSTORNIH PLANOVA

Osnovni prostorno planski dokument na osnovu kojeg se izrađuje ovaj Prostorni plan uređenja općine Gračac je Prostorni plan uređenja županije Zadarske. Obvezna je primjena odredbi definiranih Prostornim planom uređenja županije, a s obzirom na sadržaj izrade ovog plana (Prostorni plan uređenja općine sa smanjenim sadržajem), njegov sastavni dio će biti i grafički izvaci iz županijskog plana.

Postojeća prostorno planska dokumentacija je oskudna i neažurna. Prostor općine Gračac je djelomično pokriven zastarjelim planom bivše općine Donji Lapac (šire područje oko naselja Srb), dok bivša općina Gračac nikad nije imala prostorni plan, već samo provedbene planove za naselje Gračac. Jedino je u smislu izrade prostornog plana za općinu Gračac (prostor bivše općine), Zavod za prostorno planiranje iz Osijeka izradio, 1990. godine, Program mjera za izradu Prostornog plana općine Gračac, a koji nikad nije usvojen.

S obzirom na bitno izmijenjene granice područja općine Gračac, potrebno je izraditi novi Prostorni plan uređenja općine, a postojeću i neažurnu prostorno plansku dokumentaciju koristiti kao osnovu za izradu nove.

Za područje naselja Srb (Donji i Gornji Srb) postoji Generalni urbanistički plan uređenja koji je bio na snazi dok je naselje Srb pripadalo općini Donji Lapac. Za područja Gračac-Krš i Gračac-Jug izrađeni su urbanistički planovi, ali na skupštini bivše općine nikad nisu doneseni.

Jedini valjani prostorno planski dokumenti nižeg reda na području sadašnje općine Gračac su Detaljni planovi uređenja „Novo naselje Gračac“ i „Novo naselje Gračac 2“, doneseni 2001.g., odnosno 2004.g..

Imajući u vidu da je Gračac područno i lokalno središte, također i općinsko središte, stručni pristup treba usmjeriti na definiranje fizionomije naselja, sadržaja i funkcija javnog i društvenog značaja, te procjene potreba i prijedlog prioriternih rješenja.

Promjena zakonske regulative koja se odnosi na oblast prostornog uređenja također predstavlja jedan od razloga za izradu prostornog plana. Donošenje Zakona o prostornom uređenju, Zakona o zaštiti prirode, Zakona o zaštiti okoliša, Zakona o vodama, Zakona o građenju i sl. nameće potrebu za ugradnju spomenute regulative u dokumente prostornog uređenja. Usvajanjem "Osnova korištenja i zaštite prostora bivše općine Gračac" izrađenih od strane Urbanističkog instituta Hrvatske u rujnu 1993. god. stvorena je osnova za plansko usmjeravanje razvitka na ovom području, koja se tek izradom ovog Prostornog plana uređenja počinje realizirati na adekvatan način.

Donošenjem Ustava Republike Hrvatske kao i drugim propisima pojedini elementi prirodnih sustava utvrđuju se kao dobra od interesa za Republiku (poljoprivredno zemljište, šumsko zemljište, izvorište, vrijedne vode i sl.) te je prostornim planovima potrebno usmjeravati i usuglašavati interese i djelovanja u zaštiti i očuvanju i unapređenju stanja okoliša, ruralnih i urbanih vrijednosti prostora i poboljšanja uvjeta života i rada.

Slični osnovni stavovi utvrđeni su i prostornim planom Republike Hrvatske (1989), odnosno Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske (1997).

Ratna stradanja koja su svom silinom pogodila Republiku Hrvatsku imala su utjecaj da vlada Republike Hrvatske ustanovi obvezu izrade Osnova korištenja i zaštite prostora ("Narodne novine" 44/92) 77/92) u svrhu izrade prostorne podloge za obnovu ratom ugroženih područja. Kroz izradbu navedenog dokumenta (rujan 1993.) preispitana je problematika prostornog uređenja i zaštite prostora i aktualizirana u odnosu na ratna razaranja i prioritete u obnovi. Osnovom je obuhvaćeno i područje općine Gračac glede ratnih razaranja i revidirana postavka i smjernica budućeg razvitka u prostoru prouzrokovanih ratnim zbivanjima.

Vrednovanje postojeće prostorno planske dokumentacije ukazuje na nedostatak odgovarajućih planova za novonastalu općinu, te se njihova izrada mora smatrati obvezom, a sa konačnim ciljem konačne sanacije prostora, odnosno definiranje smjernica razvoja prostora prekinutim početkom 90-ih godina.

1.3. OCJENA STANJA, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA RAZVOJA U ODNOSU NA DEMOGRAFSKE, GOSPODARSKE I PROSTORNE POKAZATELJE S OBRAZLOŽENJEM PRISTUPANJA IZRADI PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE SA SMANJENIM SADRŽAJEM

DEMOGRAFIJA

Županija Zadarska je početkom 1991. godine imala 214 614 stanovnika, vrlo neravnomjerno raspoređenih unutar svojih granica. Koncentracija stanovništva bila je izrazita na obalnom području, dok je na otočkom i zaobalnom bila osjetno manja.

Domovinski je rat još više ispraznio zaobalni dio županije, posebno onaj dio koji je bilo okupiran. Program obnove porušenih naselja je pridonio povratku dijela stanovništva, no to se može prihvatiti samo kao početna faza sustavnije revitalizacije prostora.

Prostor općine Gračac u pogledu održiva rasta stanovništva pa s tim u svezi svih ostalih razvojnih trendova pokazuje stagnaciju što je posljedica događanja u posljednjih petnaestak godina, ali i prethodnoga zanemarivanja ovih područja u svim razvojnim aspektima.

Naselje Gračac je administrativno i gravitacijsko središte teritorijalno najvećeg općinskog prostora u Županiji, ali isto tako i najslabije naseljenog.

Tijekom Domovinskoga rata ovo je područje bilo najugroženiji dio županije što je uzrokovalo velike demografske promjene naročito u pogledu iseljavanja stanovništva, a time i pogoršanje i onako loših demografskih prilika. Stoga sve analitičke procjene pri izradi ovog plana zasnivaju se na popisu stanovništva iz 1991. godine kada je u 38 naselja registrirano 11167 stanovnika sa svega 11,7st/km².

Slično kao i za općinu Gračac i demografska slika ličko - pounskog područja je vrlo nepovoljna i nema objektivnih pokazatelja koji bi pokazali skoro podizanje stope rasta stanovništva na ovom prostoru. Takvo stanje će biti ograničavajući faktor u razvojnom procesu, pa će trebati jakim poticajnim mjerama stvarati uvjete za naseljavanje fertilnog stanovništva na ovom području. Osim poticajnih mjera moguće je i razvijati one grane gospodarstva koje ne zahtijevaju veći broj radne snage, te primjenu suvremenih tehnoloških sustava.

Na kraju kao opći zaključak o budućem kretanju stanovništva ukazuje analiza trenda. Premda je trendove kretanja stanovništva organiziranim akcijama vrlo teško zaustaviti ili im promijeniti smjer nije realno očekivati kako linija trenda ponekad sugerira da bi u relativno skoroj budućnosti došlo do velike pa i potpune depopulacije kraja jer se ne može očekivati ni da će susjedni prostori pokazati toliku gospodarsku apsorpcijsku moć pa će silazna putanja biti zaustavljena u interakciji sa drugim sličnim trendovima u okruženju promatranih općina. O vremenu zaustavljanja prijašnjih kretanja tj. prekid trenda gubitka stanovništva odlučuju utjecaji eventualnog gospodarskog preporoda.

Radi prethodno iznesenih i drugih ograničenja mogu se dati samo pesimistične ili optimistične, odnosno donje ili gornje granice mogućeg kretanja te kao i svaka prognoza uz određene pretpostavke. U ovom slučaju možemo govoriti o:

- skorom obnavljanju gospodarske aktivnosti stanovništva barem do razine prijeratnog perioda
- povratku stanovnika barem do razine popisa stanovništva iz 1991 godine

Kada je riječ o povratku izbjeglih i prognanih osoba o kojemu ne postoje prethodna iskustva u novijoj povijesti značajno otežava procjenu jer se nikada prije, premda je i ranije u ovom stoljeću bilo ratova i migracija, zbog ratnih djelovanja nije tako masovno napuštalo mjesto boravka. Stoga su iznenađenja moguća te je potrebno biti oprezan u procjenama.

Postojeće stanje sustava naselja na području općine Gračac određeno je dosadašnjim razvojem, uvjetima korištenja prostora i društvenim prilikama. Tako je nastao sustav malih i raspršenih naselja (zaseoka). Ratna zbivanja utjecala su na demografsko osiromašenje ovog područja, te će posebnim mjerama populacijske politike u koje je uključeno i stimuliranje razvitka gospodarstva biti potrebna repopulacija.

URBANA OPREMLJENOST

Dosadašnji razvoj naselja u općini ima karakter stihijskoga rasta bez prepoznatljive urbane matrice. Buduću izgradnju treba staviti u okvire, zakonom utvrđenih kriterija, urbanističkog reda kroz izradu detaljne prostorno planske dokumentacije. Tipološke karakteristike slike naselja treba učiniti prepoznatljivima, a što se može postići jedino dobrom urbanističkom organizacijom struktura. Taj cilj valja ostvariti kroz kvalitetno planiranje prostora i efikasnu kontrolu provedbe.

Kroz kontekst stvaranja prepoznatljive strukturne slike naselja, sa jasno definiranom urbanom matricom, između ostaloga, u budućnosti se može težiti ostvarenju cilja da Gračac postane vrlo atraktivno mjesto stanovanja.

Istovremeno treba težiti ravnomjernom razvijanju svih većih naselja sa istom tendencijom stvaranja prepoznatljive matrice.

Kao sastavnica dobro organizirane strukture naselja je njegova opremljenost društvenom i komunalnom infrastrukturom. Stoga valja težiti da svako naselje dobije odgovarajuće javne funkcije shodno njegovome rangu.

U domeni infrastrukturne opremljenosti naselja treba težiti izgradnji svih uređaja na razini srednjih civilizacijskih dosega, a što pretpostavlja: dobru opskrbljenost stanovništva vodom, električnom energijom, telefonskim priključcima i nadasve kvalitetnim uređajima za kondicioniranje otpadnih voda i zbrinjavanje otpada. Također i prometna povezanost, kako na razini općinskog prostora tako i unutar naselja, mora poštivati princip optimalnoga prava na pristup.

U općini Gračac, od svih naselja svojom veličinom i značajem se ističu Gračac i Srb. Ova naselja predstavljaju dva centra, Gračac općinski centar, a Srb manji urbani centar, međusobno udaljeni 35km.

Naselje Gračac je opskrbljeno svim potrebnim društvenim sadržajima poput osnovne i srednje škole, zdravstvene stanice, zubara, ljekarne, 3 crkve i 2 župna ureda, zgrade lokalne samouprave, pošte, šumarije, komunalnog poduzeća, HEP-a, policijske uprave, vatrogasne postaje, banke, ispostave Fine, željezničke i autobusne stanice, trgovina, ugostiteljskih radnji i drugih.

U Srbu postoji područna osnovna škola, zdravstvena stanica, poštanski ured i mjesni odbor, te sadržaji trgovine i ugostiteljstva..

Ostala naselja zasad nemaju, osim stanovanja, dugih urbanih sadržaja.

POSTOJEĆA INFRASTRUKTURA

PROMET

Prostor općine Gračac ima važan geoprometni položaj preko kojeg se ostvaruje međusobno prometno povezivanje cjelokupnog teritorija kako Republike Hrvatske tako i Zadarske županije.

Ovim područjem prolaze javne ceste i željezničke pruge preko kojih je Zadarska županija prometno povezana s unutrašnjim prostorom Republike Hrvatske, s okolnim prostorom susjednih županija (Šibensko-kninska i Ličko-senjska), kao i s prostorom susjedne države Republike BiH.

CESTOVNI PROMET

Sve javne ceste na području Republike Hrvatske, prema Zakonu o javnim cestama (NN 180/04), Uredbi o mjerilima za razvrstavanje javnih cesta (NN 63/99) i Odluci o izmjenama i dopunama odluke o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste (NN 143/02), dijele se ovisno o njihovom društvenom, prometnom i gospodarskom značenju na: državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste.

Državne ceste su javne ceste koje povezuju teritorij Republike Hrvatske međusobno i s mrežom glavnih europskih cesta.

Županijske ceste su javne ceste koje povezuju područje jedne ili više županija.

Lokalne ceste su javne ceste koje povezuju područje grada i/ili općine.

Područjem općine Gračac prolaze dijelom ili u potpunosti ove javne ceste koje imaju karakter državne ceste sljedeće javne ceste:

D 1 na pravcu Zagreb-Karlovac-Gračac-Knin-Split,
D 27 na pravcu Gračac (D 1)-Obrovac-Benkovac-Stankovci-D 8,
D 50 na pravcu Žuta Lokva (D 23)-Špilnik-Gospić-Gračac (D 27),
D 218 na pravcu G.P. Užljebić (gr. R.BiH)-D. Lapac-Sučević (D 1),
D 506 na pravcu D 218-Dobroselo-Mazin-D 1,

Karakter županijske ceste na području općine Gračac imaju sljedeće javne ceste:

Ž 6009 na pravcu Velika Popina-D 218,
Ž 6025 na pravcu Obrovac (D 27)-Kaštel Žegarski-Ervenik-Kom-D 1,
Ž 6033 na pravcu Otrić (D 1)-Pribudić-Pađene (D 1).

Karakter lokalne ceste na području općine Gračac imaju ove javne ceste:

L 59114 na potezu Lovinac (Ž 5166)-Tomingaj (L59117),
L 59117 na potezu D 1-Tomingaj-Gračac (L63030),
L 59118 na potezu Ž 5169-Zaklopac-Donja Suvaja (L 63011),
L 63009 na potezu L59117-D 1,
L 63010 na potezu Ž 5169-Bruvno-Omsica-L 63031,
L 63011 na potezu G. Suvaja-D.Suvaja (D 218),
L 63012 na potezu D 218-gr. R. BiH,
L 63013 na potezu D 218-Osredci-Dugopolje-gr. R. BiH,
L 63030 na potezu Gračac: želj. kolodvor-D 1,
L 63031 na potezu Deringaj (D 27)-Gubavčevo Polje,
L 63032 na potezu Kijani-L 59117,
L 63033 na potezu Grab-D 1,
L 63034 na potezu D 1-želj. kolodvor "Grab",
L 63035 na potezu Glogovo-Vučipolje (D 1),
L 63036 na potezu Vučipolje (D 1)-Duboki Dol,
L 63037 na potezu G. Labusi-Vrpolje-Velika Popina (Ž 6009),
L 63038 na potezu Dabašnica-Ajderovac-D 218,
L 63039 na potezu Nadurljaj-D 218,
L 63040 na potezu Kunovac Kupirovački-Kupirovo (D 218),
L 63088 na potezu Marčetići-D 1,
L 63089 na potezu Ž 6033-Rastićevo,
L 63090 na potezu D 1-Zrmanja vrelo-Ž 6033,
L 63091 na potezu Zrmanja vrelo (L 63090)-Palanka-D 1.

Promet na području općine Gračac najintenzivniji je na državnim cestama, dok ostala cestovna mreža ima neznatno prometno opterećenje.

Ovo područje ostvaruje priključak na novoizgrađenu autocestu A 1 preko raskrižja "Sveti Rok".

Državne i većina županijskih javnih cesta na području općine Gračac modernizirane su po postojećim trasama, pa je prometna povezanost pripadajućeg prostora međusobno i sa susjednim područjem Zadarske županije i Republike Hrvatske uglavnom zadovoljavajuća.

Pojedine dionice županijskih i lokalnih javnih cesta imaju nepovoljne horizontalne i vertikalne tehničke elemente, poprečne profile neadekvatne širine, te dotrajalu kolničku konstrukciju. Kroz naselja uglavnom nisu izgrađeni nogostupi.

Nekategorizirane prometnice na području općine Gračac ne zadovoljavaju prometne zahtjeve, jer su neadekvatne širine, imaju nepovoljne tehničke elemente i uglavnom su bez suvremenog kolničkog zastora, pa ne pružaju potrebnu razinu prometne sigurnosti.

ŽELJEZNIČKI PROMET

Područjem općine Gračac prolaze dvije željezničke trase: trasa postojeće željezničke pruge Zagreb-Knin-Split, tzv. "lička pruga" i trasa međunarodne željezničke pruge Zagreb-Bihać-Knin-Split, tzv. "unska pruga", koje imaju karakter magistralne pomoćne pruge.

Obje trase predstavljaju značajne prometne koridore u gospodarskom sustavu Hrvatske. Nekoć se više koristio koridor "unske pruge". Danas je važniji koridor "ličke pruge", tj. pravac u smjeru Gospić-Knin koji je u fazi rekonstrukcije i modernizacije.

TELEKOMUNIKACIJSKI PROMET

Prostorom općine Gračac prolazi magistralni svjetlovodni pravac, sa čvorištem u naselju Gračac kao središtu Općine odakle se nastavlja u tri pravca: jedan polazi prema Gospiću uz državnu cestu D50, dok drugi i treći polaze prema Kninu i Šibensko-kninskoj županiji u jednom i Udbini u drugom smjeru uz državnu cestu D1.

Ovaj svjetlovodni pravac je sastavni dio međužupanijskog prstena Zadar-Pag-Gospić-Gračac-Knin-Sinj-Split-Šibenik-Biograd na moru - Zadar, čime je maksimalno povećana pouzdanost magistralnih veza koja prolaze Zadarskom županijom, time i prostorom općine Gračac.

Od mjesne TK mreže na području Općine Gračac malo je izgrađeno.

Mjesna TK mreža postoji jedino u naselju Gračac, dok je prije Domovinskog rata mjesna TK mreža postojala i u Srbu, ali je u ratu kompletno uništena.

Zahvaljujući dobrom pokrivenošću signalom pokretne mreže, u većini naselja na području Općine, u kojima nije izgrađena mjesna TK mreža, usluge nepokretne mreže se mogu dati i daju se tzv. FGSM sustavom, tj. sustavom koji preko pokretne mreže pruža uslugu osnovnog nepokretnog telefonskog priključka koji zadovoljava većinu korisnika.

Područje Općine je s obzirom na konfiguraciju prostora, kao što je već spomenuto, dobro pokriveno signalom mreže pokretnih telekomunikacija. Signalom pokretne mreže pokriveni su svi glavni pravci kao i većina od ukupno 38 naselja koliko ih ima u općini Gračac.

Pored toga na području Općine se nalazi i Radio relejna (RR) postaja Čelavac koja je do 90 godine imala ključnu ulogu u magistralnim vezama. Današnja uloga te postaje je neznatna i koristi se jedino kao lokacija za baznu postaju pokretnih telekomunikacija.

Telekomunikacijski sustav veza je izgradnjom svjetlovodne mreže doživio rast koji mu dugoročno otvara velike mogućnosti korištenja i širenja. Cilj je približavanje po broju uključenih pretplatnika europskom prosjeku, a to je oko 40-50 pretplatnika na 100 stanovnika.

ELEKTROENERGETSKI SUSTAV

Dosadašnji elektroenergetski sustav na području Općine Gračac možemo podijeliti na dva konzumna područja: jedno je TS 110/35/10kV "GRAČAC 2-DOIĆI", a drugo TS 35/10kV "GRAČAC 1".

Napajanje TS 110/35/10kV "GRAČAC 2-DOIĆI" osigurano je iz dva pravca dalekovodima DV 110 kV čime je zadovoljena pouzdanost sustava.

Trafostanica TS 35/10kV "GRAČAC 1" napaja se putem dalekovoda DV 35 kV iz TS 110/35/10kV "GRAČAC 2-DOIĆI" s jedne strane i TS 35/10kV "LIČKO CERJE" s druge strane.

Postojeća elektroenergetska mreža u potpunosti zadovoljava sadašnje potrebe za pouzdanu i kvalitetnu opskrbu električnom energijom općine Gračac te omogućava nesmetano povećanje potrošnje električne energije uzrokovano rastom stanovništva, standarda i gospodarskim rastom u budućnosti.

To proizlazi iz popisa stanovništva iz 2001g. koji nam ukazuje na depopulaciju Općine, nepostojanja većih gospodarskih subjekata, te usporednih podataka o potrošnji električne energije po stanovniku koji su u 2001. godini registrirani, za Općinu Gračac oko 2950 kWh/st., za Zadarsku županiju oko 3916 kWh/st., za Hrvatsku oko 3733 kWh/st., dočim je ista proizvodnja u Europskoj uniji skoro za 50% veća, u Japanu otprilike za 200% veća, a u SAD za 350% veća. U Albaniji je ona za oko 100% manja nego u Hrvatskoj.

U Općini Gračac ne postoje veći izvori električne energije.

Za preferiranu proizvodnju električne energije u hidrocentralama, na području naše županije više ne postoje značajni potencijali. Zato je potrebno svakako planirati izgradnju i drugih mogućih izvora energije kako za proizvodnju električne energije tako i za ostale energetske potrebe. Istovremeno postojeće resurse treba racionalno koristiti što svakako znači smanjivanje gubitaka odnosno smanjivanje emisije energije u zrak, vodu i tlo, a također što više uvoditi u korištenje male alternativne izvore.

Općina Gračac nema velikih centara i velikih industrijskih potrošača i stoga nema potrebe za izgradnjom većih klasičnih izvora energije već se posvetiti alternativnoj energiji što joj u budućnosti može biti i prednost (razvoj turizma, propisi EU i sl.).

Što se tiče alternativnih izvora energije područje općine Gračac ima predispozicije za korištenje vjetroelektrana i ovim planom se utvrđuje mogućnost i potreba izgradnje vjetroelektrana.

VODOOPSKRBA

Postojeće stanje vodoopskrbe na području općine Gračac ne zadovoljava, kako u pogledu pokrivenosti općine, tako ni u pogledu stanja izgrađenosti vodnih građevina. Stoga neriješena vodoopskrba već godinama predstavlja kritičan faktor razvoja i funkcioniranja cjelokupnog područja općine Gračac.

Glavni problemi u svezi s rješavanjem vodoopskrbe ovog područja su: nedostatak vode zbog nepovoljnog prostornog položaja najizdašnijih izvorišta u odnosu na glavne potrošače, mali kapacitet i nepovoljna vremenska raspodjela izdašnosti lokalnih izvorišta koji se sada koriste za vodoopskrbu na pojedinim područjima, te nerazvijenost distribucijskog sustava.

Na području općine Gračac u funkciji je više zasebnih lokalnih vodovoda preko kojih se zasebno rješava vodoopskrba pojedinih naselja na ovom području.

To su: vodovod "Gračac", vodovod "Bruvno", vodovod "Mazin", vodovod "Srb", vodovod "Velika Popina", vodovod "Glogovo", vodovod "Kaldrma", vodovod "Tiškovac"....

Postojeći cjevovodi izgrađeni su najkraćim trasama do potrošača, uglavnom uz postojeće prometnice.

Pojedini cjevovodi su već dotrajali, rezultat čega su veliki gubici vode.

Vodovod "Gračac"

Ovaj vodovod koristi zahvat površinskih voda vodotoka Ričica u naselju Štikada, ukupnog kapaciteta 40 l/s. Izgrađen je 1922. godine kao željeznički vodovod "Štikada-Gračac-Zrmanja" za potrebu rješavanja opskrbe vodom lokomotiva na ličkoj dionici željezničke pruge Zagreb-Split. Nakon prelaza s parne vuče na diesel vuču ovaj vodovod koristio se je samo za vodoopskrbu naselja uz željezničku prugu.

Sa zahvata voda se crpila u vodospremnik "Gračac", zapremine $V=360 \text{ m}^3$ na koti 583,87 m.n.m. iznad željezničke postaje "Gračac" i preko sustava crpnih postaja uz željezničku prugu odvodila do željezničke postaje "Zrmanja".

Zbog neredovitog održavanja i starosti gubici su bili preveliki, pa je u razdoblju 1972./1973. godine izvršena djelomična rekonstrukcija ovog cjevovoda. U sklopu rekonstrukcije izgrađena je nova crpna postaja "Štikada", te uređaj za pročišćavanje. Kapacitet ovih građevina je 20 l/s. Također je izgrađen i vodospremnik "Štikada", zapremine $V=500 \text{ m}^3$ na koti 620,00 m.n.m.

U istom razdoblju izgrađen je i novi opskrbni cjevovod od azbestcementnih cijevi na dionici od postojećeg vodospremnika iznad željezničke postaje "Gračac", a prema glavnom projektu izrađenom od "Opće vodoprivrednog poduzeća-Split" 1972. godine.

Postojeći tlačni cjevovod $\varnothing 150 \text{ mm}$ do postojećeg vodospremnika je dotrajao. Na njega je direktno priključen i velik broj potrošača što dodatno onemogućava normalnu opskrbu vodom naselja Gračac i znatno povećava troškove eksploatacije.

Danas je u funkciji tlačni cjevovod, gravitacioni cjevovod dužine cca 3,0 km i vodospremnik "Štikada", zapremine $V=500 \text{ m}^3$.

Izvan funkcije je gravitacioni cjevovod dužine cca 8,6 km, kao i vodospremnik "Gračac", zapremine $V=360 \text{ m}^3$.

Cjevovodi su izgrađeni od azbestcementnih vodovodnih cijevi $\varnothing 250 \text{ mm}$ i $\varnothing 200 \text{ mm}$, te od plastičnih vodovodnih cijevi $\varnothing 125 \text{ mm}$ - $\varnothing 60 \text{ mm}$.

Vodovod "Bruvno"

Radi rješenja vodoopskrbe centralnog dijela naselja Bruvno izgrađen je 1980. godine lokalni vodovod sa zahvatom na izvoru Ledenik, koji ima minimalnu izdašnost oko 10,0 l/s.

Iz crpne postaje, koja je smještena neposredno ispod zahvata, voda se preko tlačno-opskrbnog cjevovoda dovodi do potrošača, odnosno do vodospremnika "Bruvno", zapremine $V=50 \text{ m}^3$.

Ovaj vodovod dimenzioniran je na 2,0 l/s.

Danas je u funkciji tlačni cjevovod dužine 2,4 km izgrađen od azbestcementnih vodovodnih cijevi $\varnothing 100 \text{ mm}$, te gravitacijski cjevovod dužine cca 2,0 km izgrađen od plastičnih vodovodnih cijevi $\varnothing 60 \text{ mm}$.

Vodovod "Mazin"

Na širem području naselja Mazin vodoopskrba se rješava koristeći više lokalnih izvorišta, od kojih je najznačajniji izvor Bukovac izdašnosti 3-4 l/s.

Vodovod "Mazin" izgrađen je 1981. godine. Sastoji se od tlačnog cjevovoda dužine 0,80 km, gravitacijskog cjevovoda dužine cca 3,0 km i vodospremnika "Mazin", zapremine $V=50 \text{ m}^3$.

Cjevovodi su izgrađeni od azbestcementnih vodovodnih cijevi $\varnothing 100 \text{ mm}$ i od plastičnih vodovodnih cijevi $\varnothing 100 \text{ mm}$ - $\varnothing 60 \text{ mm}$.

Vodovod "Srb"

Vodoopskrba naselja: Srb, Neteka i Begluci riješena je preko lokalnog vodovoda, koji koristi zahvat na izvorištu Bijeli klanac i zahvat na izvorištu Kotlina. Kapacitet ovih izvorišta je 10,0 l/s-50,0 l/s.

Vodoopskrbni sustav "Srb" sastoji se od gravitacijskih cjevovoda ukupne dužine 15,0 km, crpne postaje "Srb", tlačnog cjevovoda, vodospremnika "Srb" zapremine $V=300 \text{ m}^3$ i sekundarne vodovodne mreže.

Postojeća vodovodna mreža izgrađena je od azbestcementnih i salonitnih vodovodnih cijevi $\varnothing 200 \text{ mm}$, te gusanih vodovodnih cijevi $\varnothing 80 \text{ mm}$ i $\varnothing 60 \text{ mm}$.

Vodovod "Velika Popina"

Na širem području naselja Velika Popina kaptirano je nekoliko manjih izvorišta kojima se pojedinačno rješava vodoopskrba naselja: Velika Popina i Gornji Labusi. Zbog male izdašnosti ovih izvorišta u sušnom periodu česti su problemi u vodoopskrbi.

Vodovod "Glogovo"

Vodoopskrba naselja Glogovo riješena je lokalnim vodovodom, koji koristi zahvat na izvoru Trešnja.

Vodovod "Lička Kaldrma"

Vodoopskrba šireg područja naselja Kaldrma riješena je preko lokalnog vodovoda sa zahvatom na području Eljenačke drage.

Vodovod "Tiškovac"

Naselje Tiškovac Lički rješava vodoopskrbu preko lokalnog vodovoda, koji koristi zahvat na Babića jezeru.

Vodoopskrba preostalih naselja na području općine Gračac svodi se na korištenje izvorskih i tekućih voda, koje nisu kaptirane ni dovedene do potrošača.

Za rješenje vodoopskrbe na dijelu područja općine Gračac izrađena je Studija "Vodoopskrba općine Gračac", od Opće vodoprivrednog poduzeća za vodno područje dalmatinskih slivova iz Splita, 1981. godine. U istoj je definirana koncepcija dovoda vode s pojedinih izvorišta, glavni cjevovodi i glavne vodne građevine koje su potrebne za trajno kvalitetno rješenje vodoopskrbe.

ODVODNJA

Na cjelokupnom području općine Gračac otpadne vode iz stambenih i ostalih objekata uglavnom se disponiraju u tlo ili u najbliži vodotok izravno bez ikakvog prethodnog pročišćavanja, pa otpadne tvari u znatnoj mjeri zagađuju podzemne i površinske vode.

Samo u naselju Gračac i naselju Srb postoji djelomično izgrađena kanalizacijska mreža.

U naselju Gračac kanalizacijska mreža ima direktan ispušt u rijeku Otuču bez ikakvog prethodnog pročišćavanja. Postojeća kanalizacijska mreža može se generalno podijeliti u dva dijela: novoizgrađeni razdjelni sustav odvodnje i stari mješoviti sustav odvodnje koji se tijekom izgradnje novog sustava djelomično prespojio na novoizgrađene kolektore oborinske kanalizacije. Stari nepotpuni mješoviti sustav odvodnje još je u funkciji u samom centru grada.

Izrađena je projektna dokumentacija u kojoj je obrađen razdjelni sustav kanalizacijske mreže, te određena lokacija budućeg uređaja za pročišćavanje urbanih (fekalnih) otpadnih voda.

Oborinske otpadne vode ispuštaju se direktno u teren, odnosno u rijeku Otuču bez prethodnog čišćenja.

U naselju Srb izgrađena je kanalizacijska mreža kojom se urbane otpadne vode odvede u četiri smjera i ispuštaju bez ikakvog pročišćavanja u okolni teren, odnosno vodotoke.

U ostalim naseljima na području općine Gračac sve sanitarno-potrošne (fekalne) otpadne vode iz stambenih i ostalih objekata uglavnom se ispuštaju izravno u tlo ili najbliži vodotok preko upojnih jama, bez ikakvog prethodnog pročišćavanja.

Oborinske krovne vode i vode s prometnih površina također se direktno procjeđuju u tlo, odnosno slijevaju najkraćim putem u vodotoke.

U novoizrađenoj Studiji zaštite voda Zadarske županije dato je načelno rješenje odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda i za područje općine Gračac. Predložene su lokacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda s prijedlogom odgovarajuće tehnologije pročišćavanja i uz procjenu ekonomske i tehničke vrijednosti sustava odvodnje.

MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA GOSPODARSKOG RAZVOJA

Razvoj općine Gračac se mora temeljiti na njenim prirodnim resursima i potencijalima. Za njihovo efikasno korištenje se trebaju ostvariti određeni kvalitetni pomaci prvenstveno u demografskom smislu (povećanje broja stanovnika), potom u smislu poboljšanja postojećeg infrastrukturnog sustava, a konačno i u smislu poboljšanja općih životni i radnih uvjeta.

Kvalitetne mogućnosti prostora se sagledavaju u sljedećem:

- zemljopisni položaj (relativna blizina Zadra i autoceste)
- očuvana priroda i bogata prirodna raznolikost
- velike poljoprivredne površine (oranice i pašnjaci)
- velike šumske površine
- vodni potencijal
- donekle i neiskorišteni resursi prirodnih sirovina

Ograničenje gospodarskog razvoja planiranog prostora je uvjetovano nepovoljnom demografskom situacijom i slabom strukturom stanovništava, nerazvijenim zastarjelim gospodarskim subjektima, nerazvijenom i slabo organiziranom poljoprivrednom proizvodnjom, relativno lošim stanjem infrastrukturnih mreža, a pogotovo prometnica do pojedinih naselja, neiskorištenošću prirodnih potencijala (vodni, energetske i sl.), konačno i slabije organiziranim društvenim prilikama koje bi mogle pokrenuti razvojne procese u gospodarstvu.

U smislu korištenja mineralnih sirovina su kroz razna istraživanja utvrđene mogućnosti korištenja i to :

- boksit, na lokalitetima Omsica, Labusi, Vrace, Kijani, Rudopolje i Mazin
- željezne rude, na lokalitetu Pribudić
- keramičke gline, na lokalitetu Badijek
- pirofilit na lokalitetu Mazin
- gips, na lokalitetima Mrkići i Sović potoku
- barit, na lokalitetima Kuće Dušana, Šarac, Borići i dr
- ukrasni kamen, na lokalitetima Lovinac - Suvaja i sjeverno
- tehnički kamen, na lokalitetima Gunovac i Kijani
- bituminozne stijene, na lokalitetima Viline pećine i Dinići

Nažalost, svi navedeni mineralni resursi su u takvim količinama koje ne otvaraju veće eksploatacijske mogućnosti na razini današnje tehnologije. Jedino se može

sa sigurnošću koristiti rezerve ukrasnog i tehničkog kamena kojih ima u znatnim količinama.

Također u pogledu prostornih ograničenja razvoja treba naglasiti dva osnovna faktora, a to su :

- velika međusobna raštrkanost naselja u formi malih zaselaka bez izrazitih karakteristika središnjih jezgri koje bi mogle preuzeti funkcije središnjeg naselja mikroregije
- slaba međusobna povezanost naselja/zaselaka prometnom mrežom koja bi omogućavala kvalitetniju međusobnu komunikaciju i razvijanje zajedničkih uslužno servisnih i gospodarskih funkcija

Izraziti nesrazmjer između općinskog središta Gračaca smještenog periferno u odnosu na teritorij općine također je nepovoljan čimbenik u razvijanju bolje povezanosti unutar općinskog prostora.

Samo središte općine - Gračac po svom geostrateškom i prometnom položaju, Prostorni planom uređenja županije označen kao gradsko središte, ima potencijal za pokretanje razvojnih funkcija na višoj razini.

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINE I UREĐENJA NASELJA

CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINE

Cilj demografskog razvoja općine Gračac mora biti srednje umjereni rast stanovništva sa tendencijom poboljšanja fertiliteta kao osnovice za podizanje kvalitete ukupnoga života i poboljšanja gospodarskoga rasta. Tome cilju treba težiti stvaranjem niza potrebnih stimulativnih mjera, od gospodarskog do sociološkog aspekta.

Prostorno razvojna struktura determinirana je prirodnim datostima i stvorenim vrijednostima. Ona se u ovom prostoru zasniva prvenstveno na prirodnim vrijednostima teritorija, pa odabir prostorno-razvojne strukture biti će primjeren tim datostima. To pretpostavlja razvijanje prometa i usluga čime će se podizati ukupan standard stanovništva. Posebice treba razvijati one grane gospodarske proizvodnje koje su primjerene klimatskim i geomorfološkim karakteristikama područja kao što su : stočarstvo, neki aspekti poljoprivrede te turizam.

Postojeće šumske površine treba održavati i pažljivo eksploatirati, ali i vršiti daljnje pošumljavanje onih prostora koji nemaju druge namjene.

Treba ispitati mogućnosti razvoja uzgajališta slatkovodne ribe.

Proizvodne pogone, koji su ekološki čisti, treba svesti na prihvatljivu mjeru i locirati grupirano na najmanje atraktivnim mjestima.

Planom se određuju ciljevi prostornog uređenja općine Gračac u kontekstu razvoja županije u cjelini. Sukladno tome globalni ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja su:

- podizanje razine kvalitete života stanovništva, očuvanje i unaprjeđenje prirodne i kulturne baštine uz optimalno korištenje raspoloživih prirodnih i stvorenih resursa županije
- jačanje gospodarstva
- skladni demografski razvoj, do kraja provesti povratak prognanika i izbjeglica
- odabir prostorne i gospodarske strukture (potpunije korištenje resursa županije, potpunije korištenje povoljnog geoprometnog položaja u regiji i na važnim prometnim koridorima te stvaranje funkcionalnog prometnog sustava županije, bolje korištenje postojećih kapaciteta gospodarstva i proizvodnih potencijala)
- razvoj naselja (policentrični/ racionalni razvoj sustava naselja i razvoj urbanih funkcija radi demografske stabilizacije i ravnomjernog razvoja cijelog područja županije)
- obnova ratom zahvaćenih područja s ciljem povratka stanovništva, obnove naselja i gospodarstva te uključivanje u razvojne sustave pod novim uvjetima (geopolitičkim; sigurnosnim), te obnova i sanacija prirodnih i kulturnih dobara
- razvoj društvene, prometne i ostale infrastrukture
- provođenje mjera zaštite okoliša (podizanje svijesti o potrebi zaštite prostora)

Iz gore navedenog slijedi da su osnovni ciljevi prostornog razvitaka općine Gračac:

- podizanje kvalitete stanovanja
- podizanje standarda javnih usluga
- poboljšavanje svih oblika komunikacije
- oblikovanje i razvitak novog javnog prostora
- osiguranje prostornih pretpostavki za razvoj društvenih djelatnosti i realizacija potrebnih sadržaja
- obradive poljoprivredne površine unaprijediti i reorganizirati sa ciljem efikasnije eksploatacije, uz kontrolirano korištenje zaštitnih sredstava i gnojiva, a u cilju očuvanja prirodnog okoliša i kvalitete proizvoda
- nastaviti pošumljavanje goleti uz čišćenje i održavanje postojećeg šumskog fonda
- izvršiti pripremu i prihvata raznovrsnih manjih proizvodnih pogona ekonomski opravdanih, a tehnološko i ekološko mogućih
- da bi se sve ovo moglo realizirati i da bi se omogućio daljnji razvoj potrebno je što prije poboljšati cjelokupan infrastrukturni sustav
- zaštita krajobraznih vrijednosti

Ostvarivanje navedenih ciljeva omogućiti će se:

- definiranjem mjera demografskog razvoja
- povoljnim odabirom prostorne i gospodarske strukture
- maksimalnim korištenjem geoprometnog položaja
- podizanjem standarda javnih usluga
- razvijanjem društvene infrastrukture
- razvijanjem tehničke infrastrukture
- poboljšanjem svih oblika komunikacije
- poboljšanjem stambenih uvjeta
- zaštitom krajobraznih vrijednosti
- zaštitom prirodnih i kulturnih vrijednosti prostora
- poboljšanjem režima zaštite prostora

Navedena ciljeve potrebno je kontinuirano realizirati sustavom dokumenata prostornog uređenja kroz njihovu izradu i donošenje.

Temeljem toga osigurati će se racionalno korištenje i zaštita prostora i ostvariti unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

RAZVOJ I UREĐENJE NASELJA

Na teritoriju općine Gračac ne postoje optimalni preduvjeti za sustavan i ravnomjeran razvoj svih naselja. Naslijeđena neravnoteža demografskog stanja, kroz dugotrajnu tendenciju odumiranja stanovništva većine naselja, vrlo dugo će se odražavati i dalje. Treba očekivati da će se brže razvijati općinsko središte - Gračac, koje je zbog svog povoljnog prometnog položaja i kao centar najvećeg općinskog prostora u županiji kroz Prostorni plan uređenja županije Zadarske

nominiran kao potencijalno gradsko središte. Poticajnim mjerama Države i razvojnim programima poduzetničkog usmjerenja može se promijeniti negativna demografska slika ovoga područja.

Temeljni cilj kojemu treba težiti je potreba čitavo ovo područje dovesti u ravnopravan gospodarski položaj sa razvijenijim djelovima županije.

Realizacija općih ciljeva prostornog razvoja Zadarske županije pretpostavlja uspostavu policentričnog modela prostornog razvitka (afirmacija srednjih i malih gradova, poticaj razvoja središnjih naselja osobito u područjima rijetke naseljenosti, velikih udaljenosti među naseljima i na područjima izvan glavnih prometno-razvojnih koridora), a u tom smislu izradom Prostornog plana općine Gračac moraju se ostvariti preduvjeti za:

- provođenje mjera za zaustavljanje depopulacijskih procesa
- unapređenje uvjeta života i povećavanje vrijednosti i kvalitete prostora i okoliša (kvalitetniji i ravnomjerniji razmještaj funkcija i pokrivenost prostora potrebnom infrastrukturom)
- racionalno korištenje prostora za izgradnju
- opremiti naselja nedostatnim funkcijama i stvarati uvjete za otvaranje novih radnih mjesta u cilju zadržavanja stanovništva
- osigurati prostorne pretpostavke za realizaciju državne infrastrukture
- osiguranje dovoljnih količina energije i istraživanje alternativnih izvora energije
- osiguravanje novih koridora dalekovoda i alternativnih magistralnih TK kablova
- ostvarenje uvjeta za zaštitu voda od zagađenja
- revitalizacija i rekonstruiranje gospodarstva (napuštanje zastarjelih i štetnih tehnologija) te poticanje ulaganja u ekološki održive tehnologije
- poticanje razvoja i ulaganja u poljoprivredu

Postojeće stanje naselja na području općine Gračac određeno je dosadašnjim razvojem i procesima okupljanja stanovništva na prostorima oko plodnih polja, a kako je poljoprivreda bila najvažniji čimbenik u razvoju naselja, naseljavanje je slijedilo logiku plodnih polja. Tako je naslijeden sustav kojeg karakteriziraju male i raspršene grupacije po obodu polja.

Područno i lokalno središte Gračac je prilično dobro opremljeno urbanim sadržajima, Srb kao drugi manji centar lošije, a ostala naselja dosta loše. U tom smislu treba razvijati urbani prostor i van centralnih naselja.

Ratna zbivanja utjecala su na demografsko osiromašenje ovog područja, te će se stimuliranjem razvitka gospodarstva potaknuti repopulacija.

Organizacija prostora u nešto izmijenjenom obliku, zadržat će korištenje onih prostora koji pružaju mogućnost racionalne organizacije i kvalitetnijih uvjeta za život.

Radne zone pratit će logiku naseljenosti i biti će smještene izvan kvalitetnih poljoprivrednih površina i na lokacijama koje ne dovode u pitanje ugroženost voda i izvorišta.

Budući razvoj naselja usmjeravati će se na temelju razvijanja postojećih struktura naselja uz obnovu postojećeg stambenog fonda i očuvanja autentičnosti ruralnih sklopova.

Općinsko središte Gračac utvrđeno je kao lokalno središte pripadajućeg gravitacijskog kompleksa, pa se njegov daljnji razvoj treba temeljiti na popunjavanju centralnih funkcija, a čime će se položaj i ostvarena razina opremljenosti potvrditi u središnjoj ulozi u okvirima šireg gravitacijskog prostora. Za sve ovo utvrđeni su potrebni sadržaji društvenog standarda, opskrbe i uslugama te nužno opremanje komunalnom i ostalom infrastrukturom.

Iz gore navedenog definiramo i osnovne ciljeve razvoja naselja Gračac (dijelom i naselja Gračac):

- razvijanje naselja u područno i lokalno središte sa svim potrebnim urbanim sadržajima
- urbano preoblikovanje i podizanje standarda komunalnih usluga kako u naselju, tako i na cijelom prostoru općine

Ciljevi razvoja društvenih djelatnosti ostvariti će se rekonstrukcijom ili izgradnjom građevina i objekata:

- u funkciji zaštite zdravlja i socijalne skrbi prikladno učinkovitim oblikom zaštite poglavito djece i osoba starije dobi
- osnovnoškolskog obrazovanja sukladno potrebama
- prilagođenih novim oblicima djelovanja uprave i administracije prostorno disponiranih na način približavanja uprave i administracije pučanstvu i gospodarskim subjektima
- u funkciji razvoja sporta i rekreacije, također planiranjem izgradnje adekvatnog broja sportskih terena, borilišta i objekata u funkciji sporta i rekreacije.

Razvoj, obnova i izgradnja naselja Gračac treba biti u skladu sa potrebama značaja općinskog središta, a u tom smislu opremljeno centralnim funkcijama, te standardom i kvalitetom komunalnih usluga koje moraju zadovoljiti suvremene potrebe.

Pored toga potrebno je urbano preoblikovati naselje, te pažnju posebno posvetiti javnom prostoru.

UNAPREĐENJE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE U NASELJIMA

Promet

Planirani društveni i gospodarski razvoj cjelokupnog prostora općine Gračac može se u potpunosti ostvariti samo ukoliko se izgradi cjelovit, efikasan, siguran i moderan prometni sustav koji će funkcionalno povezivati cijeli ovaj prostor međusobno kao i s cjelokupnim teritorijem pripadajuće Zadarske županije i Republike Hrvatske, te omogućiti selektivno vođenje i upravljanje prometom u budućnosti.

Mora se izgraditi prometna infrastruktura koja će zadovoljiti sve potrebe javnog i individualnog prometa, a to se prvenstveno odnosi na cestovni i željeznički promet.

Cestovni promet, zbog svoje fleksibilnosti, imat će i dalje najvažniju prometnu ulogu i to u prvom redu sve postojeće javne ceste (državne, županijske i lokalne). U cilju povećanja propusne moći sve javne ceste i nerazvrstane ceste na području općine Gračac treba redovito održavati, opremiti odgovarajućom prometnom signalizacijom, izvršiti rekonstrukciju kritičnih dionica, te osigurati i zaštititi zakonom propisani zaštitni pojas.

Željeznički promet treba preuzeti glavnu ulogu u svezi s povezivanjem područja općine Gračac s obalnim područjem Zadarske županije i kopnenim dijelovima Republike Hrvatske.

Prometno povezivanje svih naselja na području općine Gračac međusobno, kao i sa susjednim naseljima gradskog karaktera koja su izvan domašaja željeznice ostvarivat će se korištenjem autobusnog prometa.

Razvoj željezničkog prometa na području općine Gračac zasniva se na činjenici da ovim prostorom prolaze: postojeća željeznička pruga Zagreb-Gospić-Knin-Split, tzv. "lička pruga" i postojeća željeznička pruga Zagreb-Bihać-Knin-Split, tzv. "unska pruga", koje imaju karakter magistralne pomoćne pruge. Da bi "lička pruga" postala željeznička pruga velike propusne moći treba izgraditi dio nove trase na potezu Radučić-Gračac. To će, uz modernizaciju i bolju organizaciju željezničkog prometa, ovom prostoru dati izuzetan značaj u ostvarivanju prometnog povezivanja južne Hrvatske i unutrašnjih dijelova Republike Hrvatske, jer će ove željezničke pruge preuzeti ulogu glavnog prijevoznika robe za potrebe gospodarstva na cjelokupnom području južne Hrvatske.

Telekomunikacijski promet

Svako naselje mora imati kvalitetno izgrađenu telekomunikacijsku mrežu. Ta mreža može biti, ako je to ekonomski opravdano, izgrađena podzemno, ali i nadzemno kako bi se osiguralo što kvalitetnije korištenje telekomunikacijskih usluga. Kod izgradnje ove mreže treba usuglasiti trase sa trasama ostalih infrastrukturnih objekata da ne bi došlo do preklapanja trasa.

Komutacije moraju biti digitalne sa mogućnošću pružanja svih telekomunikacijskih usluga, kao i lako uvođenje novih usluga.

Elektroopskrba

Svim naseljima i pripadnim gospodarskim područjima potrebno je osigurati kvalitetno napajanje električnom energijom, glede toga i srednjenaponska elektroenergetska mreža 10(20)kV mora biti pouzdana.

Poboljšanje kvalitete napajanja potrošača na nivou 0.4 kV postići će se interpolacijom novih TS 10(20)/0,4 kV u postojeće mreže. radi smanjenja padova napona u niskonaponskim mrežama, te izgradnjom poprečnih veza na dugačkim strujnim krugovima 20 kV radi povećanja pouzdanosti napajanja.

Unutar naselja, ako je to ekonomski opravdano, elektroenergetsku mrežu potrebno je izvoditi podzemnim kabelima glede osiguranja kvalitetnijeg i pouzdanijeg napajanja, te poboljšanog izgleda naselja.

Vodoopskrba

Na području Općine Gračac nalaze se značajni vodni resursi koji su važni u vodoopskrbi cjelog prostora Ličko - pounskog dijela Županije i šire. To su u prvom redu površinske vode i izvori slivnog područja rijeke Zrmanje i Une, te podzemne vode. Ovo je područje uvršteno u prvu razinu strateških rezervi vode Republike Hrvatske. Kako je kvaliteta vodnoga potencijala od presudnog značenja za život ljudi postavlja se kao temeljni cilj potreba trajne i efikasne zaštite ovih vodnih resursa.

Kvalitetno riješena vodoopskrba je jedan od nužnih preuvjeta za skladan društveni i gospodarski razvoj svakog prostora, pa tako i za cjelokupno područje općine Gračac.

Hidrološka karakteristika ovog dijela Zadarske županije je da postoje dovoljne količine vode za kvalitetno rješavanje vodoopskrbe s lokalnih izvorišta. Problem je u tome da vodoopskrbna mreža ne zadovoljava kako u pogledu pokrivenosti općine, tako ni u pogledu stanja izgrađenosti vodnih građevina.

Vodoopskrba na cjelokupnom području općine Gračac mora se rješavati na način da se svim naseljima osiguraju dovoljne količine kvalitetne pitke vode tijekom cijele godine, a prema stvarnim potrebama svih potrošača, uvažavajući istovremeno materijalne mogućnosti i postojeću izgrađenost vodovodne mreže na terenu.

Razvoj vodoopskrbe mora se zasnivati na već postojećim zasebnim vodoopskrbnim sustavima, koje treba redovito održavati i dograđivati kako bi se omogućila kvalitetna distribucija potrebnih količina vode do svih potrošača tijekom cijele godine.

Moraju se provesti odgovarajući istražni radovi svih izvorišta koja se već koriste ili bi se mogla koristiti za rješavanje vodoopskrbe.

Za cjelokupno područje ove općine mora se izraditi odgovarajuća projektna dokumentacija radi iznalaženja mogućnosti za što brže i ekonomičnije rješavanje postojećih problema vodoopskrbe.

Odvodnja

Zagađenja koja se unose otpadnim tvarima iz urbanih i gospodarskih sredina izravno utječu na kvalitet površinskih i podzemnih voda, pa mogu postati ograničavajući faktor planiranog razvoja. Stoga rješavanju odvodnje otpadnih voda na čitavom prostoru općine Gračac treba pristupiti s posebnom pažnjom, jer će se samo osmišljenim i sustavnim pristupom u svezi s planiranjem i izgradnjom adekvatnog sustava odvodnje ostvariti kvalitetna zaštita cjelokupnog vodnog sustava ovog dijela Zadarske županije od zagađivanja.

Cilj kojemu treba težiti sastoji se u izgradnji suvremenih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda svuda gdje za to postoje opravdani razlozi, naročito za naselja koja doživljavaju razvoj, te za radne i turističke zone.

Obzirom na veličinu teritorija, prirodno-geografske karakteristike, planirani razvoj naselja, postojeći stupanj izgrađenosti kanalizacijske mreže, osobine potencijalnih prijamnika i ekonomske mogućnosti problem sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda na području općine Gračac mora se rješavati etapnom izgradnjom više zasebnih sustava odvodnje.

U cilju maksimalne zaštite okoliša, prvenstveno podzemnih i površinskih voda, za cjelokupno područje općine Gračac treba primijeniti razdjelni sustav odvodnje, tj. zasebno sakupljati i odvoditi urbane otpadne vode, a zasebno oborinske otpadne vode.

Za dispoziciju urbanih otpadnih voda treba primijeniti odgovarajući stupanj pročišćavanja, nakon čega se iste mogu ispuštati u teren, vodotoke, ili koristiti za poljoprivredne svrhe.

Prije odabira konačne lokacije ispusta u vodotok ili teren moraju se provesti hidrogeološka istraživanja za svaku potencijalnu mikrolokaciju.

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

Područje općine Gračac je pogranično područje uz državnu granicu prema Republici Bosni i Hercegovini, potom ruralno područje, također i brdsko-planinsko područje. Navedene karakteristike ga definiraju u odnosu na prostor Zadarske županije u cjelini, a ujedno sugeriraju značaj i način njegovog prostornog razvoja.

Prostorna dispozicija i kvaliteta prostora u širem smislu je uvjetovala njegovu demografsku stagnaciju, a nakon Domovinskog rata i značajno nazadovanje uslijed migracijskih tokova započetih ratnim djelovanjem, potom uvjetovanih socijalno-gospodarskim problemima, a također i trendom deruralizacije sličnih prostora u županiji.

Značaj ovog prostora u kontekstu županije (i šire) je njegov pogranični položaj, te mogućnosti koje pružaju njegove ruralne i brdsko-planinske karakteristike. To znači da se moraju poboljšati demografske prilike na ovom području, pri čemu će odlučujuću ulogu imati razvoj poljoprivrednih i stočarskih djelatnosti. Jedan od oblika korištenja poljoprivrednih i stočarskih resursa ovog područja može biti proizvodnja zdrave hrane za hrvatsko i europsko tržište.

Gospodarska proizvodnja također mora pratiti razvoj poljoprivrede i stočarstva u smislu prerade proizvedenih sirovina, a također i drugih prirodnih resursa. Svojom djelatnošću ne smije zagađivati okoliš.

Demografskim oživljavanjem ovo područje će privući određeni broj žitelja iz drugih područja županije, dijelom će se ublažiti demografski problemi obalnog područja i gradova, a ravnomjernije rasporediti demografski potencijal na prostoru cijele županije.

3.1. ORGANIZACIJA PROSTORA I OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA

Na prostoru općine Gračac se nalazi 38 naselja među kojima su najveća Gračac (općinsko središte) i Srb (manji područni centar). Naselja su pretežno smještena uz plodni dio prostora općine, te sa velikim zaleđem pogodnim za stočarstvo. To su ujedno osnovne djelatnosti na kojima počiva gospodarska osnova općine - poljoprivreda i stočarstvo. Uz spomenute površine u općini nalazimo i veće šumske površine, a također neplodne i neobrađene površine.

Prometnu okosnicu općine čini državna cesta D 1 (glavni pravac Zagreb-Split), potom državna cesta D 27 u smjeru Zadra, D 50 u smjeru Gospića, odnosno D 218 u smjeru Srba i granice Republike Bosne i Hercegovine. Ostale županijske i lokane ceste povezuju naselja sa širim prostorom u pravilu opet preko državnih cesta.

Planska slika općine Gračac u skladu sa prethodnim kratkim opisom organizacije prostora izgleda ovako:

Naselja su uglavnom smještena uz obradiva krška polja i postojeće prometnice. Uz krška polja se protežu vodni slivovi uglavnom bujičnog karaktera sa većim rijekama Zmanjom, Otučom i Unom. U višim planinskim predjelima nalazimo površine većih šuma i neobraslog prostora.

Stanovanje se i nadalje planira u okviru dosadašnjih građevinskih područja naselja u kojima ima dosta prostora za moguću novu izgradnju. U tom smislu se planiraju minimalna proširenja izgrađenih dijelova građevinskog područja naselja, te nešto veća proširenja u većim naseljima. Ovakvim planiranjem se nastoji racionalno graditi i koristiti slabo naseljeni prostor.

Poljoprivredne površine se također planiraju na dosadašnjim prostorima, te između naselja i zaseoka. Prostorni resursi poljoprivrednih površina su također dostatni za planirani broj stanovnika, a prioritetno se planom upućuje na revitalizaciju zapuštenih površina. Prostor koji se ne može koristiti za poljodjelske aktivnosti, dakle manje kvalitetne površine će se koristiti za stočarstvo, pretežno ovčarstvo.

Uz navedene primarne djelatnosti uz građevinska područja naselja se planiraju i druga građevinska područja u kojima bi se ostvarili gospodarski i turističko-ugostiteljski sadržaji, a u skladu sa prirodnim mogućnostima planiranog prostora.

3.1.1. UTVRĐIVANJE GRAĐEVINSKIH PODRUČJA

Svaka od prostorno razvojnih cjelina/naselja u kojima postoje specifični i različiti uvjeti razvoja trebaju odmah koristiti svoje potencijale kako bi se što prije stvorili optimalni uvjeti za buduće razdoblje. Prioriteti se za razvoj, pri tome ne mogu dati ni jednoj prostorno razvojnoj cjelini već oni moraju proizaći iz prirodnih i drugih mogućnosti svake od njih. Mora se poštivati načelo da se ni jedna prostorno razvojna cjelina ne može razvijati na račun druge. Taj cilj doprinosi ukupnosti skladnoga razvoja čitave teritorijalne strukture. U cilju racionalnog korištenja i zaštite prostora mora se težiti da se izgradnja odvija pretežno u postojećim građevinskim područjima uz racionalno postupanje sa prostorom.

Obzirom na navedene kriterije temeljni cilj postavljen ovim planom je zadržavanje građevinskih područja u postojećim granicama uz manje funkcionalne korekcije. Moguća proširenja ili osnivanje novih građevinskih područja moraju slijediti osnovnu razvojnu logiku što pretpostavlja: u prvoj fazi racionalizaciju postojećih građevinskih područja, a tek u drugoj razvojnoj fazi ići na proširenja odnosno osnivanje novih. S tim u svezi definiraju se potrebni kriteriji kojima se treba regulirati navedene procese. Ovako koncipirani proces rasta i razvitka naselja kao urbanih struktura donosi pozitivan trend racionalizacije čitavog sektora prometnog i infrastrukturnog opremanja prostora

Građevinska područja naselja su planirana u zoni postojećih naselja na način da se integrira rahla izgrađena struktura u čvršću urbanu cjelinu, sve na površinama koje će omogućiti dosadašnji način korištenja prostora, a ujedno i realizaciju svih potrebnih novih sadržaja.

Prijedlogom organizacije površina građevinskih područja naselja osigurano je dovoljno površina za dalji razvoj i širenje naselja. Ove zone definiraju prostor unutar kojeg je dozvoljena izgradnja i uređenje prostora na način da se uz stanovanje kao osnovnu namjenu mogu odvijati i druge djelatnosti sukladne osnovnoj, imajući pri tome u vidu nesmanjenu kvalitetu stanovanja.

Shodno tome unutar ovih područja moguće je uz stanovanje organizirati ugostiteljstvo, trgovinu, uslužne djelatnosti, kulturne sadržaje, javne sadržaje, sportske aktivnosti te poljodjelstvo unutar okućnica stambenih parcela u manjim naseljima.

Osim postojećih prirodnih resursa planom se planira i značajnije korištenje prostora u smislu gospodarskog razvoja općine, a sukladno mogućnostima prostora. Tako se planira gospodarska zona „Tintori“ sjeverno od Gračaca, kao i manje gospodarske zone u samom Gračacu, Donjem Srbu i Kupirovu – Kunovcu Kupirovačkom. Ove gospodarske zone su zamišljene kao nadopuna osnovnim djelatnostima, dakle poljoprivredi, stočarstvu i šumarstvu, a također i za moguće korištenje drugih prirodnih resursa.

U tom smislu se planiraju i turističke zone (turistička naselja) „Cerovačke pećine“ kraj Gračaca, „Dabašnica“ kraj Gornjeg Srba, „Urljaj“ kraj Kupirova i „Velike bare“ kraj Kunovca Kupirovačkog, kao i zona autokampa „Babića jezero“ kraj Tičkovca Ličkog. U Mazinu se planira zona sportsko rekreacijske namjene „Ogreci“ namijenjena prvenstveno golf igralištu.

U skladu sa prirodnim potencijalom i mogućnostima planiranog prostora, planirana je lokacija za eksploataciju mineralnih sirovina i to tehničkog-građevinskog kamena - „Vodica“ (Mazin-istok). Također su planirani istražni prostori mineralnih sirovina i to: arhitektonsko-građevinskog kamena na lokacijama „Javornik“ i „Javornik 1“ (Mazin), te „Velika Popina“ (Velika Popina); tehničko-građevinskog kamena na lokacijama „Škorića brdo“ (Mazin-sjever), „Borje“ u Osredcima, „Lipovača“ (Zaklopac), „Kaldrma“ (Kaldrma), „Vugonje“ (Otrić) i „Gola glava“ (Deringaj).

U naselju Suvaja postoji, a i planom se prihvaća manje ribogojilište.

Predložena veličina građevinskih područja osigurava skladan prostorni razvitak, respektirajući očuvanje ambijentalnih i prirodnih vrijednosti te zaštite voda i izvorišta i poljoprivrednog zemljišta.

Razmještaj i veličina građevinskih područja određen je temeljem slijedećih kriterija:

- postojeća izgrađenosti i odnos prema poljoprivrednim površinama
- očekivano demografsko kretanje
- mogućnosti komunalnog opremanja
- prirodni i stvoreni faktori ograničenja u prostoru

Kriterije i uvjete koje je potrebno poštivati striktno su definirani kroz uvjete za gradnju i uređenje prostora u građevinskim područjima naselja unutar provedbenih odredaba koje su sastavni dio ovog plana.

Granice građevinskog područja određuju se u granicama katastarskih čestica, iznimno gdje to nije moguće (velike katastarske parcele ili velike izdužene

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE GRAČAC

parcele) definiraju se tako da je povučena crta razgraničenja ujedno element po kojoj treba izraditi novi parcelacijski elaborat.

3.1.2. ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA

Red. broj	Naziv županije/općine/grada OPĆINA GRAČAC	Oznaka	Ukupno ha	% od površine općine	stan/ha ha/stan*
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA				
1.1.	Građevinska područja ukupno/ - izgrađeni dio GP - neizgrađeni dio GP	GP	1.697,05 1.342,89 354,16	1,78 1,40 0,37	6,58 8,32 31,53
1.2.	Izgrađene strukture van građevinskog područja - gospodarska (industrija, zanatstvo) - poslovna namjena - turizam - eksploatacijska polja i istražni prostori - sportsko-rekreacijske	I K3 T2,T3 E3, Ex R,R1,R3,R5	104,31 22,69 100 700,14 1.826,17	0,1 0,02 0,1 0,73 1,91	0,009* 0,002* 0,009* 0,06* 0,16*
1.3.	Poljoprivredne površine	P	14780	15,5	1,32
1.4.	Šumske površine	Š	-	-	-
1.5.	Ostale površine - posebna namjena - zračno pristanište - groblja - ostale		19,03 74,80 13,87	0,02 0,08 0,01	0,002* 0,007* 0,001
	OPĆINA UKUPNO		95500	100	0,12 8,55*

3.2. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

Gospodarske i društvene djelatnosti na prostoru općine Gračac planirane su u različitim zonama i prikazane su u grafičkom dijelu Plana, kako u izvratku iz PPU zadarske županije, tako dijelom i u grafičkom prikazu građevinskih područja naselja i drugih sadržaja.

Sljedom toga u namjeni površina (izvadak iz PPU zadarske županije) dominiraju šume, poljoprivredne površine i pašnjaci, proizvodno poslovne zone, turističko-ugostiteljske zone, eksploatacijska polja i građevinska područja naselja.

Također u grafičkom dijelu Plana – Građevinska područja naselja i drugih sadržaja Utvrđene su zone sljedećih sadržaja:

- građevinska područja naselja
- gospodarska namjena – proizvodna (proizvodno poslovne zone)

- turističko-ugostiteljska namjena
- sportsko rekreacijska namjena – golf
- sportsko-rekreacijske zone
- pojedini sadržaji izvan građevinskih područja – eksploatacija mineralnih sirovina
- zračno pristanište

Planom predložena namjena i način korištenja prostora daju prikaz jasne koncepcije prostornog uređenja, odnosno sliku temeljnih prostornih djelatnosti.

Proizvodno poslovne zone unutar granica ovoga plana zamišljene su kao servisno, proizvodno, poslovne unutar kojih će se naći manji pogoni čiste industrije i uslužnih djelatnosti. Vrsta djelatnosti unutar zona mora biti u skladu sa potrebama prostora, odnosno sa potrebama obrade sirovina poput drva, kamena, vode i sl.). Uvjeti uređenja i izgradnje unutar ovih zona trebaju odgovarati strogim uvjetima zaštite prostora tako da korištenje ovih zona ne utječe negativno na okoliš.

Potrebe gospodarskog razvitka općine Gračac uvjetuje da se pristupi organizaciji uređenog prostora koji može prihvatiti nove gospodarske sadržaje i osigurati prostor za razvitak radnih funkcija. Samim tim, ocjenjuje se da bi radne zone mogle imati veliki utjecaj na poticanje gospodarskog razvitka ovoga kraja.

Realizacija pojedinih sadržaja unutar planiranih zona mora imati čvrstu osnovu na prirodnom potencijalu planiranog prostora.

Također u skladu sa prirodnim datostima prostora u atraktivnom prirodnom okolišu planiraju se prije spomenute turističke zone. U njima se predviđa izgradnja hotela ili turističkih naselja, odnosno autokampa, a kapacitet za svaku pojedinu zonu ne smije biti veći od 1000 ležaja, odnosno svaka pojedina zona ne smije biti veće površine od 20 ha. Osnovna namjena zona je da zadovolje potrebe za turističko-ugostiteljskim kapacitetima. Razvoj turizma na području općine Gračac temeljit će se također na revitalizaciji i očuvanje starih ambijentalnih jezgri te na očuvanju i oplemenjivanju prirodnog ambijenta.

Realna osnova realizacije turističkih zona se ogleda kroz niz atraktivnih prirodnih i kulturnih znamenitosti prostora na cijelom području općine.

Izvan planiranih građevinskih područja moguća je realizacija istražnih prostora mineralnih sirovina i eksploatacijskih polja arhitektonskog građevnog kamena i tehničkog građevnog kamena. Vidimo da je osnova utvrđivanja spomenutih sadržaja ponovo prirodni potencijal prostora. Kao i drugi gospodarski sadržaji i ovi moraju biti u skladu sa strogim uvjetima zaštite prostora, a njihova realizacija i korištenje u skladu sa potrebom gospodarskog razvoja prostora u cjelini.

Realizaciji spomenutih sadržaja mora prethoditi izrada studije utjecaja na okoliš, odnosno ostale zakonom propisane radnje (rudarska koncesija, građevinska i uporabna dozvola...).

Poljoprivredne površine utvrđene su na temelju pedoloških i proizvodno ekoloških karakteristika zemljišta. Razvoj poljoprivredne proizvodnje treba očekivati kod većine gospodarstava. Imajući u vidu da su područja bila pod izraženim utjecajem

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE GRAČAC

ratnih razaranja nužan je povratak stanovništva kako bi prirodni resursi bili iskorišteni.

U bližoj budućnosti ne bi trebalo očekivati bitnije promjene u strukturi vlasništva zemljišta, prvo jer je posjed relativno mali i drugo, jer domaćinstva imaju uspostavljenu strukturu proizvodnje, koja nije namijenjena prvenstveno tržištu. Zaseoci locirani oko polja trebali bi se tretirati kao jezgre organizacije poljoprivredne aktivnosti. Na taj način njihov status bi bio reguliran kao građenje van građevinskih područja naselja u svrhu poljoprivredne proizvodnje.

Ipak, razvojem poljoprivrednih djelatnosti i otvaranjem širem prostoru proizvođači bi se mogli više približiti tržištu, pogotovo u smislu proizvodnje zdrave hrane. Iako kapaciteti nisu preveliki, doprinijeli bi napredovanju prostora u cjelini.

Prikaz poljoprivrednih površina na području općine Gračac

Katastr. općina (cijela ili dio)	Ukupna površina (ha)	Oradivo polje zvano (naziv, potez, bunari, zaseok)	Oradive površine (ha)	Primjedba (Top. karta 1:25000)
GRAČAC (cijela)	4.146	Luke	150	GRAČAC GLOGOVO
		Jezerine	65	
		Raskršće (60+45)	105	
		Ograde	20	
		Cvetkovića Polje	35	
		Rosulje	30	
		Otuča (Bujadinice, Ripišta)	270	
		Ukupno	675	
ŠTIKADE (dio, ')	3.228	Glavica-istok	20	GRAČAC MALI ALAN
		Glavica-zapad	30	
		Male Bare	40	
		Petine (Tuk-Vrace)	45	
		Bare (dio)	375	
		Ukupno	500	
GRAB (cijela)	4.596	Mrtve Bare (sjeverno od ceste)	70	GRAČAC MALI ALAN
		Jezerine – Kraljev Gaj (200+25)	225	
		Vučipolje-Draga	70	
		Trnovača	20	
		Malovan	35	
		Ukupno	420	
DUBOKI DOL (cijela)	2.571	Polje Duboki dol	30	GLOGOVO MANASTIR KRUPA
		Turovac	50	
		Ukupno	80	
KOM (cijelina)	3.827	Zрманj-Potkom	100	MANASTIR KRUPA VRELO ZRMANJE
		Poljice	25	
		Ukupno	125	
PALANKA (cijela)	503	Zрманja	25	VRELO ZRMANJE
		Ukupno	25	

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE GRAČAC

PRIBUDIĆ (cijelina)	1.236	Kusac-Zrmanja	55	VRELO ZRMANJE
		Polje Pribudić	50	
		Žujino Polje	85	
		Ukupno	190	
ZRMANJA (cijela)	542	Zrmanja	70	VRELO ZRMANJE
		Ukupno	70	
PRLJEVO (cijela)	4.127	Prijevo-Starčevići	170	VRELO ZRMANJE D TIŠKOVAC
		Prijevo-Sijani	120	
		Rastičevo	40	
		Tavani	25	
		Ukupno	355	
VRELO (cijela)	5.606	Zrmanja Vrelo + Mrača	165	VRELO ZRMANJE
		Vrelo Zrmanje	60	
		Zrmanja-Doljani	20	
		Nadvrelo	155	
		Magareče polje	35	
		Malopopinsko polje	150	
		Budimiri	30	
		Ukupno	615	
VELIKA POPINA (cijela)	7.159	Velikopopinsko polje (750+145)	895	VELIKA POPINA
		Pogledalo-Sučevići (50+100)	150	
		Labusko polje	30	
		Ukupno	1.075	
GLOGOVO (cijela)	2.343	Glogovo polje + Pusto polje	475	GLOGOVO
		Ukupno	475	
KLJANI (cijela)	3.930	Kljani-Gajine	400	GLOGOVO
		Gubavčevo polje (dio)	200	
		Ukupno	600	
OMSICA (cijela)	1.896	Omsica Gornja-Gubavčevo polje	500	GLOGOVO
		Omsica Donja	50	
		Ukupno	550	
DERINGAJ (Cijela)	1.661	Sušnji, Otuča, Greda, Brdaljci	300	GRAČAC GLOGOVO MAZIN
		Poljice	50	
		Ukupno	350	
TOMINGAJ (cijela)	1.940	Istočno od ceste (Razbojne-Otuča)	145	GRAČAC
		Tominsko-Deranjnsko polje	365	
		Cijepci-Sušanj	180	
		Rosulje	70	
		Bare Pištića	45	
		Vodice	30	
		Ukupno	835	
RUDOPOLJE (cijela)	5.528	Studeno Vrelo, Dolovi-Tupale	330	GRAČAC KLAPAVICA
		Rudopolje(Crno Vrelo, Arčave)	325	
		Glok	100	
		Paklarić (40+35)	75	
		Klapavica (Gornja i Donja)	105	

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE GRAČAC

		Ukupno	935	
BRUVNO (cijela)	7.965	Selište+Rosulje (25+65)	90	MAZIN
		Rose, Žitnjik, Koštinke	150	
		Otuča, Rosulje, Podčazbine	500	
		Graovo, Mazinsko poljice		
		Cerovac Bruvanjski	400	
		Draga Radišin-Otuča	180	
		Ukupno	1.320	
MAZIN	8.445	Mazin-Crkvina (305+15+30+60)	410	MAZIN
		Konjusnica	110	
		Bukovci-Mandić	160	
		Strna Čemernica	200	
		Tava-Zakinjača-Bukovite doline -Lokve-Vaganac-Janjilo	700	
		Ukupno	1580	
ZAKLOPAC (cijela)	1.553	Brezovac polje (jezero)	195	NATEKA
		Zaklopac gornji-Poljica	145	
		Zaklopac donji-Krčevine	70	
		Ukupno	410	
BROTNJA (cijela)	963	Joševica	15	NATEKA MARTIN BROD
		Brotnja Pilje-Dropci	180	
		Dolina Une	20	
		Ukupno	215	
SUVAJA (cijela)	2.997	Dolina Une, D. Suvaja	10	NATEKA MARTIN BROD
		Draga, D. Suvaja Puače	90	
		D. Suvaja Žaluzje	60	
		D. Suvaja (Joševica)-Bajer	110	
		Gornja Suvaja (50+50+50)	150	
		Ukupno	420	
BEGLUCI (cijela)	901	Dolina Une-Bare	75	MARTIN BROD
		Pilipovići-Miljuši (100+100)	200	
		Ukupno	275	
NATEKA (cijela)	1.451	Crkvina, Međuvođe (Srebrenica)	200	NATEKA
		Vojvodići	60	
		Dukića Poljane	30	
		Ukupno	290	
DABAŠNICA (cijela)	3.284	Dabašnica (150+80)	330	V. POPINA
		Dabašnica-Čemernica	25	
		Dabašnica-Karačuša	40	
		Ukupno	395	
SRB (cijela)	1.835	Usorija-Kruškovače		LIČKA KALDRMA V. POPINA
		Međuvođe		
		Cimiter-Donji Srb-Kruškovače		
		Sredica-Gornji Srb		
		Donji Srb-Linije		
		Donji Srb-srebrenica		
		Ajderovac		
		Ukupno		

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE GRAČAC

ORSREDCI (cijela)	1.659	Grbići, Zorići, Savići	250	LIČKA KALDR
		Orsredsko polje	230	
		Ukupno	480	
DUGOPOLJE (cijela)	740	Dugopolje-Tankosići	35	LIČKA KALDR.
		Dugopolje-ž. Stanica	30	
		Ukupno	65	
LIČKA KALDRMA (cijela)	419	Butižnica	30	LIČKA KALDR.
		Svetinja-Zavlaka	20	
		Ukupno	50	
KUPIROVO (cijela)	4.277	Kunovac Jezera-Tursko polje	250	LIČKA KALDR.
		Kunovac V. Bare-Desnice	120	
		Kupirovo polje	120	
		Ukupno	490	
TIŠKOVAC LIČKI (cijela)	3.744	Gornji Tiškovac (Babića jezero)	150	DONJI TIŠKOV. LIČKA KALDR.
		Torbički Vagan (45+50)	95	
		Ukupno	245	
DRENOVAC (cijela)	1.683	Ševina poljana-*Butižnica	50	DONJI TIŠKOV. LIČKA KALDR.
		Drenovac-Butižnica	60	
		Ukupno	110	

SVEUKUPNA POVRŠINA	96.755 ha
UKUPNE OBRADIVE POVRŠINE	14.780 ha

Od ukupne površine općine Gračac (96.755ha), na obradive otpada 14.780ha.

Od voćnih vrsti razvijena je pretežno šljiva, koja u najvećoj mjeri služi za proizvodnju rakije šljivovice. Toj voćnoj vrsti i u daljnjem razvoju dati prednost, zbog povoljnih ekoloških uvjeta.

Od svih povrtnih kultura može se proizvoditi jedino kupus sa dozrijevanjem do konca listopada i krumpir. Kupus s tog područja je vrlo dobra sirovina za kiseljenje. Krumpir (kasne sorte) također daje visoku kvalitetu. Mogućnosti za uzgoj ostalih povrtnih kultura ne postoje, osim u okućnicama u tijeku ljetnih mjeseci, svibanj - rujan.

Iako danas nema značajnije stočarska proizvodnja ona uz poljoprivrednu može biti značajna grana za razvoj ovoga kraja. Potrebno ju je unaprijediti kako bi uz dobre prirodne preduvjete postizala kvalitetnije proizvodne rezultate, a time lakše našla mjesto na tržištu, pogotovo u obalnom dijelu Zadarske županije, a i šire.

Šumske površine u općini Gračac također mogu biti važan prirodni potencijal koji će potaknuti razvoj općine u cjelini. To se treba sagledavati u skladu sa propisima za korištenje biomase u proizvodnji energije, odnosno obnovljivih izvora energije, također i proizvodnji drva kao osnovne sirovine za daljnju proizvodnju. Kapaciteti Šumarije Gračac u tom su smislu veliki, a s obzirom na gospodarsku kvalitetu šuma gdje su velike površine panjača bukve. Za kvalitetno i efikasno korištenje

drvene građe sa šumskih površina potrebno je prilagoditi i osuvremeniti proizvodne pogone vrsti prerade.

Prepreku razvoju šumarstva predstavljaju velike udaljenosti radilišta na ovom području. Općenito boljim povezivanjem prostora i ove teškoće će se umanjiti.

Šume osim za eksploataciju drvene mase služe i kao rezervati prirodnog bogatstva (ljepota) i regulatori mikroklimatskih prilika. U tom smislu se trebaju čuvati i obnavljati, a sječu vršiti planirano pod nadzorom Šumarije Gračac.

Šume se mogu koristiti i u turističko-ugostiteljske svrhe, odnosno za potrebe lova, čime bi doprinijele povećanju opće ponude novih sadržaja, a ovi opet razvoju prostora u cjelini.

U gospodarskom smislu područje općine Gračac ima sve preduvjete za kvalitetan razvoj i to prvenstveno u stočarskoj proizvodnji, specifičnim oblicima turizma, proizvodnji kamena, razvijanju tercijarnih djelatnosti te konačno u poljoprivrednoj djelatnosti i šumarstvu. Kada je riječ o gospodarskim potencijalima tu svakako treba pridodati značajne vodne resurse koje posjeduje ovo područje.

3.3. UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

Zaštita, racionalno korištenja prostora i unapređenje čovjekova okoliša jedan je od temeljnih zadataka i osnovnih ciljeva prilikom izrade prostornog plana i planiranja na način da se u prostoru osigura održivi razvitak tj. onaj razvitak koji ne dovodi do propadanja i iscrpljivanja prirodnih resursa, a koji razvitak čine mogućim.

Prednost treba dati stimuliranju onih razvojnih djelatnosti za koje određeni prostor, po prirodnim vrijednostima, nasljeđu i ljudskom potencijalu pružaju optimalne uvjete i onih koje unapređuju i štite okoliš.

Prostor općine Gračac na sreću je relativno očuvane prirodne sredine čiji su temeljni prirodni resursi (voda, tlo, zrak) u dobrom stanju.

Takva situacija nije rezultat razvijene svijesti o neophodnoj brizi i spoznaji o potrebi zaštite prostora, koliko o slaboj razvijenosti prostora u pogledu proizvodnih pogona, privrednih objekata i sl.

Stoga u daljnjim aktivnostima za racionalno korištenja prostora i unapređivanje čovjekova okoliša potrebno je nastojati uskladiti sve zahvate i intervencije u prostoru s uvjetima koje zahtijevaju zaštitu prostora.

Drugi vid je isticanje posebnih vrijednosti sredine koje se naglašavaju i stavljaju pod poseban režim korištenja odnosno isključuju od nekih oblika korištenja.

Sukladno tome ciljevi zaštite osobito vrijednih resursa su:

- zaštita i očuvanje svih poljoprivrednih površina
- zaštita i očuvanje svih vrijednih šumskih prostora
- očuvanje rezervi podzemnih voda na čitavom prostoru općine Gračac
- očuvanje čitavog prostora zraka od svih negativnih utjecaja i zagađivača, koji bi mogli negativno utjecati na stabilnost atmosfere

Što se pak tiče planiranja i dimenzioniranja potrebnih (novih) sadržaja u prostoru, ono se također mora odvijati u skladu sa mogućnostima prostora a prema određenim kriterijima:

Temeljni kriteriji za određivanje građevinskih područja su:

- racionalno i svrhovito korištenje prostora u skladu sa njegovom postojećom strukturom i predispozicijama
- očuvanje i unapređenje postojećih vrijednosti okoliša

Faktori koji određuju formiranje građevinskih područja su:

- trendovi demografskih kretanja
- trendovi gospodarskog razvitka
- uvjeti neophodne komunalne opremljenosti

Faktori ograničenja kod određivanja građevinskih područja su:

- zemljišta koja se koriste kao poljoprivredna
- šumska zemljišta
- koridori za infrastrukturu
- zemljišta sa nepovoljnim prirodnim karakteristikama
- zaštitne zone izvora

Kriteriji za određivanje građevinskih područja izvan naselja

Sukladno postavkama plana građevinska područja izvan naselja su proizvodne zone, turističke zone i zona zrakoplovne luke. Pod pojmom proizvodnih zona izvan građevinskog područja naselja ovim planom definirane su gospodarske zone.

Gospodarske zone (gospodarska namjena)

Izvan građevinskih područja, a u planiranim gospodarskim zonama mogu se formirati manje radne zone uz pretpostavku čiste tehnologije. Sadržaji u okviru ovih zona moraju biti pretežno proizvodni (manji industrijski kapaciteti), a potom i poslovni-pretežno trgovački (veći trgovački sadržaji). Preporuča se realizacija sadržaja u skladu sa potrebama obrade poljoprivrednih proizvoda, te ostalih prirodnih sirovina u prvom redu drva i kamena, a potom prodaja istih u okviru trgovačkih kapaciteta.

Turističke zone

Kapacitet zona je limitiran iz razloga poštivanja prirodnog okružja, te u skladu sa ljudskim i gospodarskim potencijalom prostora. Zaštita okoliša od utjecaja realiziranih sadržaja u zonama moraju biti na visokom nivou zbog očuvanja sadašnje vrlo visoke kvalitete čistoće okoliša.

Sadržaji van građevinskih područja

Sadržaji istražnih prostora i eksploatacijskih polja mineralnih sirovina moraju se također realizirati u skladu sa mogućnostima prostora, uz maksimalnu zaštitu okoliša, te u skladu sa propisanom zakonskom regulativom.

Zrakoplovno pristanište

Predstavlja neophodnu komunikacijsku vezu sa širim prostorom u smislu korištenja manjih letjelica, a vezano na realizaciju planom predviđenih sadržaja, te općeg razvoja općine.

U širem kontekstu zrakoplovnog prometa sukladno planu višeg reda planiraju se i dva heliodroma, jedan uz zrakoplovno pristanište nedaleko Gračaca, a drugi u naselju Srb.

Kriteriji za gradnju na poljoprivrednom zemljištu

Na poljoprivrednim površinama poljoprivredni proizvođači mogu graditi samo pojedinačne objekte i to:

- građevine za pohranu poljoprivrednih strojeva i alata, te poljoprivrednih proizvoda, kao i građevine za čuvanje voćnjaka i vinograda
- građevine za sklanjanje stoke i preradi
- građevine za uzgoj stoke i peradi
- staklenici i plastenici
- građevine za preradu primarne poljoprivredne proizvodnje
- građevine za veleprodaju poljoprivrednih proizvoda

Preporuča se proizvodnja ekoloških proizvoda na tradicionalan način sa minimalnom upotrebom kemijskih proizvoda u proizvodnom procesu.

Kriteriji za gradnju na šumskom zemljištu

Šumarstvo na ovom području nema veliko komercijalno značenje, ali zato ima veliku ekološku vrijednost.

Gradnja infrastrukturnih i gospodarskih objekata na području šuma, odnosno šumskog zemljišta mora se usmjeravati na manje vrijedne zone kao što su neobrasla zemljišta i kamenjari, djelomično obrasla šumska zemljišta i šikare i lošije šume.

GRADITELJSKA POVIJESNO-KULTURNA BAŠTINA

Na prostoru općine Gračac nalazimo slijedeće spomenike kulturne baštine:

Mazin

- gradina i ostaci crkve, ruševine grada Karlovića dvori (prapovjest – srednji vijek)
- gradina kod Vojnović drage i groblje na lokalitetu Tavanak (prapovjest)
- groblje i crkva podno Mandžareva brda
- gradina na brdu Obljajac (prapovjest – srednji vijek)
- arheološki lokalitete Lubardenik (srednji vijek)
- više zaselaka sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture – Vojnovići, skadar, Bajići, Kovačevići, Tulići, Mandići...

Rudopolje Bruvanjsko

- Rudopolje – gradina (Xagon – Zagon)
- Rudopolje – gradina s ruševinama stare crkve
- Rudopolje – župna crkva S. Petra i Pavla (18. stoljeće)
- Rudopolje Bruvanjsko – 3 gradine (prapovijest – srednji vijek)

- Vodena glava – 2 gradine (Vranduk)
- Vodena glava – parohijska crkva
- Vodena glava – Gutešino vrelo – mlinice
- više zaselaka sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture – Podsjenar, Japundžići, Krtinići, Koštići

Bruvno

- ruševine srednjovjekovnog grada na gradini – Sv. Petar
- 3 gradine (prapovijest – srednji vijek)
- brdo Grumila kod Crnog Luga (prapovijest)
- Arheološki lokalitet kod Podčazbine
- Bruvno – parohijska crkva Rođenstva Sv. Jovana Preteče (19. stoljeće)
- 5 mlinova na Otuči
- više zaselaka sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture (Obradovići, Plećaši, Graovo, Podurljaj...)
- prirodni krajolik s dolomitima Gutešinim vrelom između Radaković drage, Radišine drage i državne ceste

Deringaj

- parohijska crkva Uspenja Presvete Bogorodice
- grobovi: Tome Mandića starog i mladog, Nikole Mandića
- mlinovi na Otuči
- više zaselaka sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture – Lakići, Radoševići, Milovanovići, Glavica Zdjelarova...

Omsica

- Omsica – Gubčevo polje (antički lokalitet)
- više zaselaka sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture

Tomingaj

- Tomingaj - više zaselaka sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture – Mandići, Popovići, Mrdalji, Došeni...
- nekoliko mlinova na Bašinici

Gubčevo polje

- Gubčevo polje – gradina (srednji vijek)
- više zaselaka sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture – Donje Gubčevo

Kijani

- križ sa glagoljskim natpisom na groblju ispod Crnog vrha

Glogovo

- od Glogova na sjevernoj strani Kamare prema Labusima i velikoj Popini – Kaiser Josef Monument – kameni spomenik

- više zaselaka sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture – Cvjetkovići, Jakšići...

Gračac

- Gračac - gradina Hotuča (prapovijest – srednji vijek)
- Gračac – crkva Sv. Jurja (18. stoljeće)
- mlin na Otuči

Grab

- Cerovačke pećine – arheološki lokalitet (prapovijest) – ujedno i spomenik prirode
- ponor Gusarica – arheološki lokalitet (prapovijest)
- Vučjak – grob i bunar Ilije Smiljanića

Duboki dol

- Duboki dol – ostaci antičke ceste podno Tremzine – Čardak
- zaselak sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture

Brotnja

- brdo Razvale, Brotnja – arheološki lokalitet
- tokovi rijeka Une i Krke - prirodni krajolik

Gornja Suvaja

- Gornja Suvaja – gradina Kukerda (prapovijest)

Donja Suvaja

- gradina Lendek iznad vrela Une (prapovijest)
- gradina na Tujinom vrhu (srednji vijek)
- 5 mlinova na izvoru Une
- Izvor Une – spomenik prirode

Begulci

- zaselci sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture – Miljušići i Rodići
- tokovi rijeka Une i Krke – prirodni krajolik

Dabašnica

- arheološki lokalitet Dabašnica (antika)
- pravoslavna crkva

Neteka

- arheološki lokalitet Crkvina (antika)
- netečka Gradina na Bujića kuku (antika – srednji vijek)
- arheološki lokalitet na groblju (srednji vijek)

Donji Srb

- Rađenović gradina (prapovijest)

- Čemernica zapadno od Srba (prapovijest)
- srednjovjekovni grad Srb na brdu Kula iznad potoka Sredice
- arheološki lokalitet Cimiter (srednji vijek)
- arheološki lokalitet Kula (srednji vijek)

Gornji Srb

- Podurljaj – srednjovjekovna nekropola sa stećcima

Osredci

- zaseoci Osredci s karakterističnim elementima ruralne arhitekture

Velika Popina

- Velika i Mala Popina – prapovijesni tumuli
- gradina (srednji vijek)
- crkva kraj zaseoka Podmila
- Vagan, Grubišići - zaseoci sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture

Kupirovo

- Kunić grad – gradina (prapovijest)
- podno Kunić grada – ostaci srednjovjekovne crkve i nekropola sa stećcima
- prolaz Popinski klanac (Srbski klanac) – rimski lokalitet
- zaseoci sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture – Potkraj i Podklanac

Kunac Kupirovački

- arheološki lokalitet Tursko groblje (srednji vijek)

Dugopolje

- gradina na Tromeđi (prapovijest)

Otrić

- gradina (srednji vijek)
- Sučevići – selo s karakterističnim elementima ruralne arhitekture

Rastičevo

- zaseoci sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture – Starčevići, Jokići, Bogunovići...

Tičkovac Lički

- Tičkovac Lički – pravoslavna kapela

Drenovac Osredački

- arheološki lokalitet na brdu Carigrad
- Ševina poljana - zaselak sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture

Zрманja vrelo

- gradina kod Budimira (prapovijest)

- gradina s ruševinama grada Rakovnika (srednji vijek)

Prljevo

- arheološki lokalitet na brdu Carigrad
- Vilin Klanac - zaselak sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture

Palanka

- gradina Zvonigrad s ruševinama srednjovjekovnog grada
- gradina južno od Kusca (srednji vijek)
- župna crkva Rođenja Blažene Djevice Marije
- Kusac - zaselak sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture

Kom

- zaselak Brkići i mlinica na Zrmanji – ruralna arhitektura

Pribudić

- Pribudić – crkva Sv. Paraskeve
- Ruševine crkve u gotičkom stilu u Žujinom polju
- Čučevo, Popovići, Novakovići - zaseoci sa karakterističnim elementima ruralne arhitekture

O spomenicima kulture treba kontinuirano skrbiti sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, vodeći računa da se radi o vrijednoj spomeničkoj baštini i kulturnom blagu.

Treba istaknuti da su upravo spomenici kulture jedini u potpunosti neobnovljiv resurs, te da jednom uništeni ne mogu biti obnovljeni.

Povijesno-kulturni značaj pojedinih građevina njihov je integralni dio, no estetski utisak, a samim tim i valorizacija spomenika, uvelike ovisi o okruženju zbog toga prilikom lociranja novih građevina i zona, odnosno rekonstrukcije starih, treba voditi računa da se sačuvaju postojeće ambijentalne cjeline. Budući da je opća intencija ovog prostornog plana očuvanje ambijentalnih vrijednosti, te u smislu daljnje valorizacije spomenika, nužno je provesti konzervatorske zahvate u smislu njihova očuvanja, odnosno sanacije neprimjerno rekonstruiranih građevina.

OKOLIŠ

U domeni prirodnih izvora, na području općine Gračac, važnih za širi županijski prostor su :

- vodni resursi slivova Zrmanje i Une sa svim svojim raznolikostima
- djelovi šumskih predjela u istočnom području općinskog teritorija
- sva krška polja sa svojim raznolikostima i kao gospodarski resursi područja
- dijelovi Parka prirode Velebit sa svojim šumskim potencijalom, te rezervama kvalitetnog kamena koji se mora racionalno koristiti sa ciljem očuvanja prirodnih karakteristika prostora.

Čitav zavelebitski prostor ličko-pounskog kraja vrlo je transparentan, sa naglašenim krajobraznim karakterom istočnih padina masiva Velebita, doline rijeke Zrmanje i Pounja. Tim se vrijednostima mora posvetiti posebna briga sa temeljnim ciljem da se mogućim intervencijama u prostoru ne naruše njegove osnovne prirodne i krajobrazne karakteristike.

Kulturno povijesnih cjelina, pojedinačnih spomenika kao i arheoloških lokaliteta na ovom prostoru ima dosta, pa će im se posvetiti najveća moguća pažnja kroz standardne i druge oblike zaštite.

Kao poseban cilj se naglašava potreba integriranja spomeničke baštine u programe turističke ponude ovoga područja.

Neracionalnim korištenjem prirodnih resursa mogu se obezvrijediti temeljne vrijednosti okoliša. Stoga treba uspostaviti strogi sustav kontrole koji mora osigurati trajnu zaštitu primarnih vrijednosti.

Tri su osnovna elementa koji determiniraju mikroekološku strukturu svakoga prostora, to su : tlo, voda i zrak. U svakom razvojnom programu mora biti prisutan faktor očuvanja temeljnih vrijednosti eko-sustava.

Najvrjedniji dio okoliša su prostori koji su zaštićeni kao prirodne vrijednosti državnim aktima o zaštiti okoliša. Te temeljne vrijednosti samom tom činjenicom moraju se očuvati i unaprijediti, što pretpostavlja:

- smanjivanje stupnja zagađenja čitavoga prostora izbjegavanjem ili potpunom zabranom izvedbe bilo kakvih uređaja koji bi mogli postati izvor zagađenja okoliša
- u zonama koje su namijenjene nekim građevinskim aktivnostima uvođenjem suvremenih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i drugih medija
- svekoliku izgradnju u ovome prostoru dovesti o optimalan odnos sa prostorom što pretpostavlja racionalno disponiranje sa građevinskim površinama.

Funkcionalna podjela, uz respektiranje zahtjeva zaštite okoliša, posebno voda i izvorišta predstavlja temelj za buduće korištenje i uređenje prostora općine Gračac. Osnovni elementi okoliša zrak, voda, šume, polja, atraktivni pejzaži i slobodni prostori zajedničko su dobro svih stanovnika. Stoga će se buduće korištenje i uređenje prostora zasnivati na valorizaciji osnovnih prirodnih potencijala prostora i to na način:

- da se prostori oko izvorišta i rubova plodnih polja koriste za specifične vidove turizma i rekreacije
- da se postojeća naselja (zaseoci) koriste u cilju unapređenja i poticanja razvoja poljoprivrede i stočarstva na način da se na poljoprivrednim površinama mogu graditi stambeni objekti u funkciji poljoprivredne proizvodnje, te gospodarski objekti na propisanim udaljenostima uz ispunjavanje strogih kriterija zaštite okoliša
- poljoprivredne površine predstavljaju zone bez mogućnosti promjene namjene na kojima je potrebna preparcelacija te izvođenje melioracijskih radova
- područja pogodna za stočarstvo razvijati na manje plodnim poljoprivrednim površinama i neatraktivnim prirodnim predjelima

Ratna razaranja i štete prouzročene njima, budući da su znatna na ovim područjima, predstavljaju prioritetne ciljeve obnove devastiranog prostora i uspostavljanja života u njemu. Istovremeno obnova ne mora značiti u svim slučajevima vraćanje na predratne situacije i stanja na terenu. Naprotiv, tragične posljedice treba iskoristiti na način da se prilikom obnove vodi računa o ispravcima grešaka iz prethodnog perioda kako sa stajališta namjene prostora i planiranih veličina. Ratna zbivanja su i na poljoprivrednim površinama prouzročila određene negativne posljedice. Naime, samim tim što stanovništvo nije bilo u mogućnosti obrađivati i održavati poljoprivredne površine došlo je do propadanja i zapuštanja obradivih površina i njihovih kultura.

Prioriteti zaštite okoliša naročito se odnose na:

- tlo i poljodjelske površine te način korištenja
- podzemne vode i izvorišta te način korištenja
- otpadne vode i način njihovog rješavanja
- definiranje proizvodnih djelatnosti u proizvodno poslovnim zonama u odnosu na njihov utjecaj na tlo, vodu i zrak

Navedeni prioriteti i planom definirani kriteriji zaštite prostora imaju temeljni cilj da kroz primjenu odredaba omoguće daljnji planski razvoj prostora prema utvrđenoj namjeni na način osiguranja optimalnog stupnja čistoće zraka, vode, tla i prirodnog okruženja.

Poštivanjem navedenih uvjeta sukladno planskim smjernicama osigurat će se zaštita prirodnih vrijednosti i unapređenje stanja okoliša.

Također sa ciljem očuvanja ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša, a temeljem Zakona o zaštiti okoliša, jedinice lokalne samouprave i uprave dužne su organizirati, financirati i unapređivati poslove zaštite okoliša koji su regionalnog i lokalnog značaja.

Zaštita okoliša jedinica lokalne samouprave i uprave obuhvaća:

- osiguranje uvjeta za provođenje programa zaštite okoliša
- pripremu i provođenje sanacije kada je to njezina obveza
- osiguravanje praćenja stanja okoliša (monitoring) i mjerenje imisija kada je to njezina obveza
- osiguravanje uvjeta za vođenje katastra onečišćenja okoliša, očevidnika o stanju okoliša, o mjerama zaštite okoliša, i načina obavještanja javnosti
- provođenje drugih mjera sukladno Zakona o zaštiti okoliša i posebnim propisima.

U cilju zaštite i očuvanja ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša potrebno je primijeniti sljedeće zakone:

- Zakon o zaštiti okoliša
- Zakon o zaštiti zraka
- Zakon o zaštiti od buke
- Zakon o zaštiti prirode
- Zakon o zaštiti od požara
- Zakon o šumama
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu

- Zakon o vodama
- Zakon o otpadu

Zaštita osnovnih elemenata prirodnog okoliša temelji se na naprijed iznesenim postavkama te stoga treba posebnu pažnju obratiti cilju zaštite voda i tla od zagađenja.

Svi vodotoci na području općine Gračac moraju se zaštititi, a prije svega misli se na obnovu i sanaciju postojećih bunara, podzemnih voda, voda ponornica u smislu očuvanja čistoće i postignutog higijenskog nivoa u cilju zaštite voda i tla od zagađenja. Svi javni i privredni objekti moraju imati internu kanalizaciju izgrađenu i održavanu na način da sakupe svu onečišćenu vodu, pročiste je do propisanog stupnja čišćenja, te eliminiraju razlijevanje vode po okolnim površinama.

U svezi mjera zaštite tla od umjetnih gnojiva u poljoprivredi neophodno je uspostaviti i vršiti mjerenja i ispitivanja uzoraka zemljišta radi poduzimanja potrebnih mjera preventive i sanacije.

Problem sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda riješiti na način da se sve vode sakupljaju i pročišćavaju u odgovarajućim uređajima za biološko pročišćavanje, odnosno u vodonepropusnim septičkim jamama.

Onečišćenje zraka vezano za ovo područje možemo zanemariti te stoga zaštita zraka od onečišćenja ne predstavlja na ovom prostoru ozbiljan problem.

Kako je istaknuto stupanj zagađenosti prirodne sredine je u granicama zadovoljavajućih okolnosti.

Na ovom prostoru treba naročito voditi računa o temeljnim prirodnim resursima, a to je plodno tlo i krško podzemlje pitke vode.

Stoga je ekološka stabilnost promatranog područja u uskoj vezi sa zaštitom prostora, odnosno očuvanju prirodnih vrijednosti pojedinih lokaliteta.

Poštivanjem odredbi prostornog plana u pogledu zaštite prostora kao i moguća namjena pojedinih zona osnovni je uvjet za formiranje skladne i prirodne cjeline. U tako organiziranom i oblikovanom okolišu moći će se ostvariti značajna ekološka stabilnost.

U smislu zaštite ukupnog vodnog potencijala općine Gračac slijedi pregled najvažnijih vodnih tokova:

1. ZRMANJA, BUJCE PALANKE I ZRMANJA VRELA

Rijeka Zrmanja dijelom svoga gornjeg toka koji se proteže u smjeru sjever – jug, od Vrela Zrmanje do granice Zadarske i Šibensko-kninske županije, teritorijalno pripada Općini Gračac. Usko područje uz riječni tok od izvora rijeke do mjesta Palanka predstavlja plodno tlo prekriveno djelomično propusnim glinovitim materijalom i crvenicom, a omeđeno je sa zapadne strane visokim brdskim masivom od propusnih vapnenaca, te sa istočne strane nepropusnim stijenama. Upravo zbog takvog geološkog sastava, pritoci Zrmanje su uglavnom sa lijeve, istočne strane. S obzirom na površinu sliva najznačajniji su Kobilica, Mrdaljevac i Stublić, te desni pritok Doljanski potok. Svi navedeni vodotoci su izrazito bujičnog karaktera.

2. OTUČA, BAŠINICA, KIJAŠNICA

Rijeka Otuča je sa površinom sliva preko 100 km² najveći i najznačajniji vodotok koji se cijelom svojom dužinom nalazi na gračačkom području. Izvor rijeke je nedaleko od mjesta Bruvno, a tok se proteže u smjeru sjever – jug kroz područje Deringaja, te završava u samom Gračacu, gdje se korito neposredno prije ceste Gračac – Udbina, račva na tri dijela od kojih je srednji kanal (Žižinka) najveći. Ta tri kanala sprovode vode Otuče u polje odnosno depresiju uz sjeveroistočne obronke Velebita gdje ponorima voda završava u krškom podzemlju. Za vrijeme kišnih mjeseci kada iz Otuče i njenih pritoka dolaze veće količine vode i do 180 m³/s ponori ih ne mogu prihvatiti što uzrokuje povremeno plavljenje okolnog područja. Vode koje preko ponora dospiju u kraško podzemlje, podzemnim tokovima dopiru do izvora Krupe, Krnjeze i Dobarnice, pritoka Zrmanje, pa se može reći da Otuča, uzimajući u obzir hidrogeološku razvodnicu, pripada utjecajnom slivu rijeke Zrmanje. Geološki gledano, razvodnica Otuče se poklapa sa prostiranjem djelomično propusnih i nepropusnih naslaga gornjeg trijasa, a istočni dio te granice prema rijeci Uni, ujedno je granica jadranskog i crnomorskog sliva.

Gustoća vodotoka na slivu Otuče je vrlo značajna jer je prisutan veći broj površinskih tokova uglavnom bujičnog karaktera, a najveći i najznačajniji pritoci su desni pritok Bašinica koja se u Otuču uljeva u Gračacu, te lijevi pritok Kijašnica. Površina sliva Bašinice je oko 50 km² što je gotovo plovica ukupnog sliva Otuče, a sliv Kijašnice obuhvaća oko 37 km².

3. BUJICE VELIKE POPINE I GLOGOVA

Na području od Glogova do Velike Popine postoji veći broj vodotoka bujičnog karaktera čiji tokovi nestaju i gube se u kraškom podzemlju, a najznačajniji od njih su Borovačka jaruga, Grubišića jaruga, Lukića jaruga i Zmijska draga. Borovačka jaruga se prihranjuje iz izvora na području Glogova, a tok joj se gubi upravo u samom mjestu. Ostali navedeni vodotoci završavaju u zatvorenom Velikopopinskom polju koje po svom sastavu spada u djelomično nepropusna tla od glinovitog materijala i crvenice te predstavlja tipično zatvoreno kraško polje. Odvodnja vode iz polja se uglavnom vrši preko Jelića ponora smještenog na južnom dijelu polja. Pošto ponor ne može primiti veće količine vode koje se sljevaju u polje, dolazi do plavljenja okolnih površina. Podzemni tok od Jelića ponora nije sa sigurnošću utvrđen ali se pretpostavlja da se tim vodama prihranjuje gornji tok rijeke Zrmanje.

4. BUJICE MAZINA

Mazinsko polje predstavlja zatvoreno kraško polje bez površinske odvodnje, prekriveno glinovitim tlom, pjescima i šljuncima, te omeđeno propusnim i djelomično propusnim vapnenačim stjenama. Na slivu koji gravitira polju postoji više bujičnih tokova koji nestaju u ponorima ili se infiltriraju u kraškom podzemlju. Smjer podzemnih tokova je prema rijeci Uni, pa se može reći da ove bujice pripadaju crnomorskom slivu. Sve bujice su vrlo kratkih tokova od 1 do 5 km duljine i relativno malih slivnih površina od kojih su nešto veće one na jugoistočnom dijelu sliva Mazinskog polja. To su: Bukovac sa površinom sliva oko

7 km², Vojnovića draga uz koju se nalazi izvor Begovac (površina sliva 4 km²) i Vodička draga (površina sliva 6 km²).

5. UNA

Gornji dio sliva rijeke Une, sjeverno od Velikopopinskog polja, na području Srba, teritorijalno pripada Općini Gračac. Na području uz Unu prisutna je velika koncentracija izvora, a na širem slivu postoji gusta mreža površinskih tokova uglavnom bujičnog karaktera od kojih su najznačajniji Dabašnica, Sredica i Srebrenica. Razlog postojanja izvora i vrela u dolini rijeke je taj što većina voda koje padnu na gornji dio sliva poniru u podzemlje (kao npr. vode iz Mazinskog polja), te podzemljem otječu prema izvorima uz Unu.

6. BUTIŠNICA

Rijeka Butišnica svojim gornjim tokom djelomično pripada Općini Gračac i u tom dijelu se poklapa sa državnom granicom Hrvatske i Bosne i Hercegovine, te je uvrštena u popis međudržavnih voda. Sliv Butišnice je dio sliva rijeke Krke u koju se Butišnica, kao njen desni pritok, uljeva u gradu Kninu. Sliv je izduženog oblika i proteže se u smjeru sjever – jug, dužine oko 27 km i širine oko 9 km a ukupna površina sliva iznosi oko 300 km².

3.4. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

PROMET

Na području općine Gračac najvažniju prometnu ulogu i dalje će imati sve javne ceste državnog karaktera (D 1, D 27, D 50, D 218, D 506), preko kojih se ostvaruje direktna prometna veza ove općine sa svim dijelovima Republike Hrvatske i sa susjednom državom Republikom BiH. Najznačajnija je državna cesta D 1 koja je alternativa novoizgrađenoj autocesti A 1, jer izravno prometno povezuje južnu Hrvatsku s unutrašnjim dijelovima Republike Hrvatske. Zato će područje općine Gračac i dalje imati vrlo važnu prometnu ulogu kako za prostor Republike Hrvatske tako i za prostor Zadarske županije.

U skladu s Prostornim planom Zadarske županije-izmjene i dopune predviđa se rekonstrukcija, odnosno izgradnja sljedeće cestovne mreže koja ulazi u sastav javnih državnih cesta:

- izgradnja brze ceste Karlovac-Plitvice-Udbina-Gračac-Knin, a u koridoru postojeće državne ceste D 1,
- rekonstrukcija i korekcija trase državne ceste D 50 na dionici Gračac-Štikada-Sv. Rok,
- rekonstrukcija i korekcija trase državne ceste D 27 na dionici Gračac-Obrovac,
- izgradnja nove ceste državnog karaktera (Kaldrma-Lički Osredački), a radi potrebe kvalitetnog prometnog povezivanja planiranog graničnog prijelaza i privremene kontrolne točke (NBT) Ličko Dugopolje na postojeću cestovnu mrežu.

Sve ostale javne ceste (županijske, lokalne), te nerazvrstane čine cjelovit cestovni sustav važan za prometno povezivanje svih naselja i drugih prostornih sadržaja koji se već nalaze, odnosno koji se planiraju na prostoru ove općine.

Kako današnje stanje cestovne mreže u cjelini ne zadovoljava treba izvršiti potrebne rekonstrukcije korekcijom nepovoljnih građevinskih elemenata trasa, naročito na mjestima gdje su česte prometne nezgode (proširenje profila ceste, povećanje horizontalnih i vertikalnih radijusa, modernizacija kolničke konstrukcije). Unutar svakog naselja treba, radi ostvarenja bolje protočnosti vozila, proširiti koridore postojeće cestovne mreže, izgraditi suvremenu kolničku konstrukciju i postaviti odgovarajuću prometnu signalizaciju, te osigurati dovoljan broj parkirališnih mjesta za potrebe prometa u mirovanju. Za zaštitu pješaka od vozila moraju se izgraditi nogostupi.

Javni putnički prijevoz treba razvijati koristeći autobusne linije s učestalim polascima prema stvarnim potrebama svakog naselja.

U svim naseljima treba izgraditi autobusna stajališta u skladu s Pravilnikom o autobusnim stajalištima, a u većim i autobusne stanice.

Mreža nerazvrstane cestovne mreže detaljnije će se utvrditi na temelju planske dokumentacije detaljnijeg nivoa razrade (UPU, DPU) za svako naselje zasebno.

Za potrebe razvoja gospodarstva i osiguranja što potpunijeg korištenja prirodnih resursa, naročito poljoprivrede i šumarstva, treba provesti krčenje i rekonstrukciju gospodarskih putova.

Okosnicu željezničkog prometa na prostoru općine Gračac će i nadalje činiti postojeći željeznički pravci: trasa "ličke pruge" (Gospić-Gračac-Knin i dalje prema jugu), te trasa "unske pruge" koja se također veže na Knin. Ove željezničke pruge predstavljaju značajne državne i međudržavne prometne koridore važne za gospodarski sustav Republike Hrvatske. Rekonstrukcijom postojeće trase "ličke pruge", uz izgradnju nove trase na dionici Radučić-Gračac, ova željeznička pruga postat će pruga velike propusne moći, čime će željeznički promet postati najvažniji prometni čimbenik ovog i šireg područja.

Zračni promet

Za prihvat malih zrakoplova planira se u Deranjskom polju sjeverno od Gračaca zona zračnog pristaništa veličine 74,80 ha. Uz ovo zračno pristanište ili u okviru istog predviđa se i izgradnja heliodroma.

Heliodrom se planira i u građevinskoj zoni naselja Srb.

Zračno pristanište i heliodromi moraju se projektirati i izgraditi u skladu sa Zakonskim i podzakonskim aktima.

TELEKOMUNIKACIJSKI PROMET

U naselju Gračac nalazi se digitalna telefonska centrala tipa AXE10-RSS koja zasad opslužuje i prostor općine Gračac. To je centrala kapaciteta od 768 telefonskih priključaka i 64 ISDN priključka sa mogućnošću dogradnje.

Postojala je i telekomunikacijska centrala u mjestu Srb ali je uništena u Domovinskom ratu.

Ovim radovima dat je dobar temelj i mogućnost daljnjeg proširivanja telefonske mreže koja će se razvijati shodno potrebama – povratku i gospodarskom razvoju.

U slučaju potrebe, osim izgradnje TK mreže u Srbu, moguća je izgradnja telefonske mreže i u ostalim naseljima Općine ako se već ukaže potreba (povratak stanovništva, gospodarski rast pojedinih naselja..), zahvaljujući činjenici da Općinom Gračac prolazi magistaralni svjetlovodni kabel.

Posebnu pažnju pri proširivanju trebalo bi posvetiti gospodarskim zonama i turističkoj zoni koje bi trebala biti i glavni pokretač svekolikog razvoja ovog područja, te značajni korisnici telekomunikacijskog sustava.

Ovim bi promatrano područje konačno dobilo adekvatnu telekomunikacijsku vezu kako međusobnu tako i sa ostalim dijelovima Hrvatske i svijeta.

U razvoju postojećih javnih sustava pokretnih komunikacija planira se daljnje poboljšanje pokrivanja, povećanje kapaciteta mreža i uvođenja novih usluga i tehnologija (UMTS i sustavi slijedećih generacija). Uz postojeće i trenutno planirane lokacije osnovnih postaja, na području obuhvata Prostornog plana uređenja općine Gračac, istim se u skladu sa potrebama i daljnjim razvojem mreža pokretnih komunikacija predviđa izgradnja i postavljanje dodatnih osnovnih postaja, koje se mogu instalirati u građevinskim područjima i izvan njih, vodeći računa o skladnom uklapanju u urbani i prirodni okoliš.

Infrastrukturu pokretnih telekomunikacijskih mreža za svoje potrebe izgrađuju koncesionari na području mobilnih telekomunikacijskih mreža. Izgradnja takvih objekata ulazi u red građevina od državne važnosti, jer prema Zakonu i Pravilniku o javnim telekomunikacijama u pokretnoj mreži, područje pokrivanja mreže mora sadržavati sva županijska središta, gradove i naselja, kao i važnije cestovne i željezničke prometne pravce, te važnije plovne putove na unutrašnjim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske. Zbog potrebe izgradnje i nadogradnje infrastrukture pokretnih telekomunikacijskih mreža, grade se objekti takve telekomunikacijske infrastrukture, uz poštivanje uvjeta građenja koji su zakonom propisani za takve vrste građevina.

ELEKTROOPSKRBA

Dimenzioniranje konzuma

Razvoj konzuma za područje Općine Gračac planiran je za konzumno područje TS 110/35/10kV "GRAČAC 2-DOIĆI".

Samu procjenu potrošnje bazirali smo na statističkim podacima o broju domaćinstava i ljudi u skladu sa popisom stanovništva iz 2001. (Tablica 1.)

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE GRAČAC

Za potrebe proračuna bilance snage u općini Gračac potrošnju u domaćinstvima u naseljima Gračac i Srb računamo pomoću normativa potrošnje GB2, a u ostalim mjestima normativom SB3.

		Broj domaćinstava
1.	Gračac, Srb	1066
2.	Ostalih 36 naselja	457
	UKUPNO:	3837

Tabela 1.

*- Izvor: Podaci iz popisa stanovništva 2001 g.

Ostala potrošnja odnosi se na:

- školu i poglavarstvo, HPT, dućani, javna rasvjeta i sl.
- gospodarski objekti
- tunel Sv. Rok (ne pripada zemljopisno Općini Gračac)

Za naselja Gračac i Srb tj. za 1066 domaćinstava:

Računajući vršno opterećenje domaćinstava sa normativom **GB2** (kuhanje, topla voda + aparati) tj. 5050 kWh/god tj. računajući po sljedećoj formuli:

$$P_n = 0,58 * n + 2,43 * \sqrt{n} : \quad n\text{-broj domaćinstava,}$$

dolazimo da očekivano vršno opterećenje za domaćinstava iznosi oko 698 kW.

Za ostalih 36 naselja tj. za 457 domaćinstava:

Računajući vršno opterećenje domaćinstava sa normativom **SB3** (kuhanje + aparati) tj. 3460 kWh/god tj. računajući po sljedećoj formuli:

$$P_n = 0,39 * n + 1,95 * \sqrt{n} : \quad n\text{-broj domaćinstava,}$$

dolazimo da očekivano vršno opterećenje za domaćinstava iznosi oko 219 kW.

Ostala potrošnja na 0,4 kV kreće se:

- škola i poglavarstvo, HPT, dućani, javna rasvjeta i sl. 150 kW.
- gospodarski objekti 600 kW
- tunel Sv. Rok 2500 kW

Vršno opterećenje industrijskih zona ako računamo po formulama uvažavajući standardne vrijednosti koeficijenta istovremenosti i izgrađenosti industrijskih zona dolazimo do ekstremno velikih iznosa koji se u praksi neće ni ostvariti. Prema sadržajima koji će se na tim područjima odvijati (vezani za proizvodnju mliječnih proizvoda, kamenolom, mali prerađivački pogoni, sportski tereni, apartmani,

skladišta, vodo zahvati i sl.) procjenjujemo da će zbirno vršno opterećenje opterećenje za općinu Gračac (preciznije konzumno područje TS 110/35/10kV "GRAČAC 2-DOIĆI") biti do 3,7 MW.

Ulaganjem u ovaj prostor i aktiviranjem industrijske i turističke zone (koji bi se ovim planom mogao i aktualizirati) moglo bi dovesti do stagnacije iseljavanja i čak uvjetovati i njegovo povećanje u daljnjem periodu.

Uvažavanje općeg trenda budućeg razvitka – rasta potrošnje električne energije koji na razini HEP-a iznosi 4% ili udvostručenje svakih 17,5 godina. Taj broj u našem slučaju odnosit će se na prosječan rast elektroenergetskog standarda domaćinstva a ne na stvarni porast domaćinstava.

Veliki problem adekvatne elektrifikacije ovog područja je njena razvedenost i to kako građevne tako i industrijske tj. turističke.

Iz toga proizlazi:

VN, SN dio

U cilju povećanja pouzdanosti napajanja električnom energijom tunela Sv. Rok iz TS 35/10kV "GRAČAC 2" izvesti će se jedan 35 kV kabelski vod do tunela.

Glavni projekti za gore navedeni kabelski vod su izrađeni.

Planira se ukidanje postojećeg transformatorskog postrojenja TS 35/10kV "GRAČAC 1" iz razloga što je na maloj udaljenosti (oko 1,5 km) od transformatorskog postrojenja TS 110/35/10kV "GRAČAC 2-DOIĆI" koje može preuzeti kompletnu funkciju TS 35/10kV "GRAČAC 1" (većina postojećih srednjenaponskih ćelija iz TS 35/10kV "GRAČAC 1" prebacit će se u TS 110/35/10kV "GRAČAC 2-DOIĆI").

Na mjestu TS 35/10kV "GRAČAC 1" (preciznije na istoj katastarskoj čestici) će se izgraditi rasklopno postrojenje 10(20) kV, daljinski upravljivo, koje će se dodatno povezati sa TS 110/35/10kV "GRAČAC 2-DOIĆI" pomoću dva srednjenaponska kabelska 10(20)kV voda u cilju zadržavanja funkcionalnosti sustava u novonastaloj situaciji.

Ratom oštećeni dalekovod DV 10 kV, preciznije otcjep za TS "LUKIĆI-ŠPIRIĆI", potrebno je obnoviti te izgraditi otcjep za novu trafostanicu 10(20)/0,4 kV u naselju Cerovac.

Općenito, u ratu oštećeni dalekovodi DV 10 kV obnavljat će se prema potrebi tj. povratku izbjelog stanovništva.

Svim naseljima i pripadnim gospodarskim područjima potrebno je osigurati kvalitetno napajanje električnom energijom, glede toga i srednjenaponska elektroenergetska mreža 10(20)kV mora biti pouzdana.

Stoga je neophodno izgraditi jedan novi kabelski 10(20)kV izvod iz trafostanice TS 110/35/10(20)kV "GRAČAC 2-DOIĆI" do trafostanica TS 10(20)/0,4 kV "KOKIRNA", TS 10(20)/0,4 kV "N. NASELJE GRAČAC" i TS 10(20)/0,4 kV "GRAČAC 7 - KRŠ" te napraviti zatvoreni prsten sa postojećim kabelskim SN

vodom radi mogućnosti napajanja svih TS 10(20)/0,4kV sa dvije strane, te izgradnjom poprečnih veza na dugačkim strujnim krugovima 10(20) kV radi povećanja pouzdanosti napajanja.

Distributivne trafostanice

- U naselju Cerovac izgraditi će se distributivna trafostanica TS 10(20)/0,4kV.
- Sadašnja instalirana snaga trafostanica zadovoljava potrebe ostatka Općine Gračac, a trebalo bi računati s novim prirastom a posebice u novim građevnim, industrijskim i turističkim zonama.
- Uslijed raštrkanih zaselaka i neadekvatno postavljenih trafostanica koji su uzrok dugih NN izvoda, moralo bi doći do interpoliranja novih trafostanica čime bi se kvaliteta el. energije i pouzdanost znatno povećali. Trebalo bi paziti da međusobni razmak ne prelazi 1000 m ovisno o gustoći naselja.
- Interpoliranje i instaliranje novih trafostanica trebao bi obvezatno pratiti porast stanovništva uz praćenje zaseoka u koje se uslijed prirasta ili povratka stanovništvo vraća. Isto vrijedi i za industrijsku i turističku zonu a sve s ciljem ne predimenzioniranja i bespotrebnog onečišćenja okoliša.
- Pri odabiru trafostanica trebalo bi se voditi i posebna briga za zaštitu okoliša kako njegovog fizičkog zagađenja tako i o estetskom (smještaj, izgled i sl.)

NN mreža

- Svu novu NN mrežu i postojeću koja još nije rekonstruirana potrebno je izvesti nadzemno svugdje tamo gdje bi prelaskom na podzemnu to bilo krajnje nerentabilno. Podzemnu NN mrežu bi bilo preporučljivo izgraditi svugdje gdje će se izvoditi planska nova izgradnja. U slučaju izvedbe nadzemne NN mreže obvezatno je izvesti sa Elakaleks-om.
- Nadzemnu NN mrežu ovjesiti na drvena uporišta temeljena na betonskom nogaru ili duž betonskih uporišta.

OPSKRBA PLINOM

Kroz područje općine Gračac u njegovom jugozapadnom dijelu, a u blizini naselja Gračac planira se izgradnja regionalnog (magistralnog) plinovoda. Uz plinovod planirana je i izgradnja mjerne redukcijske stanice MRS Gračac.

OBNOVLJIVI IZVORI ELEKTROENERGETIKE

Ovim planom se predlaže korištenje obnovljivih izvora elektroenergetike i to poglavito, vode, vjetra i sunca. Svi uređaji i postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije moraju se skladno uklopiti u prirodni okoliš, te ničim ne ugroziti izvornu stabilnost prirodne ravnoteže, a u smislu onečišćenja okoliša, odnosno

njegove degradacije u smislu smanjenja prirodnih funkcionalnih i estetskih vrijednosti.

U tom smislu su definirana planirana i potencijalna područja za iskorištavanje energije vjetra, te grafički prikazana u izvatku iz Prostornog plana Zadarske županije.

VODOOPSKRBA

Vodoopskrba na cjelokupnom području općine Gračac mora se rješavati na način da se svim naseljima osiguraju dovoljne količine kvalitetne pitke vode tijekom cijele godine, a prema stvarnim potrebama svih potrošača, uvažavajući istovremeno materijalne mogućnosti i postojeću izgrađenost vodovodne mreže na terenu.

Obzirom na veličinu teritorija općine Gračac, postojeće stanje izgrađenosti vodovodne mreže, nepovoljni prostorni položaj najizdašnijih izvorišta u odnosu na najveća mjesta potrošnje, relativno malu i neravnomjernu gustoću naseljenosti, te do sada izrađenu projektnu dokumentaciju u svezi s iznalaženjem najoptimalnijih rješenja vodoopskrbe za područje općine Gračac, u ovom Planu predlaže se rješavanje opskrbe pitkom vodom preko više zasebnih vodovodnih sustava, koji će koristiti vodu iz najbližih i najizdašnijih izvorišta.

To su:

- vodoopskrbni sustav Gračac kojim se rješava vodoopskrba naselja: Štikada, Gračac, Grab, Vučipolje i Malovan,
- vodoopskrbni sustav Bruvno kojim se rješava vodoopskrba naselja: Bruvno, Rudopolje, Tomingaj, Deringaj, Kijane, Omsica, Gubavčevo polje i Glogovo,
- vodoopskrbni sustav Mazin,
- vodoopskrbni sustav Zrmanja - gornji horizont, kojim se rješava vodoopskrba naselja: Velika Popina, Otrić, Cerovac, Nadvrelo i Rastićevo,
- vodoopskrbni sustav Zrmanja - donji horizont, kojim se rješava vodoopskrba naselja: Zrmanja vrelo, Zrmanja, Kom, Palanka, Prljevo i Pribudić.
- vodoopskrbni sustav Srb kojim se rješava vodoopskrba naselja: Srb, Neteka,
- vodoopskrbni sustav Kaldrma kojim se rješava vodoopskrba naselja: Kaldrma,
- vodoopskrbni sustav Tiškovac kojim se rješava vodoopskrba naselja: Tiškovac Lički,

Vodoopskrbni sustav Gračac

Na mjestu postojećeg zahvata, ili u njegovoj blizini, (vodotok Ričica) mora se izgraditi novi zahvat iz kojeg će se voda dovoditi do postojećeg uređaja za pročišćavanje pitke vode. Kapacitet ovog uređaja mora se povećati s postojećih 20 l/s na 40 l/s. Zajedno s uređajem za pročišćavanje mora se izgraditi i crpna postaja pomoću koje će se voda tlačnim cjevovodom dovoditi do vodospremnika "Štikada", zapremine $V= 500 \text{ m}^3$, odnosno do vodospremnika "Gračac", zapremine $V= 1000 \text{ m}^3$. Voda se dalje transportira do crpne postaje "Vučipolje 1" na kraju naselja Grab, iz koje se tlačnim cjevovodom prepumpava do vodospremnika "Vučipolje", zapremine $V=100 \text{ m}^3$. Preko crpne postaje "Vučipolje 2", voda se dalje dovodi do vodospremnika "Malovan", zapremine $V=100 \text{ m}^3$.

Vodoopskrbni sustav Bruvno

Ovaj vodoopskrbni sustav koristi vodu dva vodozahvata: izvor "Ledenik" i izvor "Otuča". Preko crpne postaje "Ledenik" i crpne postaje "Otuča" i pripadajućih tlačnih cjevovoda voda se tlači do vodospremnika "Bruvno", zapremine $V= 300 \text{ m}^3$. Voda se dalje odvodi gravitacijskim cjevovodom do naselja Rudopolje i vodospremnika "Deringaj", zapremine $V= 100 \text{ m}^3$, iz kojeg voda dolazi do naselja: Kijani, Omsica, Gubavčevo polje, te do crpne postaje "Sovilji". Iz crpne postaje "Sovilji" voda se tlači do vodospremnika "Sovilji", zapremine $V= 50 \text{ m}^3$ iz kojeg se voda transportira prema naselju Omsica i prema crpnoj postaji "Glogovo", iz koje se tlači voda u vodospremnik "Glogovo", zapremine $V= 50 \text{ m}^3$.

Vodoopskrbni sustav Mazin

Ovaj vodoopskrbni sustav sastoji se od zahvata na izvoru "Bukovac", vodospremnika "Mazin", zapremine $V=100 \text{ m}^3$ i pripadajuće vodovodne mreže.

Vodoopskrbni sustav Zrmanja - gornji horizont

Zahvat za ovaj vodoopskrbni sustav je na izvoru rijeke Zrmanje. Preko crpne postaje "Izvor" i tlačnog cjevovoda voda se tlači do vodospremnika "Nadvrelo", zapremine $V= 100 \text{ m}^3$. Iz ovog vodospremnika voda se dovodi do naselja: Nadvrelo, Otrić i Cerovac, te do crpne postaje "Velika Popina". Iz ove crpne postaje voda se tlači do vodospremnika "Velika Popina", zapremine $V= 100 \text{ m}^3$ iz kojeg se voda distribuira do naselja Podljut i naselja Labusi.

Preko crpne postaje "Nadvrelo", koja se nalazi u sastavu vodospremnika "Nadvrelo" voda se tlači u vodospremnik "Rastičevo", zapremine $V= 50 \text{ m}^3$, iz kojeg se vrši opskrba naselja Rastičevo.

Vodoopskrbni sustav Zrmanja - donji horizont

Zahvat za ovaj vodoopskrbni sustav također je na izvoru rijeke Zrmanje. Iz crpne postaje "Izvor" voda se preko tlačnog cjevovoda tlači do vodospremnika "Izvor", zapremine $V= 200 \text{ m}^3$. Iz ovog vodospremnika voda se dovodi do naselja Palanka i do crpne postaje "Prljevo". Iz ove crpne postaje voda se tlači do vodospremnika "Prljevo", zapremine $V= 50 \text{ m}^3$, iz kojeg se distribuira voda za naselja: Pribudić i Prljevo.

Vodoopskrbni sustav Srb

Ovaj vodoopskrbni sustav sastoji se od zahvata na izvorima: Bijeli klanac i Kotlina. Zahvaćena voda se najvećim dijelom gravitacijskim cjevovodima distribuira do potrošača. Dio zahvaćene vode se preko crpne postaje "Srb" tlači u vodospremnik "Srb", zapremine $V=300 \text{ m}^3$.

Preko ovog vodoopskrbnog sustava rješava se vodoopskrba naselja: Srb, Netaka i Begluci

Vodoopskrbni sustav Lička Kaldrma,

Vodoopskrba šireg područja naselja Kaldrma rješava se preko zasebnog vodoopskrbnog sustava sa zahvatom na području Eljenačke drage. Zbog dotrajalosti mora se izvršiti rekonstrukcija postojeće vodovodne mreže uz primjenu kvalitetnog vodovodnog materijala.

Vodoopskrbni sustav Tiškovac

Naselje Tiškovac Lički i dalje će za vodoopskrbu koristiti postojeći lokalni vodovod sa zahvatom na Babića jezeru.

Pri određivanju prioriteta rješavanja vodoopskrbe na području općine Gračac mora se voditi računa o: gustoći naseljenosti, stupnju izgrađenosti postojeće vodovodne mreže, materijalnim mogućnostima, mogućnosti etapne izgradnje, te ekonomskoj isplativosti u eksploataciji.

Radi iznalaženja mogućnosti za što brže i ekonomičnije rješavanje postojećih problema vodoopskrbe nužno je što prije izraditi odgovarajuću projektnu dokumentaciju u kojoj će se novelirati dosadašnja rješenja vodoopskrbe, te razraditi i odrediti najoptimalniji način rješavanja vodoopskrbe za sva naselja na cjelokupnom području ove općine, a vodeći računa o postojećem stanju izgrađenosti vodovodne mreže.

Za osiguranje dovoljnih količina kvalitetne izvorske vode za vodoopskrbu mora se paralelno s razvojem vodoopskrbnog sustava provesti efikasna i trajna zaštita svih izvorišta od bilo kojeg oblika zagađenja. Stoga se na cjelokupnom području općine Gračac, kao i na širem pripadajućem vodoopskrbnom području moraju:

- odrediti sanitarne zone zaštite svih izvorišta te propisati i provesti režim rada i življenja u njima kako bi isti ostali sanitarno ispravni i neugroženi,
- vršiti kontinuirana mjerenja izdašnosti svih izvorišta,
- vršiti redovna bakteriološka analiza vode na svim izvorištima potencijalno iskoristivim za vodoopskrbu,
- vršiti daljnja istraživanja u svezi s mogućnošću korištenja budućih vodozahvata na pojedinim lokalitetima,
- u poljoprivredne svrhe koristiti isključivo vodu slabije kvalitete.

Kako će postojeći lokalni vodoopskrbni sustavi na području općine Gračac i dalje imati najznačajniju ulogu pri rješavanju problema vodoopskrbe ovog područja najprije se mora izvršiti identifikacija i sanacija najgorih dionica postojećih cjevovoda koristeći kvalitetan cijevni materijal, te izvršiti dogradnja i modernizacija ovih izgradnjom svih potrebnih vodnih građevina.

Svi lokalni izvori na području općine Gračac moraju se efikasnim mjerama zaštititi kako bi se njihova voda i dalje mogla koristiti za napajanje stoke i razne gospodarske potrebe, te za vodoopskrbu u izvanrednim situacijama.

Trase cjevovoda mjesne vodovodne mreže moraju se položiti u koridorima postojeće cestovne mreže. Na mjestima gdje ovi cjevovodi presijecaju postojeće prometnice, odvodne kanale ili bujice mora se izvršiti odgovarajuća zaštita.

ODVODNJA

Problem sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda na području općine Gračac mora se, obzirom na veličinu teritorija, prirodno-geografske karakteristike, planirani razvoj naselja, postojeći stupanj izgrađenosti kanalizacijske mreže, osobine potencijalnih prijamnika i ekonomske mogućnosti, rješavati etapnom izgradnjom više zasebnih sustava odvodnje čime se treba postići maksimalna zaštita okoliša, prvenstveno svih podzemnih i površinskih voda.

Kako će se porastom broja pučanstva i razvojem gospodarstva još više povećati složenost problema odvodnje i opasnost od štetnih posljedica za sve vitalne elemente prirodne okoline, naročito vodne resurse i biološke zajednice u njima moraju se, u svezi s ostvarenjem potrebite zaštite svih voda na području općine Gračac, sve otpadne vode prethodno pročistiti do stupnja koji neće ugroziti njihovu kvalitetu i namjenu.

Nužno je što prije prići rješavanju problema sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije svih otpadnih voda ovog prostora, jer samo osmišljenim i sustavnim pristupom planiranja i izgradnjom zajedničkih sustava odvodnje može se provesti kvalitetna zaštita vodnog sustava ovog cjelokupnog područja od zagađivanja.

Istovremeno se moraju donijeti odgovarajući propisi i osigurati potrebna materijalna sredstva, na državnoj i lokalnoj razini, kako bi se ubrzale aktivnosti u svezi s realizacijom adekvatnog sustava odvodnje s funkcionalnim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda.

Odvodnja otpadnih voda na području općine Gračac mora se početi rješavati paralelno s izgradnjom (obnovom) svakog naselja. Načelno rješenje odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda za cjelokupno područje općine Gračac dato je u novoizrađenoj Studiji zaštite voda Zadarske županije. Predložene su lokacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda s prijedlogom odgovarajuće tehnologije pročišćavanja, uz procjenu ekonomske i tehničke vrijednosti pojedinih sustava odvodnje. Ovo rješenje ugrađeno je i u novom Prostornom planu Zadarske županije – izmjene i dopune.

Sljedeći korak je izrada daljnje projektne dokumentacije u kojoj će se izvršiti detaljna analiza predloženih sustava odvodnje, definirati optimalni način odvodnje, odrediti konkretan postupak pročišćavanja, te odrediti faznost njihove izgradnje vodeći računa o planiranim razvojem pojedinih naselja i financijskim mogućnostima investitora, a sve u cilju kako bi se, u trenutku kad se za to stvore uvjeti, moglo prići što bržoj realizaciji istih.

Prethodno se moraju provesti opsežna hidrogeološka istraživanja kojima će se utvrditi pogodnosti pojedinih lokacija za prijam adekvatno pročišćenih otpadnih voda.

U ovom Planu predlaže se, u cilju maksimalne zaštite svih voda i uzimajući u obzir planiranu izgradnju i gospodarski razvoj na području općine Gračac, rješavanje odvodnje otpadnih voda izgradnjom više zasebnih razdjelnih sustava odvodnje.

To znači da zasebnom kanalizacijskom mrežom treba sakupljati i odvoditi urbane (fekalne) otpadne vode, a zasebnom kanalizacijskom mrežom oborinske otpadne vode.

Za dispoziciju urbanih (fekalnih) otpadnih voda treba primijeniti odgovarajući stupanj pročišćavanja, nakon čega se iste mogu ispuštati u teren, vodotoke, ili koristiti za poljoprivredne svrhe.

U naselju Gračac mora se nastaviti s izgradnjom već definiranog budućeg sustava odvodnje otpadnih voda koji je prihvaćen i u Generalnom urbanističkom planu.

Za centralne dijelove ovog naselja odabran je mješoviti sustav odvodnje, a za periferne dijelove razdjelni sustav odvodnje.

Urbane (fekalne) otpadne vode centralnih dijelova naselja odvođe se do kišnog retenciono preljevnog bazena na lokaciji uređaja, gdje se vrši tretman prvih najzagađenijih oborinskih otpadnih voda u količini dvostrukog sušnog dotoka. Ostale nezagađene oborinske otpadne vode preko preljeva prelijevaju se u rijeku Otuču.

Urbane (fekalne) otpadne vode iz perifernih dijelova naselja i industrijske zone odvođe se zasebnom kanalizacijskom mrežom do spoja na zajednički sustav odvodnje, odnosno uređaj za pročišćavanje.

Lokacija uređaja za pročišćavanje je južno od naselja, neposredno uz rijeku Otuču koja je budući prijamnik pročišćenih otpadnih voda. Ova lokacija uređaja je nizvodno od postojećeg vodozahvata čime je eliminirana mogućnost zagađenja akumulacije Štikada. Obzirom na visoke zahtjeve ovog prijamnika usvojena je koncepcija dvostepenog mehaničko-biološkog uređaja za pročišćavanje. Predviđena je etapna izgradnja uređaja. U prvoj etapi vršit će se mehaničko pročišćavanje i I. stupanj biološkog pročišćavanja (biološki prokapnik), a u drugoj etapi potpuno biološko pročišćavanje (proces s bioaktivnim muljem i istovremenom stabilizacijom viška mulja).

U naselju Srb mora se izvršiti sanacija postojećeg stanja na način da se objedini postojeća kanalizacijska mreža, kako bi se sve urbane otpadne vode dovele do budućeg zajedničkog uređaja za pročišćavanje, za što je potrebno najprije izraditi adekvatnu projektnu dokumentaciju.

Obzirom na mali broj stanovnika i planirani razvoj u ostalim naseljima na području općine Gračac, za sada je zbog ekonomskih razloga, mala vjerojatnost skore izgradnje adekvatnih javnih sustava odvodnje i uređaja za pročišćavanje.

Stoga se, do konačne izgradnje budućih javnih razdjelnih sustava odvodnje, u većini naselja moraju sve urbane (fekalne) otpadne vode sakupljati i obraditi u adekvatnim pojedinačnim gotovim tipskim uređajima za biološko pročišćavanje otpadnih voda, te ispuštati preko upojnog bunara u teren. Ovi uređaji moraju biti što jednostavniji za izvedbu i održavanje, s povoljnim tehničkim, ekološkim i ekonomskim pokazateljima.

Alternativno rješenje je sakupljanje ovih otpadnih voda u kvalitetno izgrađenim i potpuno vodonepropusnim tipskim kućnim uređajima za pročišćavanje (septičke jame ili taložnice s bazenom podijeljenim u tri komore), te njihovo ispuštanje preko upojnih bunara u teren.

Otpadne vode iz raznih gospodarskih pogona moraju se, prije ispuštanja u okolni teren ili u buduću javnu kanalizacijsku mrežu naselja, prethodno pročistiti tako da se sadržaj štetnih tvari u njima smanji do propisanih graničnih vrijednosti, odnosno da poprime karakteristike urbanih (fekalnih) otpadnih voda. Zbog toga svaki industrijski pogon i ostali specifični zagađivači otpadnih voda moraju imati svoj vlastiti sustav za pročišćavanje, ovisno o karakteru pojedinog tehnološkog procesa. Da bi ovo funkcioniralo mora za sve gospodarske pogone sastavni dio investicijskog elaborata obvezatno biti i posebna projektna dokumentacija u kojoj će se razraditi adekvatni sustav pročišćavanja, a prema naznačenim karakteristikama svih otpadnih voda koje se susreću u svakom pojedinom tehnološkom procesu

Na samom mjestu ispusta (priklučenja) industrijskih otpadnih voda mora se provoditi stalna kontrola zagađenosti istih.

Oborinske otpadne vode s područja svakog naselja moraju se, površinski ili sustavom zatvorenih kanala, odvoditi najkraćim putem do postojećih vodotoka i prirodnih vododerina, odnosno ispuštati raspršeno direktno u okolni teren.

Na površinama većih garaža, servisa, radionica, benzinskih postaja, parkirališta preko 20 parkirnih mjesta i sl., a gdje je veća opasnost od izlivanja ulja i nafte, moraju se obvezatno ugraditi separatori za sakupljanje taloga, ulja i masnoća iz oborinskih otpadnih voda prije njihovog ispuštanja preko upojnih bunara u okolni teren.

3.5. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ I ZBRINJAVANJE OTPADA

Prirodna ravnoteža okoliša na području općine Gračac nije znatnije ugrožena unatoč nepovoljnim utjecajima koji se nastali uslijed pojedinih djelatnosti na ovom prostoru.

Nepovoljni utjecaji na okoliš na prostoru općine Gračac u većem ili manjem opsegu i intenzitetu nastali su uslijed:

- ratnih djelovanja
- odlagališta otpada
- nekontroliranog ispuštanja otpadnih voda
- štetnog utjecaja prometne i druge infrastrukture
- neefikasne zaštite od požara
- nekontrolirane uporabe sredstava za zaštitu na poljoprivrednim površinama
- brojnih manjih onečišćivača (kućanstva, divlja odlagališta otpada i sl.)

Domovinski rat je ostavio dugotrajne tragove u prostoru koji se posebno očituju u devastiranim šumskim i poljoprivrednim površinama, porušenim dijelovima naselja, kao i čitavim naseljima, od kojih će neka zadugo ostati neobnovljena. Neke deformacije u prostoru nažalost ostat će najvjerojatnije trajno obilježje krajolika.

Mjere sprječavanja nepovoljna utjecaja na okoliš uslijed djelovanja prometne i druge infrastrukture su:

- osiguranje zakonom propisanog zaštitnog pojasa za sve kategorije javnih cesta
- osiguranje potrebnih koridora za izgradnju komunalne infrastrukture (vodoopskrba, odvodnja, tt instalacije, elektroopskrba)
- donošenje Odluke o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta koji se koriste za javnu vodoopskrbu
- do izgradnje konačnog sustava odvodnje sakupljanje i obrada urbanih otpadnih voda u manjim gotovim tipskim uređajima za biološko pročišćavanje, odnosno sakupljanje istih u kvalitetnim nepropusnim tipskim kućnim uređajima (septičke jame-taložnice) za svaki objekt pojedinačno, uz njihovo pražnjenje samo na mjesta koja odredi sanitarna inspekcija
- adekvatno čišćenje otpadnih tehnoloških voda iz raznih gospodarskih pogona tako da se količina štetnih tvari u njima smanji do propisanih graničnih vrijednosti
- izgradnja svih građevina vodoopskrbnih sustava i sustava odvodnje kao potpuno zatvorenih i vodonepropusnih građevina, uz odabir kvalitetnog cijevnog materijala.

Kako bi se spriječili daljnji nepovoljni utjecaji na okoliš potrebno je kontinuirano vršiti nadzor nad prostorom uz strogo poštivanja provedbenih odredbi ovoga plana.

U cilju sprečavanja zagađivanja okoliša neprimjerenim odlaganjem otpada na neuređenim i nekontroliranim odlagalištima potrebno je težiti smanjivanju ukupne količine otpada kroz razne suvremene oblike separacije otpada od kućnih kompostana preko uređenih odlagališta do odvoza otpada na županijsku deponiju kada dođe do njene izgradnje.

Problem zbrinjavanja otpada nije adekvatno riješen na cjelokupnom prostoru županije. Unutar granica županije ne postoji kvalitetan primjer gospodarenja otpadom. Postoje samo područja gdje je ovaj problem jače izražen ovisno o stupnju gospodarskog razvoja, gustoći naseljenosti, opremljenosti infrastrukturom i dr..

Prostorni plan uređenja županije Zadarske je istaknuo problem zbrinjavanja otpada i potrebu sanacije postojećih odlagališta otpada koja su uglavnom nelegalna, improvizirana i na neadekvatnim i nestručno odabranim lokacijama.

Mogući načini sanacije postojećeg stanja je :

- smanjenje broja odlagališta
- uređenju zajedničkog odlagališta za više jedinica lokalne samouprave

- saniranje napuštenih odlagališta

Konačni način postupanja sa otpadom i odabir moguće lokacije za centralnu deponiju za cjelokupan prostor županije odrediti će se Studijom o zbrinjavanju otpada za prostor Zadarske županije koja je u izradi.

Stanje na prostoru općini Gračac u načinu postupanja sa otpadom istovjetno je situaciji na cjelokupnom prostoru županije, što znači da zbrinjavanje otpada nije riješeno na zadovoljavajući način. Stoga se predlaže korištenje sadašnjeg deponija otpada na lokaciji „Stražbenica“ (Deringaj), a u slučaju njenog zatvaranja i konačne sanacije i na privremenoj deponiji na lokaciji „Vučipolje“ (Vučipolje), ali samo do donošenja Studije o zbrinjavanju otpada na području Zadarske županije, odnosno odabira mogućih lokacija na području općine Gračac. Privremenu deponiju je potrebno urediti i koristiti na sanitarno ispravan način koji će omogućiti zadovoljenje strogih sanitarno – tehničkih uvjeta. Obvezno se mora provoditi nadzor i praćenje postupanja s otpadom na prostoru cijele općine, a pogotovo na području privremenog centralnog deponija otpada. Sve u vezi sa zbrinjavanjem otpada treba provoditi u skladu sa Pravilnikom o uvjetima za postupanje sa otpadom.

II. ODREDBE ZA PROVOĐENJE

Temeljem članka 24. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), članka 27. Statuta Općine Gračac ("Službeni glasnik Zadarske županije" br. 12/01, 7/03, 3/05, 8/05) i Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Gračac, ("Službeni glasnik Zadarske županije" br. 3/05) Općinsko vijeće Općine Gračac na 13. sjednici održanoj 17. rujna 2007. godine, d o n o s i

ODLUKU

o donošenju Prostornog plana uređenja Općine Gračac

A. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se donosi Prostorni plan uređenja općine Gračac (u daljnjem tekstu: Plan).

Članak 2.

Planom se usmjerava prostorni razvoj na pripadajućem prostoru općine, izgradnja naselja i objekata, uređenje i korištenje prostora, te zaštita i unapređenje kulturno-povijesne i prirodne baštine.

Članak 3.

Ovim planom obuhvaćen je čitav teritorij administrativne cjeline općine Gračac sa 38 pripadajućih naselja, u zakonom utvrđenim granicama (Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj - "Narodne novine" 10/97).

Članak 4.

Ovaj plan je zakonom utvrđena osnova za izradu i donošenje svih razvojnih programa, urbanističkih i detaljnih planova na prostoru općine Gračac.

Članak 5.

Ovim Planom, osim elemenata iz prethodnoga članka određeni su ciljevi prostornog razvoja lokalnog značenja:

- uređenje građevinskih područja naselja (GP) razgraničena na izgrađene i neizgrađene dijelove
- izgradnja objekata i sadržaja izvan građevinskih područja
- razmještaj gospodarskih (proizvodnih i poslovnih) i društvenih funkcija
- namjena prostora i uvjeti korištenja i zaštita prostora
- planiranje mreže komunalne infrastrukture i način zbrinjavanja otpada
- definiranje područja i cjelina za koje će se izrađivati urbanistički ili detaljni planovi uređenja

Članak 6.

U svrhu provedbe Plan sadrži i :

- lokacijske uvjete za zahvate u prostoru na izgrađenim područjima za koja se ne donose urbanistički ili detaljni planovi uređenja
- lokacijske uvjete za zahvate u prostoru koje je moguće provoditi izvan GP-a
- mjere korištenja i zaštite prostora i okoliša, te druge mjere od važnosti za uređenje obuhvaćena područja

Članak 7.

Plan je sadržan u elaboratu : "Prostorni plan uređenja općine Gračac" što ga je izradio **GIN** - COMPANY d.o.o. Zadar i ima priloge, u tekstualnom dijelu :

- I. OBRAZLOŽENJE**
- II. ODREDBE ZA PROVOĐENJE**

u grafičkom dijelu kartografske prikaze :

- 1. KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA – izvod iz Prostornog plana uređenja županije Zadarske (mj. 1 : 100 000)**
- 2. INFRASTRUKTURNI SUSTAVI – izvod iz Prostornog plana uređenja županije Zadarske (mj. 1 : 100 000)**
- 3. UVJETI ZA KORIŠTENJE, UREĐENJE I ZAŠTITU PROSTORA – izvod iz Prostornog plana uređenja županije Zadarske (mj. 1 : 100 000)**
- 4. GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA I DRUGIH SADRŽAJA (mj. 1 : 5000)**
- 5. PREGLEDNA KARTA GRAĐEVINSKIH PODRUČJA NASELJA I DRUGIH SADRŽAJA (POMOĆNA) (mj. 1 : 50 000)**

B. PROVEDBENE ODREBE

1. OSIGURANJE PROSTORA ZA GRAĐEVINE OD VAŽNOSTI ZA DRŽAVU I ŽUPANIJU

Članak 8.

Ovim Planom na prostoru općine Gračac definirane su građevine od važnosti za Državu i Županiju, a funkcijom i kategorijom su označene u grafičkom dijelu i provedbenim odredbama Prostornog plana Zadarske županije.

Članak 9.

Infrastrukturne građevine od važnosti za Državu na području općine Gračac su:

Prometne građevine:

Cestovne

- nova brza cesta Karlovac-Plitvice-Gračac-Knin-Split, a u koridoru postojeće državne ceste D 1, (planirana)
- državne ceste D 27, D 50 i D 218
- nove državna cesta Kaldrma-Lički Osredački, (planirana)
- granični prijelaz i privremena kontrolna točka (NBT) Ličko Dugopolje (planiran)

Željezničke

- magistralna pomoćna pruga Oštarije-Gospić-Knin
- magistralna pomoćna pruga Martin Brod-Strmica
- željeznička pruga velike propusne moći – Gračac-Radučić (planirana)
- stalni međunarodni granični željeznički prijelaz Lička Kaldrma

Zrakoplovne

- zračno pristanište za prihvat malih zrakoplova na području Gračaca
- heliodromi na području Gračaca i Srba

Energetske građevine:

- dalekovod 220kV (postojeći)
- dalekovod i transformatorska postrojenja 110kV (postojeći)

Građevine za transport plina:

- regionalni plinovod (planirani)
- mjerno redukcijaska stanica – MRS Gračac

Vodoopskrbne građevine:

- rezerve podzemnih voda I. kategorije
- rezerve podzemnih voda „Blanuše - Bruvno“

Građevine za zaštitu voda:

- sustavi i uređaji za pročišćavanje otpadnih voda kapaciteta većeg od 25000 ES

Građevine na zaštićenom području:

- Park prirode „Velebit“ (potencijalne)

Članak 10.

Infrastrukturne građevine od važnosti za Zadarsku županiju na području općine Gračac su:

Prometne građevine:

Javne ceste koje imaju karakter županijskih cesta sa pripadajućim građevinama i uređajima, te pratećim objektima (benzinske postaje, parkirališta, ...):

- Ž 5169, Ž 5170, Ž 6009, Ž 6025, Ž 6033
- granični prijelaz i privremena kontrolna točka (NBT) Ličko Dugopolje (planiran)

Energetske građevine:

- energetske objekte koji koriste obnovljive izvore (vjetar, voda, sunce) (potencijalne)

Vodoopskrbne građevine:

- vodoopskrbni sustav Gračac
- vodoopskrbni sustav Srb
- vodoopskrbni sustav Bruvno
- vodoopskrbni sustav Mazin
- vodoopskrbni sustav Zrmanja - gornji horizont
- vodoopskrbni sustav Zrmanja - donji horizont
- vodoopskrbni sustav Kaldrma
- vodoopskrbni sustav Tiškovac

Građevine za zaštitu voda:

- sustavi i uređaji za pročišćavanje otpadnih voda kapaciteta manjeg od 25000 ES

Ostale građevine:

- testno-istraživačka stanica za ovčarstvo i kozarstvo (planirano)
- slobodna carinska zona „Lička kaldrma – Dugopolje“ (planirana)

Članak 11.

Tijekom planiranja i projektiranja građevina od važnosti za županiju moraju se poštivati važeći funkcionalno-prostorni i prostorno ekološki uvjeti na području županije, definirani PPŽ-om.

2. GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA I IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA – UVJETI GRADNJE GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA

Članak 12.

Planom su određena građevinska područja (GP) naselja s osnovnom namjenom stanovanja, a sastoje se od izgrađenog i neizgrađenog dijela.

GP naselja prikazana su u grafičkom dijelu elaborata Plana, kartografski prikaz br. 4 " Građevinska područja naselja i drugih sadržaja" u mjerilu 1:5000.

Članak 13.

Pod izgrađenim dijelom naselja podrazumijeva se ono područje na kojemu su sklopovi izgrađenih kuća, a neizgrađeni dio je područje na kojemu se naselje može širiti.

Članak 14.

Granice GP-a se u pravilu određuju granicama katastarskih čestica, a iznimno gdje to nije moguće (velike katastarske parcele, ili gdje se radi o oblicima parcelacije koju treba prilagoditi postojećem stanju, velike izdužene nepravilne parcele ili sklopovi takvih parcela), granice GP-a definirane su tako da je povučena - ucrтана linija razgraničenja po kojoj treba izraditi parcelacijski elaborat.

Članak 15.

Izgradnja i širenje naselja dozvoljena je samo unutar granica GP naselja na građevinskim parcelama.

Iznimno unutar granica GP naselja nije dozvoljena izgradnja novih građevina bliže od 50 m od obale rijeke, a radi zaštite riječne obale i vodotoka.

Funkcije u GP-ima

Članak 16.

Planom se određuju funkcije koje mogu sadržavati GP -a naselja i to :

- stambene zgrade sukladno Klasifikaciji vrsta građevina ("Narodne novine" 11/98) se definiraju kao građevine u kojima je 50% ili više ukupne korisne (neto) površine namijenjeno za stambene svrhe, a dijele se na:
 - obiteljske kuće
 - višeobiteljske kuće
 - višestambene građevine - stambene ili stambeno-poslovne namjene koje integriraju stanovanje sa poslovnim sadržajima uslužno-servisnih funkcija prvenstveno u službi zadovoljenja potreba lokalnog stanovništva. U pravilu su to građevine koje u prizemlju imaju poslovni prostor, a na ostalim etažama stanove
- uz stambene jedinice u građevinama stambene izgradnje (obiteljskim i višeobiteljskim kućama) mogu se graditi i različiti poslovni prostori tihe i čiste djelatnosti bez opasnosti od požara i eksplozija

- u prostoru GP-a naselja nalaze se i planiraju javni sadržaji za zadovoljenje zajedničkih potreba stanovnika iz oblasti uprave, prosvjete, kulture, zdravstva, vjerske namjene, sportske namjene, trgovine i sl.
- u sklopu GP-a naselja moguća je izgradnja i manjih turističko-smještajnih sadržaja (hoteli, apartmani i sl.)
- u sklopu GP-a naselja moguće je na zasebnim parcelama lociranje raznih manjih proizvodnih djelatnosti i sadržaji uslužnog i proizvodnog zanatstva koje svojom veličinom i ostalim karakteristikama nisu narušavajući, svojim gabaritima se mogu uklopiti u uvjete za izgradnju i nisu zagađivači okoliša
- osim spomenutih sadržaja unutar GP naselja mogu se graditi komunalni i infrastrukturni objekti, pješački i kolni putovi i prometnice i objekti vezani na iste (pumpne postaje i sl.)
- U okviru GP -a naselja nalaze se i :
 - površine zelenila različite namjene (parkovno, drvoredi, travnjaci, dr.) kao javni prostori
 - površine športsko rekreacijskih sadržaja (igrališta) kao javni prostori
 - vrtovi izvan okućnice (građevinske parcele), koji se koriste kao poljodjelske površine, nalaze se između građevinskih parcela, a namjenom površina nisu obuhvaćene kao poljoprivredne površine

Urbanističko - tehnički uvjeti

Opći uvjeti

Članak 17.

Svaka građevinska parcela mora imati osiguran pristup s javnoga puta, a ako je potrebno izvesti priključak na javni put onda on mora biti min. 3,5 m širine.

Građevinske parcele koje pristupaju javnim prometnim površinama preko priključka koji nije javnog karaktera, za isti moraju imati pravo služnosti.

Duljina priključka ne smije biti veća od 100 m. Ukoliko je dužina priključka veća od 100 m, širina ovog pristupnog puta mora biti min. 5,0 m.

Također svaka građevinska parcela mora imati priključke na postojeće komunalne instalacije u naselju, odnosno mogućnost priključenja na planirane.

Članak 18.

Regulacijski pravac je mjesto priključenja građevinske parcele na javnu prometnu površinu. Udaljenost regulacijskog pravca od ruba kolnika mora biti takva da osigurava mogućnost izvedbe pješačkog prolaza (nogostupa) min. širine 1,0 m. Izuzetno u izgrađenim dijelovima naselja ako nije moguće drugačije može se izvesti pješački prolaz (nogostup) na samo jednoj strani ulice, odnosno ulica može biti i bez njega, uz uvjet kvalitetnog rješavanja odvodnje površinskih voda.

Građevinski pravac definira obveznu i najmanju moguću udaljenost fronte građevine od regulacijskog pravca.

Ukoliko se na prednjem pročelju građevine pojavi bilo kakva istaka (balkon, streha i sl.) građevinski pravac definiran je njome.

Udaljenost građevinskog pravca od regulacijske crte je min. 5,0 m.

Članak 19.

Udaljenost samostojeće građevine od susjedne međe ne smije biti manja od $h/2$ pri čemu je h visina građevine od najniže točke uređenog terena uz građevinu do krovnog vijenca građevine.

Na istoj udaljenosti moraju biti i istake na bočnoj ili stražnjoj fasadi građevine.

Udaljenost samostojeće građevine od ruba susjedne parcele ne može biti manja od 3,0 m.

Članak 20.

Dvojne građevine i građevine u nizu jednom svojom stranom prislanjaju se uz granicu susjedne građevinske parcele uz susjednu građevinu. Prisloni zid mora se izvesti kao protupožarni.

Članak 21.

Ovim Planom određena je minimalna širina građevinske parcele:

- za samostojeću građevinu 12 m
- za dvojnu građevinu 10 m
- za građevine u nizu 6 m

Odstupanje od utvrđenih vrijednosti iz prethodnog stavka dozvoljeno je za samostojeće i dvojne kuće i to isključivo u izgrađenim dijelovima naselja, a smije biti maksimalno 1,0 m.

Kod građevinskih parcela nepravilnog oblika njihovom širinom se smatra okomita projekcija na tangentu prometnice u dubini na kojoj će se vršiti izgradnja objekta.

Članak 22.

Visina građevine određena je brojem etaža i visinom vijenca. Broj etaža se određuje na dijelu građevine sa većim brojem etaža, a visina vijenca se mjeri na onoj strani građevine gdje je visinska kota uređenog okoliša oko građevine niža.

Članak 23.

Etažom se smatra i podrum (Po) ako je razlika između donjeg ruba njegove stropne konstrukcije i najniže točke kosog i konačno uređenog terena uz građevinu veća od 1,0 m.

Prizemljem (P) se smatra nadzemna etaža čija je kota donjeg ruba podne konstrukcije iznad okolnog terena, ali ne više od 0,6 m od najniže točke kosog i konačno uređenog terena uz građevinu.

Visokim prizemljem (VP) se smatra nadzemna etaža čija je kota donjeg ruba podne konstrukcije viša od 0,6 m, ali niža od 1,5 m od najniže točke kosog i konačno uređenog terena uz građevinu.

Potkrovlje (Pk) se smatra etažom ukoliko je to uređeni prostor za stambenu ili poslovnu namjenu, sa prozorima izvedenim na zabatnom zidu građevine ili u kosini krova.

Članak 24.

Na građevinskoj parceli mora biti osiguran prostor za smještaj prometa u mirovanju prema uvjetima utvrđenim ovim planom. Izgradnja garaža može biti i izvan objekta, ako ne prelazi dozvoljeni postotak izgrađenosti.

Članak 25.

Dio parcele između regulacijskoga i građevinskoga pravca u pravilu treba urediti kao ukrasni vrt sa prioritarnim čuvanjem postojeće vegetacije i sađenjem nove autohtonog karaktera. Ukoliko nije moguće izbjeći uklanjanje određenog broja stabala, odgovarajući broj je potrebno posaditi na slobodnim dijelovima parcele. Dio parcele između regulacijskoga i građevinskoga pravca se može koristiti i kao parkirališni prostor.

Članak 26.

Na jednom uličnom potezu ograde moraju biti ujednačene visinski i upotrebom materijala od kojega će se ograda izvesti. Donji dio ograde mora biti masivan i izgrađen od čvrstih materijala, a gornji prozračan (rešetka, mreža živica i sl.). Masivni dio ograde smije biti maksimalne visine 1,0 m, a ukupna visina ograde ne smije biti viša od 2,0 m.

Članak 27.

Izgrađenu površinu zemljišta pod građevinom kojom se utvrđuje koeficijent izgrađenosti (k_{ig}) parcele čine tlocrtna površine svih glavnih, pomoćnih i gospodarskih građevina na parceli. U koeficijent iskoristivosti ne računa se podrumski prostor.

Uvjeti za gradnju stambenih i pomoćnih građevina unutar građevinskog područja naselja

Članak 28.

Na jednoj građevinskoj parceli dozvoljena je izgradnja samo jedne obiteljske kuće, višeobiteljske kuće ili višestambene građevine. Višestambene građevine se mogu graditi samo u naseljima Gračac i Srb.

Članak 29.

Uz obiteljske i višeobiteljske kuće mogu se na istoj parceli graditi pomoćne (gospodarske) građevine koje sa stambenom građevinom čine skladnu cjelinu.

Članak 30.

Stambene zgrade su definirane prema broju stanova u njima, a na slijedeći način:

tip stambene zgrade	max. broj stanova	max. broj etaža	max. visina vijenca	max. bruto razvijena površina
			m	m ²
obiteljske kuće	3	Po+P(VP)+1+Pk (3 etaže)	7,5	400
višeobiteljske kuće	4	Po+P(VP)+2(Pk)* (3 etaže)	9,0	600
višestambene zgrade	> 4	Po+P(VP)+3(Pk)* (4 etaže)	12,0	1000

- alternativa prizemlju je visoko prizemlje, a katu potkrovlje*

Članak 31.

Površina građevinske parcele na kojoj se nalazi stambena zgrada kao i koeficijenti izgrađenosti i iskorištenosti parcele uvjetovani su tipom i vrstom stambene zgrade kako slijedi:

Obiteljske kuće

vrsta građevine	minimalna površina građevinske parcele	max. koeficijent izgrađenosti	max. koeficijent iskorištenosti
	m ²	k _{ig}	k _{is}
samostojeća	350	0,4	0,6
dvojna	250	0,45	0,7
građevina u nizu	200	0,5	0,8

Višeobiteljske kuće

vrsta građevine	minimalna površina građevinske parcele	max. koeficijent izgrađenosti	max. koeficijent iskorištenosti
	m ²	k _{ig}	k _{is}
samostojeća	600	0,4	0,6
dvojna	400	0,45	0,7

Višestambene građevine

vrsta građevine	minimalna površina građevinske parcele	max. koeficijent izgrađenosti	max. koeficijent iskorištenosti
	m ²	k _{ig}	k _{is}
samostojeća građevina	1000	0,3	0,8

Pomoćne građevine, gospodarske i manje poslovne građevine

Članak 32.

Na građevinskoj parceli se uz obiteljske i višeobiteljske kuće mogu graditi i pomoćne građevine, gospodarske i manje poslovne građevine.

Visina ovih građevina može biti P+0, sa najvišom visinom vijenca od 4,0 m. Iznimno visina gospodarskih građevina može biti i veća, a u skladu sa tehnološkim potrebama.

Članak 33.

Pomoćne građevine uz stambene mogu biti garaže, spremišta, drvarnice, kotlovnice i sl..

Članak 34.

Gospodarske građevine u smislu odredbi ovoga Plana mogu biti: ljetne kuhinje, sjenici, spremišta poljoprivrednih proizvoda, košnice, manje staje i peradarnici i sl. Pod pojmom manjih staja i peradarnika Planom se podrazumijeva mogućnost čuvanja u njima 5 uvjetnih grla, ukoliko komunalnim redom za pojedino naselje nije drugačije određeno.

Članak 35.

Malim poslovnim građevinama u smislu odredbi ovoga Plana smatraju se: krojačke, frizerske, postolarske, fotografske, prodavaonice, automehaničarske radionice, limarske lakirnice, bravarije, kovačnice, stolarije, ugostiteljski objekti i druge koje svojim sadržajem ne umanjuju kvalitetu stanovanja na vlastitoj i susjednim parcelama.

Članak 36.

Ako se pomoćne građevine, gospodarske građevine i manje poslovne građevine grade kao zasebne (izvan stambenih građevina), mogu se graditi i neposredno do susjedne granice.

U tom slučaju ne dozvoljava se otvaranje otvora uz obvezu izvođenja protupožarnog zida prema susjedu minimalne vatrootpornosti 2 sata.

Voda sa krova navedenih građevina mora se odvesti na vlastitu parcelu.

Udaljenost susjedne građevine ukoliko nije prislonjena na predmetnu građevinu ne smije biti manja od udaljenosti koja je jednaka zbroju polovice visine predmetne i polovici visine susjedne građevine (prema definiciji h/2 iz članka 19).

Uvjeti za izgradnju javnih, poslovnih i turističkih građevina unutar građevinskog područja naselja

Članak 37.

Osim stanovanja u građevinskom području naselja Planom se definirana mogućnost izgradnje pratećih sadržaja kao što su objekti društvenog standarda, objekti fizičke kulture, uslužnog i proizvodnog zanatstva, trgovački sadržaji,

ugostiteljski, turistički i komunalni objekti, objekti infrastrukture, mreža pješačkih putova, kolnih prometnica, te javnih prostora i zelenih površina.

Članak 38.

Planom se zabranjuje unutar građevinskih područja naselja izgradnja sadržaja koji zagađuju zrak, izazivaju buku veću od normi utvrđenih za stambene zone, privlače pretjerani promet teretnih vozila, zauzimaju velike površine zemljišta ili na bilo koji način negativno utječu na kvalitetu stanovanja.

Članak 39.

Gospodarske djelatnosti u funkciji pružanja usluga lokalnom stanovništvu (sadržaji trgovine, servisno-uslužnog karaktera, manjih proizvodnih pogona i sl.), u pravilu su locirane unutar građevinskog područja naselja bilo kao samostalni objekti ili u sastavu stambenih građevina.

Također su u sklopu planiranih građevinskih područja naselja dozvoljene slijedeće manje proizvodne djelatnosti:

- mala proizvodnja finalnih dijelova industrijskih proizvoda, drva, tekstila, metaloprerade, građevinarstva i sl.
- mali pogoni za finalizaciju i pakiranje prehrambenih, kozmetičkih i sličnih proizvoda
- stolarski, kamenorezački, staklarski, keramičarski, limarski, vodoinstalaterski, plastičarski i slični pogoni maloga kapaciteta

Sve navedene građevine moraju imati osiguran priključak na javnu prometnu površinu i elektroopskrbni sustav naselja, te uređaje za opskrbu vodom i zbrinjavanje otpadnih voda.

Članak 40.

Planom su definirani sljedeći uvjeti izgradnje građevina sa sadržajem gospodarskih djelatnosti u funkciji pružanja usluga lokalnom stanovništvu:

- veličina parcele 300 - 1000 m²
- max. visina objekta Po+P(VP)+1, a visina vijenca 9,0 m
- max. koeficijent izgrađenosti 0,3
- max koeficijent iskoristivosti 0,9

Članak 41.

Unutar GP naselja moguća je izgradnja i novih turističkih kapaciteta za smještaj i boravak, te pratećih ugostiteljskih sadržaja, kao i sadržaja za sport, zabavu i rekreaciju.

- min. veličina parcele 300 m²
- max. bruto razvijena površina 1000 m²
- visina objekta Po+P(VP)+2(Pk), a visina vijenca 9,5 m
- max. koeficijent izgrađenosti 0,3
- max. koeficijent iskoristivosti 1,0
- smještajni kapacitet utvrđuje se po stopi 1 postelja/min. 50 m² površine građevinske parcele

Uvjeti smještaja društvenih djelatnosti

Članak 42.

Ovim Planom je u građevinskom području naselja predviđena izgradnja sljedećih sadržaja društvenih djelatnosti:

- u **upravi i administraciji** - osiguravaju se sadržaji općinske uprave, policije i javnih poduzeća, moguće i sudstva
- u **obrazovanju** - predškolske ustanove, osnovne škole te srednje škole, odnosno odijeli srednjih škola za koje postoje realni uvjeti (poljoprivrednog, turističkog, zanatskog i sl. smjera)
- u **kulturi** - knjižnicu, čitaonicu, društveni dom polivalentnog karaktera, muzej i druge kulturne sadržaje za koje postoji interes
- u **športu i rekreaciji** - dovoljno terena za športske klubove i rekreativno bavljenje športskim aktivnostima, sa ciljem osiguranja min. 2,5-3 m²/st (za stanovništvo stalno naseljeno), športsku dvoranu polivalentne namjene i ostale športske sadržaje za koje postoje preduvjeti
- u **zdravstvu** - zdravstvena stanica sa ambulantom opće medicine, patronažom, zubozdravstvenom zaštitom i ljekarnom
- Za **socijalnu skrb** - treba osigurati prihvatilišta za stare i nemoćne, te druge sadržaje koji su u sustavu socijalne skrbi sukladno Zakonu
- **vjerske institucije** – crkvene građevine u naselju u skladu sa tradicionalnim potrebama stanovništva (moguće dekanat sa dekanatskom župnom crkvom)
- **groblja** - kao sadržaji u prostoru od društvenoga interesa za koja treba osigurati odgovarajući prostor u sklopu naselja

Članak 43.

Za građevine iz prethodnog članka utvrđuju se slijedeći uvjeti za njihovu izgradnju:

- min. veličina građevinske parcele je 600 m²
- max. koeficijent izgrađenosti parcele je 0,5
- max. koeficijent iskoristivosti je 1,0
- max. visina građevine je $P_0 + P(VP) + 1$, a visina vijenca 8,0 m (za vjerske građevine i sportske dvorane visine iznimno mogu biti i veće)
- min. udaljenost građevinskog pravca od regulacijskog kao i min. udaljenost od susjedne parcele je 5,0 m
- volumenske i oblikovne karakteristike građevina moraju se prilagoditi morfološkim karakteristikama naselja, te u pravilu poštivati uvjete koji su ovim Planom utvrđeni za stambene građevine
- moraju imati osiguran kolni pristup do građevinske parcele min. širine 6,0 m. Iznimno u izgrađenim dijelovima naselja, kada to naslijeđena situacija na terenu ne dozvoljava, minimalna širina pristupa na javnu prometnu površinu može biti i manja, ali ne manja od 3,5 m uz uvjet da duljina pristupa ne prelazi 100 m
- parkirališni prostor treba osigurati unutar parcele u veličini propisanoj za odgovarajuću namjenu

Oblikovanje građevina

Članak 44.

Arhitektonskim oblikovanjem i svojim volumenom građevina se mora prilagoditi autohtonim vrijednostima graditeljskoga naslijeđa što podrazumijeva uporabu materijala, oblika, detalja, kolorita i ostalih elemenata, na arhitektonski kreativan način.

Horizontalni i vertikalni gabariti građevine, oblikovanje fasada i krovništva, te upotrijebljeni građevinski materijal, moraju biti usklađeni s okolnim objektima, načinom i tradicijom gradnje i krajobraznim vrijednostima podneblja.

Građevine koje se izgrađuju kao dvojne građevine ili građevine u nizu moraju s građevinom uz koju su prislonjeni činiti arhitektonsku cjelinu.

Za stambene zgrade krov mora biti kosi s nagibom 22-45⁰ i s pokrovom od crijepa. Pokrov objekata društvenog standarda, gospodarskih objekata, sakralnih objekata i dr., može biti od različitih materijala, izuzev salonita.

Postojeće ravne krovove i terase kod stambenih zgrada koje zbog loše izvedbe ne udovoljavaju svrsi, mogu se u skladu s uvjetima preurediti u kosa krovništva, a na taj način dobiveni prostor može se privesti stambenoj namjeni.

Članak 45.

Teren oko građevina, potporni zidovi, terase i sl. moraju se izvesti tako da ne narušavaju izgled naselja, te da se ne promijeni prirodno otjecanje vode na štetu susjedne čestice i građevina.

Posebni uvjeti za izgradnju u GP-ima naselja za koje se donosi urbanistički ili detaljni plan uređenja

Članak 46.

Za one dijelove građevinskog područja za koje je određena potreba izrade urbanističkog ili detaljnog plana uređenja (označeni u grafičkom prilogu Plana), vrijede uz navedene uvjete i slijedeći posebni uvjeti :

- urbanističkim ili detaljnim planom uređenja treba osigurati min. 15% od ukupne površine obuhvata za zajedničke/javne potrebe budućih stanovnika i to: za prometnice i parkirališta, izgradnju igrališta i zelenih površina, te za lociranje uslužno-servisnih funkcija koje su od općeg interesa
- urbanistički ili detaljni planovi uređenja moraju se izraditi sukladno Zakonu o prostornom uređenju i sadržavati sve priloge prema "Pravilniku o sadržaju i mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova".

Članak 47.

Za detaljni plan uređenja novoplaniranog građevinskog područja naselja „Omsica“ Planom se utvrđuju i sljedeći dodatni uvjeti:

- minimalna veličina građevinske čestice ne može biti manja od 5000 m²
- dio građevinske čestice predvidjeti za manju poljoprivrednu proizvodnju

IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA

Uvjeti smještaja gospodarskih djelatnosti

Članak 48.

Planom su utvrđene sljedeće gospodarske zone (I):

- „Tintori“ kraj Gračaca, veličine 25,00ha
- „Stražbenica“ – Deringaj veličine 24,00 ha
- „Gračac“ veličine 18,54ha
- „Donji Srb“ veličine 1,59
- „Srb“ veličine 1,62 ha
- „Mrkonjić“ veličine 9,13ha
- „Kupirovo - Kunovac Kupirovački“ veličine 24,69 ha

Članak 49.

Planom definirana građevinska područja proizvodne namjene su područja za izgradnju i razvoj industrijskih, proizvodnih i prerađivačkih pogona, zanatskih i servisnih djelatnosti, skladišnih prostora, te ostalih sličnih djelatnosti.

Članak 50.

Planom je dozvoljeno unutar građevinskih područja gospodarske namjene izgradnja trgovačko-uslužnih i ugostiteljskih sadržaja, te drugih sličnih maloprodajnih i veleprodajnih sadržaja koji zahtijevaju veće građevinske parcele.

Članak 51.

Planom se zabranjuje unutar građevinskih područja gospodarske namjene izgradnja objekata čija je namjena stambena.

Članak 52.

Za smještaj sadržaja proizvodne namjene (industrija) na prostoru općine Gračac treba zadovoljiti stroge kriterije zaštite tla, zraka i podzemnih voda. Stoga odabrana tehnologija mora biti suvremena i koja garantira prihvatljive koeficijente zagađenja okoliša.

Članak 53.

Kriteriji za izgradnju građevina sa sadržajima gospodarskih djelatnosti su:

- min. veličina građevinske parcele je 1000 m²
- max. koeficijent izgrađenosti je 0,40
- max. koeficijent iskoristivosti parcele je 1,0
- max. visina građevina je $P(VP)+2$, sa max. visinom vijenca 10 m (iznimno za specifične građevine poput silosa, dimnjaka, antena i sl, te iz tehnoloških potreba visina građevina može biti i veća)
- min. udaljenost od susjedne parcele, kao i od pristupnog puta je $h/2$ (h =visina građevine od okolnog terena do krovnog vijenca), ali ne manje od 6,0 m
- osigurati min. 20% od ukupne površine građevinske parcele za zelene površine

- građevine se mogu graditi isključivo na građevinskim parcelama koje imaju osiguran kolni pristup do parcele min. širine 6,0 m
- parkirališne potrebe trebaju biti zadovoljene na parceli
- građevine oblikovati u skladu sa tehnološkim potrebama i po mogućnosti tradicionalnom arhitekturom kraja

Članak 54.

Prije realizacije pojedinih sadržaja gospodarskih djelatnosti potrebno je izraditi procjenu utjecaja na okoliš za one sadržaje koji se nalaze na Popisu zahvata donesenom uz Uredbu o procjeni utjecaja na okoliš.

Članak 55.

Planom se utvrđuje komunalno-servisna zona (K3) „Malovan“ za potrebe održavanja cesta. Veličina zone je 22,69 ha, a izgradnja u zoni je moguća na način kako je planirano za građevine i objekte sa gospodarskim sadržajima.

Članak 56.

Planom se utvrđuje slobodna carinska zona „Lička Kaldrma - Dugopolje“ (N), veličine 19,03 ha.

Izgradnja u ovoj zoni je moguća na način kako je planirano za građevine i objekte sa gospodarskim sadržajima.

Prije realizacije planiranih sadržaja potrebno je izraditi detaljni plan uređenja za zonu u cjelini.

Uvjeti smještaja turističko-ugostiteljskih djelatnosti

Članak 57.

Planom su utvrđene sljedeće zone turističko-ugostiteljskih djelatnosti:

- „Cerovačke pećine“ (T2) kraj Gračaca
- „Dabašnica“ (T2) kraj Gornjeg Srba
- „Urljaj“ (T2) kraj Kupirova
- „Velike bare“ (T2) kraj Kunovca Kupirovačkog
- „Babića jezero“ (T3) kraj Tičkovca Ličkog

Sve navedene zone mogu biti maksimalne veličine 20 ha i kapaciteta 1000 ležaja.

Članak 58.

Za izgradnju sadržaja turističko-ugostiteljskih djelatnosti unutar planiranih turističkih zona utvrđuju se sljedeći uvjeti:

- min. veličina građevinske parcele je 1000 m²
- smještajni kapacitet – maksimalno 1ležaj/50 m² površine građevinske parcele
- maksimalna katnost hotela – Po+P(VP)+2(Pk), a visina vijenca 10,5m
- maksimalna katnost ostalih objekata – Po+P(VP)+1(Pk), a visina vijenca 7,5m
- max. koeficijent izgrađenosti 0,3
- max. koeficijent iskoristivosti 1,0

- arhitektura građevina mora biti usklađena sa vrijednostima krajobraza i tradicionalnim graditeljskim naslijeđem, te u skladu sa odredbama ovog Plana.

Članak 59.

Prije realizacije sadržaja u zonama turističko-ugostiteljskih djelatnosti potrebno je izraditi detaljni plan uređenja za pojedinu zonu u cjelini.

Zone sportsko - rekreacijske namjene

Članak 60.

Planom su utvrđene sljedeće zone sportsko – rekreacijske zone:

- „Bare“ kraj Gračaca – (R5 – pretežito sportovi na vodi) , veličine 36,25 ha
- „Mala Stražbenica“ kraj Dabašnice - (R), veličine 171,52 ha
- „Ljubina poljana“ u Tičkovcu Ličkom –(R), veličine 175,35 ha
- „Ogreci „ u Mazinu – (R1 – golf) – veličine 201,05 ha
- „Ogreci“ u Mazinu – (R3 - skijalište) – veličine 930,78 ha
- „Una - Srebrenica“ u Suvaji (R)

Članak 61.

Sadržaji u svim planiranim zonama sportsko-rekreacijske namjene (R, R1, R3, R5) moraju biti u skladu sa prirodnim datostima prostora u kojem su smještene. U tom smislu se planiraju sadržaji za planinarske aktivnosti, razne sportske aktivnosti vezane uz lov i ribolov, moguća veća i manja skijališta i sl..

U zonama sportsko-rekreacijske namjene dozvoljava se isključivo izgradnja sportskih igrališta, drugih sportskih površina (npr. skijališta) i sportskih dvorana sa pratećim sadržajima.

Pratećim sadržajima se smatraju spremišta rekvizita, svlačionice i praonice, sanitarni čvorovi, tribine i manji ugostiteljski objekti, odnosno ostali sadržaji potrebni za funkcioniranje planiranih sadržaja u pojedinoj zoni.

Članak 62.

Prilikom planiranja, projektiranja i izgradnje dozvoljenih sadržaja unutar zona sportsko-rekreacijske namjene treba se kvalitetno prilagoditi karakteristikama terena i maksimalno uvažiti postojeće vrijednosti okoliša.

Sportske terene, površine, građevine i druge objekte treba planirati, projektirati, graditi i održavati sukladno propisanim standardima i normativima.

Članak 63.

Planom se utvrđuju sljedeći uvjeti izgradnje za zone sportsko-rekreacijske namjene:

- maksimalni koeficijent izgrađenosti parcele sa pojedinim sportskim građevinama i objektima može biti $k_{ig}=0,2$
- pomoćni i prateći objekti mogu biti isključivo prizemni (P+0), visine vijenca najviše do 4,0 m i maksimalne bruto izgrađene površine od 200 m². Izuzetak su tribine (vanjske i u dvoranama) koje mogu biti i veće, a u skladu sa važećim normativima i propisima

- visina dvorana može biti maksimalno P+0, te u skladu sa normativima za pojedine sportove za koje su predviđene

Članak 64.

Cjelokupnu zonu sportsko-rekreacijske namjene treba povezati preko zajedničkog priključka na glavnu prometnicu na jednom mjestu, a izuzetno i preko više ako za to postoji potreba ili to zahtijeva situacija na terenu (npr. veličina zone, smještaj zone s obje strane prometnice, konfiguracija terena – pristup s obje strane brda i sl.).

Članak 65.

Projektiranje i izgradnja sadržaja u sportsko-rekreacijskim zonama je moguća samo na osnovu urbanističkog plana uređenja, koji se mora izraditi za pojedine zone u cjelini.

Prije izrade urbanističkih planova uređenja zona sportsko – rekreacijske namjene potrebno je izraditi konzervatorske podloge sa susatvom mjera zaštite nepokretnih kulturnih dobara koje se nalaze na području obuhvata plana.

Članak 66.

Uz uvjete koje vrijede za ostale zone sportsko-rekreacijske namjene za golf igralište (R1) vrijede i posebni uvjeti:

- veličina obuhvata zone golf igrališta je uvjetovana brojem rupa: 18 rupa min. 70ha, a 27 rupa min. 100ha
- u okviru ove zone moguće je graditi manje ugostiteljsko-turističke građevine (hoteli, vile, klubovi i drugi prateći sadržaji) po sljedećim kriterijima:
 - maksimalna veličina građevinske parcele je 5000 m²
 - smještajni kapacitet – maksimalno 1ležaj/50 m² površine građevinske parcele
 - maksimalna katnost hotela – Po+P(VP)+1(Pk), a visina vijenca 8m
 - maksimalna katnost ostalih objekata – Po+P(VP)+0, a visina vijenca 6m
 - max. koeficijent izgrađenosti parcele je 0,2
 - max. koeficijent iskoristivosti parcele je 1,0
 - arhitektura građevina mora biti usklađena sa vrijednostima krajobraza i tradicionalnim graditeljskim naslijeđem, te u skladu sa odredbama ovog Plana.
- izgrađenost planirane zone namijenjene za golf ne smije biti veća od 5%
- ukoliko se zona golf igrališta nalazi u blizini vodozaštitnog područja izvorišta ili drugih vrijednih vodnih površina, potrebno je provesti mjere zaštite nadzemnih ili podzemnih voda ili mora uz obvezatnu izgradnju zatvorenog sustava odvodnje drenažnih voda, kao i pročišćavanje i ponovnu upotrebu drenažnih voda.

Članak 67.

Za zonu „Ogreci“ – R1 i R3 (golf igralište i skijalište) posebno se utvrđuje potreba neophodne izrade konzervatorske podloge, arheološkog sondiranja i smjernica zaštite arheoloških lokaliteta.

Članak 68.

Za sportsko-rekreacijsku zonu „Una - Srebrenica“ u Suvaji utvrđuju se sljedeći dodatni uvjeti:

- zabranjena je izgradnja sportskih dvorana i velikih sportskih igrališta
- dozvoljava se kontrolirano poribljavanje rijeka i lov ribe, a u tom smislu i uređenje obala za ribolovne aktivnosti sa manjim pomoćnim i pratećim objektima

3. PODRUČJA IZVAN GRAĐEVINSKIH PODRUČJA – UVJETI GRADNJE

Članak 69.

Ovim planom izgrađenim strukturama izvan naselja smatraju se :

- građevinska područja za proizvodne djelatnosti koja se osnivaju kao samostalne prostorne jedinice. Proizvodni objekti koji se odnose na eksploataciju kamena i drugih sirovina, a neophodno ih je izgraditi za normalno funkcioniranje pogona
- gospodarski objekti kao što su građevine za pohranu poljoprivrednih strojeva i drugog alata, poljoprivrednih proizvoda, građevine za uzgoj i sklanjanje stoke i peradi, čuvanje vinograda i voćnjaka, razni staklenici i plastenici i slični objekti za koje se ne formiraju građevinska područja
- stambene građevine na poljoprivrednim gospodarstvima i građevine u funkciji seoskog turizma
- infrastrukturni objekti kao što su zahvati vode, vodospreme, razne nadzemne i podzemne instalacije, uređaji za pročišćavanje otpadnih voda, elektroenergetski i telekomunikacijski objekti, prometnice i građevine u funkciji istih (benzinske postaje i sl.) te drugi infrastrukturni sadržaji i objekti za koje se ne formiraju građevinska područja. Ovi se objekti mogu izgrađivati po posebnom programu u okviru zakona
- komunalni sadržaji
- građevine u funkciji gospodarenja šumama i lova (lugarnice, lovački domovi, hranilišta, pojilišta i sl.)
- različiti rekreacijski, izletnički, memorijalni, vidikovci i drugi objekti za koje se ne formiraju građevinska područja

Članak 70.

Građevine i objekti koji se mogu ili moraju graditi izvan građevinskog područja trebaju se locirati, projektirati, izgrađivati i koristiti na način da ne ugrožavaju poljoprivrednu proizvodnju i šumske resurse, kao i da na bilo koji način ne smanjuju zatečene vrijednosti čovjekove okoline, odnosno krajolika, a također i interes obrane države.

Članak 71.

Građevine za seoski turizam se mogu graditi uz građevine za stanovanje i poljoprivredne djelatnosti obiteljskog gospodarstva.

Uvjeti za građevine uz poljodjelske aktivnosti

Članak 72.

Stambene građevine za vlastite potrebe i potrebe agroturizma mogu se graditi na seoskim gospodarstvima minimalne veličine čestice od 5000m².

Stambene građevine i one sa turističkim sadržajem u sklopu poljoprivrednog gospodarstva mogu imati ukupnu bruto razvijenu površinu najviše do 600 m²,

odnosno maksimalnu visinu Po+P(VP)+1 i visinu vijenca 7,5 m, odnosno ne veću izgrađenost parcele od 30% i koeficijent iskoristivosti od 0,5.

Udaljenost ovih građevina od ruba parcele može biti min. 5,0 m.

Arhitektura građevina mora biti usklađena sa vrijednostima krajobraza i tradicionalnim graditeljskim naslijeđem, te u skladu sa odredbama ovog Plana.

Članak 73.

Planom su definirane poljoprivredne površine na prostoru unutar granica obuhvata kao:

- poljoprivredno tlo isključivo osnovne namjene - obradivo zemljište osobito vrijedno za poljoprivrednu proizvodnju u koju kategoriju spadaju: oranice, vrtovi, livade, voćnjaci i vinogradi
- ostala obradiva tla - poljoprivredne površine manje vrijednosti i pašnjaci koji po svojim proizvodnim i prirodno-ekološkim karakteristikama predstavljaju danas još uvijek tradicionalnu i nisko produktivnu proizvodnju, ali ipak značajni potencijal za daljnji razvoj stočarstva na ovom području.

Članak 74.

Planom se definira daljnji razvoj poljoprivredne proizvodnje temeljem uvažavanja postojeće proizvodne strukture što je rezultat specifičnih prirodnih, gospodarskih i drugih uvjeta.

Ratarska proizvodnja razvijati će se na najvećem dijelu obradivih površina i polja, koja su kao osobito vrijedno zemljište izuzeta iz građevinskih područja naselja (poljoprivredno tlo isključivo osnovne namjene).

Povrtlarska proizvodnja vezana je uz okućnice i uglavnom u okviru građevinskog područja naselja.

Članak 75.

Ovim planom utvrđuju se uvjeti izgradnje građevina u funkciji poljoprivrednih djelatnosti izvan građevinskoga područja i to :

- građevine koje mogu biti isključivo za vlastite potrebe i u funkciji obavljanja poljoprivrednih aktivnosti (spremišta, staje, skloništa od nevremena, spremišta poljoprivrednih strojeva i alata, za čuvanje voćnjaka i vinograda i sl.). Njihova maksimalna bruto površina smije biti 30 m², a visina vijenca 3,0 m, a udaljenost od granice susjeda min. 2,0 m. Mogu se smještati na parcelama površine 2000 m² i većim. Građevina mora biti izgrađena od kamenog zida ili drugog načina čvrste gradnje, tada ožbukana i bojana svijetlim pastelnim tonovima, dvostrešnog krova prekrivenog kamenim pločama ili kupom kanalicom
- poljoprivredne građevine proizvodnog karaktera (staklenici, građevine za uzgoj stoke i peradi, prerada i čuvanje poljoprivrednih proizvoda i sl.) i građevine za veleprodaju poljoprivrednih proizvoda, mogu se graditi pod sljedećim uvjetima:
 - staklenici i plastenici se mogu graditi na površini koja nije veća od 40% od ukupne površine parcele
 - građevine za uzgoj stoke i peradi, preradu i čuvanje poljoprivrednih proizvoda, veleprodaju poljoprivrednih proizvoda i sl. mogu se graditi na

- parceli minimalne veličine 5000 m², a na površini koja nije veća od 30% ukupne površine parcele, te na poljoprivrednom zemljištu slabije kvalitete
- visina građevina će ovisiti o sadržaju istih u skladu sa tehnološkim potreba, ali ne smije biti veća od prizemlja (1 etaža)
 - udaljenost građevina od susjedne parcele ne smije biti bliža od visine vijenca građevine, a min. 5,0 m
 - za sve navedene sadržaje potrebno je osigurati prilazni put min. širine 3,5 m (duljina priključka ne smije biti veća od 50 m, odnosno 100 m ako su ugrađena ugibališta na razmaku od 50 m. Ukoliko je dužina priključka veća od 100 m, širina ovog pristupnog puta mora biti min. 5,0 m.). Parcele sa navedenim sadržajem ne smiju imati direktan izlaz na državnu ili županijsku cestu
 - parcele moraju biti opremljene sa dovoljnom količinom vode i struje (iz mreže ili vlastitog napajanja)
 - odvodnja otpadnih voda mora biti riješena u skladu sa sanitarnim propisima
 - prilikom planiranja, projektiranja i izgradnje navedenih sadržaja potrebno je ispuniti sve potrebne uvjete zaštite okoliša i očuvanja krajobraza

Članak 76.

Udaljenost građevina za uzgoj stoke i peradi od građevinskih područja naselja ovisi o broju uvjetnih grla prema prikazanoj tabeli:

stoka krupnog zuba	udaljenost	Stoka sitnog zuba	udaljenost	perad	udaljenost
kom	m	kom	m	kom	m
do 150	200	do 200	100	do 1000	50
150-300	300	200-750	100	1000-5000	50
preko 350	500	preko 750	200	preko 5000	100

Uvjeti izgradnje ostalih sadržaja

Članak 77.

Planom su definirani slijedeći lokaliteti za eksploataciju mineralnih sirovina:

broj	naziv	mineralna sirovina	površina
			ha
1	"Borje" - Osredci	tehničko-građevni kamen	35,00

Članak 78.

Planom su definirani slijedeći lokaliteti istražnih prostora mineralnih sirovina:

broj	naziv	mineralna sirovina	površina ha
1	"Javornik" - Mazin	arhitektonsko-građevni kamen	24,75
2	"Javornik 1" - Mazin	arhitektonsko-građevni kamen	24,75
3	"Velika Popina" – Velika Popina	arhitektonsko-građevni kamen	370,78
4	"Škorića Brdo" – Mazin (sjever)	tehničko-građevni kamen	68,55
5	"Vodice" – Mazin (istok)	tehničko-građevni kamen	6,25
6	"Lipovača" - Zaklopac	tehničko-građevni kamen	39,36
7	"Kaldrma" - Kaldrma	tehničko-građevni kamen	20,22
8	"Vugonje" - Otrić	tehničko-građevni kamen	42,58
9	"Gola glava" - Deringaj	tehničko-građevni kamen	66,97

Članak 79.

Prilikom eksploatacije mineralnih sirovina potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri štiti krajobrazne vrijednosti okolnog i šireg prostora. U tom smislu potrebno je izbjegavati i jednostrane kaskadne načine eksploatacije (zasjeke).

Dijelove i cjeline koji se napuštaju i zatvaraju potrebno je sanirati, revitalizirati ili prenamijeniti u skladu s izrađenom dokumentacijom na načelima zaštite okoliša.

Korištenje eksploatacijskih polja i istražnih prostora mora biti u skladu sa Zakonom o rudarstvu, Pravilniku o eksploataciji mineralnih sirovina i Pravilnikom o istraživanju mineralnih sirovina.

Članak 80.

Prije početka bilo kakvih radova na eksploatacijskim poljima i istražnim prostorima mineralnih sirovina obvezno je zatražiti izradu konzervatorske podloge sa sustavom mjera zaštite nepokretnih kulturnih dobara na području obuhvata svih Planom predviđenih lokacija.

Članak 81.

Za potrebe **ribogojilišta** u naselju Suvaja se utvrđuju sljedeći uvjeti:

- maksimalni kapacitet je 50t salmonida godišnje
- pristup ribogojilištu preko puta min. širine 6,0 m
- prateća građevina može biti maksimalne bruto razvijene površine od 150 m², katnosti P+0 i maksimalne visine vijenca 4,0 m
- građevina se mora smjestiti na vlastitoj parceli, a udaljenost građevine od granica parcele ne smije biti manja od 5,0 m
- građevinu oblikovati u skladu sa tradicionalnom arhitekturom kraja, sa dvovodnim krovom pokrivenim crijepom nagiba od 22-45⁰

Izgradnjom i korištenjem ribogojilišta ne smije se umanjiti kvaliteta vode vodotoka na kojem se nalazi, a također šireg prostora i stambenog susjedstva u blizini.

Područje na kojem se nalazi mora imati zadovoljavajuće biofizičke karakteristike, te znanstvenom provjerom utvrđen mogući kapacitet i veličinu zahvata, kao i potrebnu infrastrukturu.

Funkcioniranje ribogojilišta mora u svemu biti u skladu sa Zakonom.

Članak 82.

Groblja su predviđena na sadašnjim lokacijama, pa se i moguće potrebe za novim površinama planiraju na način proširenja postojećih.

Članak 83.

Izdvojeni vjerski objekti Planom se zaštićuju kao vrijedna kulturna baština. Građevinski radovi bilo koje vrste (adaptacije, rekonstrukcije i dogradnje) na njima mogu se vršiti temeljem Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, a nakon pribavljene suglasnosti pod nadzorom Uprave za zaštitu prirodne i kulturne baštine – Konzervatorski odjel Zadar.

Članak 84.

Izvan građevinskih područja moguća je izgradnja **benzinskih postaja** s pratećim sadržajima najveće visine P+0, odnosno visina vijenca 4,0 m. Krovovi mogu biti ravni ili kosi maksimalnog nagiba do 45⁰.

Pod pratećim sadržajima podrazumijevaju se ugostiteljski sadržaji najveće bruto površine do 100 m², trgovački sadržaji najveće bruto površine također do 100 m², te sanitarni objekti.

Izvan planiranih građevinskih područja moguća je uz prometnice i izgradnja odmorišta sa pratećim sadržajima. Pod pratećim sadržajima podrazumijevaju se samo sanitarni objekti.

4. UVJETI UTVRĐIVANJA KORIDORA ILI TRASA I POVRŠINE PROMETNIH I DRUGIH INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

CESTOVNI PROMET

Članak 85.

Planom je obuhvaćena mreža javnih cesta i nerazvrstanih cesta, te rekonstrukcija postojeće cestovne mreže u skladu s planskim značajem pojedinih cestovnih pravaca. Mreža javnih cesta određena je temeljem Zakona o javnim cestama, Uredbe o mjerilima za razvrstavanje javnih cesta, te Odluke o izmjenama i dopunama odluke o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste.

Članak 86.

U skladu s Prostornim planom Zadarske županije-izmjene i dopune ovim Planom predviđa se rekonstrukcija, odnosno izgradnja sljedeće cestovne mreže koja ulazi u sastav javnih državnih cesta:

- izgradnja brze ceste Karlovac-Plitvice-Udbina-Gračac-Knin, a u koridoru postojeće državne ceste D 1,
- rekonstrukcija i korekcija trase državne ceste D 50 na potezu Gračac-Štikada-Sv. Rok,
- rekonstrukcija i korekcija trase državne ceste D 27 na potezu Gračac-Obrovac,
- izgradnja nove ceste državnog karaktera (Kaldrma-Lički Osredački), a radi potrebe prometnog povezivanja planiranog graničnog prijelaza i privremene kontrolne točke (NBT) Ličko Dugopolje na postojeću cestovnu mrežu.

Članak 87.

Minimalna širina zaštitnih koridora koje je potrebno rezervirati i očuvati za izgradnju planirane, kao i za rekonstrukciju postojeće Planom obuhvaćene cestovne mreže iznosi:

- unutar GP naselja - 12 m za postojeće i 15 m za planirane ceste
- izvan GP naselja – 15 m za postojeće i 30 m za planirane

Manja odstupanja planirane trase koridora su moguća radi bolje prilagodbe terenskim uvjetima.

Članak 88.

Unutar utvrđenih koridora nije dozvoljena nikakva gradnja do ishođenja lokacijske dozvole za cestu (ili njen dio na koji je orijentirana građevina). Nakon ishođenja lokacijske dozvole, odnosno zasnivanja građevinske čestice ceste odredit će se zaštitni pojas ceste u skladu s ovim Odredbama, dok će se prostor koridora izvan zaštitnog pojasa priključiti susjednoj planiranoj namjeni.

Članak 89.

Radi osiguranja kvalitetnog odvijanja prometa i sigurnosti ljudi ovim Planom se utvrđuju širine zaštitnih pojaseva za javne ceste, sukladno Zakonu o javnim cestama (NN 180/04), i to od vanjskog ruba zemljišnog pojasa sa svake strane:

- za brze ceste - 35 m
- za ostale državne ceste - 25 m izvan naselja i 10 m unutar naselja
- za županijske ceste - 15 m izvan naselja i 7 m unutar naselja
- za lokalne ceste - 10 m izvan naselja i 5 m unutar naselja

U slučaju rekonstrukcije postojećih javnih cesta unutar izgrađenog dijela građevinskog područja naselja širina zaštitnih pojaseva može biti i manja.

Članak 90.

U zaštitnom pojasu javne ceste može se formirati negradivi dio građevinske parcele s parkirališnim površinama, niskim zelenilom, ogradom i sl., ali na način da ne smanji preglednost ceste i križanja.

U zaštitnom pojasu javne ceste mogu se graditi građevine za potrebe održavanja ceste i pružanja usluga vozačima i putnicima, a koje su predviđene projektom ceste (cestovne kućice, benzinske postaje, parkirališta, odmorišta i sl.). Prije izdavanja lokacijske dozvole za ove građevine potrebno je zatražiti uvjete od Hrvatskih cesta d.o.o. i Uprave za ceste Zadarske županije.

Članak 91.

Unutar građevinskih područja naselja potrebno je osigurati ove uvjete u pogledu definiranja novih prometnih koridora i po mogućnosti rekonstrukcije postojećih koridora, a radi sigurnosti u odvijanju prometa:

- prometnica mora imati minimalnu širinu 6,0 m (dva prometna traka) za dvosmjerni promet, odnosno 3,5 m (jedan prometni trak) za jednosmjerni promet,
- za dvosmjerni promet može se izgrađivati samo jedan prometni trak iznimno na preglednim dijelovima, ali ne u dužini većoj od 100 m,
- svaka slijepa ulica s jednim prometnim trakom mora imati izgrađeno okretište, bez obzira na njenu dužinu.

Članak 92.

Svaka građevinska parcela mora imati kolni pristup minimalne širine 3,5 m. Prilaz na javnu prometnu površinu treba locirati na način da ne ugrožava promet.

Članak 93.

Direktan priključak građevinske parcele na javnu cestu državnog i županijskog karaktera nije dozvoljen, osim uz suglasnost Hrvatskih cesta d.o.o., odnosno Uprave za ceste Zadarske županije.

Priključak na javnu cestu treba izvesti prema Pravilniku o uvjetima za projektiranje i izgradnju priključka i prilaza na javnu cestu, uz prethodno odobrenje Hrvatskih cesta d.o.o., odnosno Uprave za ceste Zadarske županije u postupku ishođenja lokacijske dozvole ili izrade detaljnog plana uređenja.

Članak 94.

Sva križanja trebaju se izvesti na način da se omogući sigurno uključivanje odnosno isključivanje iz prometa.

Članak 95.

Prilikom gradnje novih dionica cesta ili rekonstrukcije postojećih potrebno je u cijelosti očuvati krajobrazne i spomeničke vrijednosti područja, prilagođavanjem trase prirodnim oblicima terena uz minimalno korištenje podzida, usjeka i nasipa. Ukoliko nije moguće izbjeći izmicanje nivelete ceste izvan prirodne razine terena obvezno je saniranje nasipa, usjeka i podzida i to ozelenjavanjem, formiranjem terase i drugim radovima kojima se osigurava najveće moguće uklapanje ceste u krajobraz.

Članak 96.

Sustavom javnog prijevoza mora se povezati sva naselja ove općine s općinskim središtem, županijskim središtem, kao i s naseljima susjednih županija, a korištenjem javnih i dijela nerazvrstanih cesta.

U svim naseljima treba izgraditi autobusna stajališta, a po potrebi i autobusne stanice. Uvjeti za utvrđivanje lokacije i uvjeti za projektiranje autobusnih stajališta određuje se na temelju Pravilnika o autobusnim stajalištima.

Članak 97.

Promet u mirovanju rješava se javnim ili privatnim parkirališnim prostorom. Postojeći deficiti parkirališnog prostora nadoknađuju se postupnom gradnjom javnih parkirališta.

Prilikom gradnje novih ili rekonstrukcijom postojećih građevina, ovisno o vrsti i namjeni potrebno je urediti parkirališta/garaže na građevnoj čestici. Izuzetno, moguće je uređenje parkirališnog prostora i na javno prometnoj površini za sadržaje koji su smješteni u prizemlju građevina orijentiranih na ulicu (trgovina, ugostiteljstvo i sl.), pod uvjetom da se time ne pogoršavaju prometni uvjeti šireg područja, posebno uvjeti prometa u mirovanju. Utvrđuje se slijedeći broj potrebnih parkirališnih/garažnih mjesta (PM), ovisno o vrsti i namjeni građevina:

- za obiteljsku, višeobiteljsku kuću i višestambenu građevinu - za svaki stan 1 PM na vlastitoj građevinskoj parceli
- za industrijske, zanatske, servisne, uslužne i sl. građevine – 1 PM na 25 m² bruto izgrađene površine građevine
- za sportske dvorane i igrališta - po 1 PM na 10 sjedala
- za ugostiteljske objekte - 1 PM na 4 sjedala
- za trgovine - 4 PM na 100 m² bruto izgrađene površine
- za škole, dječje ustanove - po 1 PM po učionici ili grupi djece + 10 PM
- za ambulante, poliklinike - po 1 PM na 10 m² bruto izgrađene površine građevine
- za vjerske građevine - po 1 PM na 5 sjedala

Kod određivanja broja parkirališnih mjesta prema gore navedenim kriterijima isti se zaokružuje na veći broj.

Članak 98.

Za potrebe prometa u mirovanju za više građevinskih parcela moguće je urediti zasebnu građevinsku parcelu pod uvjetom da građevine u sklopu tvore jednu

cjelinu (kuće u nizu, kuće sa zajedničkim javnim prostorima i površinama, sklop uslužno-proizvodnih građevina odnosno djelatnosti i sl.).

Članak 99.

Trase komunalne infrastrukture treba položiti u koridoru prometnice, pješačke ili zelene površine kako bi se omogućila njihova nesmetana izgradnja, održavanje i popravak. Po mogućnosti sve komunalne infrastrukturne sadržaje treba položiti u zajedničkom koridoru na propisanoj međusobnoj udaljenosti.

ŽELJEZNIČKI PROMET

Članak 100.

Željeznički promet treba preuzeti glavnu ulogu u svezi s povezivanjem područja općine Gračac s obalnim područjem Zadarske županije i kopnenim dijelovima Republike Hrvatske.

Članak 101.

Razvoj željezničkog prometa na području općine Gračac temelji se na postojećim željezničkim prugama koje imaju karakter magistralne pomoćne pruge: tzv. "lička" pruga i tzv. "unška pruga". Treba izvršiti rekonstrukciju postojeće trase "ličke" pruge i izgraditi novu dionicu na potezu Gračac-Radučić kako bi ista postala željeznička pruga velike propusne moći.

To ovom prostoru daje izuzetan značaj u ostvarivanju prometnog povezivanja južne Hrvatske i unutrašnjih dijelova Republike Hrvatske, jer ove željezničke pruge moraju preuzeti ulogu glavnog prijevoznika robe za potrebe gospodarstva na cjelokupnom području južne Hrvatske što ujedno zahtijeva modernizaciju i bolju organizaciju željezničkog prometa.

ZRAČNI PROMET

Članak 102.

Planom se utvrđuje potreba izgradnje zračnog pristaništa za prihvat malih zrakoplova u Deranjskom polju sjeverno od Gračaca. Veličina planirane zone zračnog pristaništa uznosi 74,80 ha.

Uz zračno pristanište ili u okviru istog planom se predviđa i heliodrom. Heliodrom se planira i u građevinskoj zoni naselja mjesta Srb.

Zračno pristanište i heliodromi se moraju planirati, projektirati i izvesti u skladu sa Zakonskim i podzakonskim aktima.

Prije realizacije sadržaja u zoni zračnog pristaništa potrebno je izraditi detaljni plan uređenja za zonu u cjelini.

DRUGI INFRASTRUKTURNI SUSTAVI

Telekomunikacije

Članak 103.

Za osiguravanje kvalitetnog korištenja telekomunikacijskih usluga potrebno je:

- izgraditi svjetlovodne kabele do svih većih naselja
- izgraditi nove telekomunikacijske mreže sa komutacijama u svi naseljima
- ostvariti kvalitetno pokrivanje cijelog područja općine Gračac signalom pokretnih telekomunikacijskih mreža

Članak 104.

Sve komutacije kao i sustavi prijenosa moraju biti digitalni.

Članak 105.

Telekomunikacijska mreža mora omogućavati lako uvođenje novih usluga.

Članak 106.

Zgrade automatskih telefonskih centrala trebaju biti izgrađene na optimalnom mjestu kako bi telekomunikacijska mreža bila najkraća.

Članak 107.

Zgrade za smještaj telefonskih centrala i drugih telekomunikacijskih uređaja mogu se rješavati kao samostalne građevine na vlastitim građevinskim parcelama ili unutar drugih građevina kao samostalne funkcionalne cjeline, osim građevina pokretnih komunikacija za koje se ne treba definirati građevinska parcela, ni pristupni put do nje.

Zgrade za smještaj RR uređaja, odnosno RR postaje, kao i zgrade za smještaj baznih postaja pokretnih komunikacija, mogu se graditi i izvan građevinskih područja naselja.

Članak 108.

Svaka postojeća i novoplanirana građevina treba imati osiguran priključak na telefonsku mrežu. TK mreža se u pravilu izvodi podzemno, i to kroz postojeće prometnice, prema rasporedu komunalnih instalacija u trupu ceste. Ako se projektira i izvodi izvan prometnica, treba se provoditi na način da ne onemogućava gradnju na građevinskim parcelama, odnosno izvođenje drugih instalacija.

Projektiranje i izvođenje TK mreže rješava se sukladno posebnim propisima, a prema rješenjima ovog Plana.

Članak 109.

U skladu sa potrebama i daljnjim razvojem mreža pokretnih komunikacija Planom se predviđa izgradnja i postavljanje dodatnih osnovnih postaja, smještanjem antena na antenske stupove i na krovne prihvate na postojećim građevinama. Osnovne postaje pokretnih komunikacija mogu se instalirati u građevinskim područjima i izvan njih, vodeći računa o skladnom uklapanju u urbani i prirodni okoliš.

Preporuča se postava instalacija više operatera na istom mjestu (stupu i sl.).

Postava svih potrebnih instalacija pokretnih komunikacija može se izvesti samo uz potrebne suglasnosti, odnosno Zakonom propisane uvjete.

Pošta

Članak 110.

Na području općine Gračac predviđa se izgradnja jedinice poštanske mreže u naseljima Srb, Oštrić, Zrmanja, Bruvno i Kaldrma.

Stanje populacije i ukupan broj usluga biti će glavni kriterij za otvaranje novih poštanskih kapaciteta na području općine, a u suradnji nadležnih tijela vlasti i HP-a.

Elektroopskrba

Članak 111.

Sve nove srednjenaponske objekte graditi za napon 20 kV.

Članak 112.

Uz nadzemne postojeće i planirane dalekovode određuju se širine zaštitnih pojasa:

- dalekovod 110 kV – 40m
- dalekovod 10/20 kV – 15m

U zaštitnim pojasevima nadzemnih dalekovoda izuzetno je moguća rekonstrukcija i gradnja građevina sukladno uvjetima nadležnog tijela elektroprivrede.

Članak 113.

Trase podzemnih i nadzemnih dalekovoda, gdje je to moguće, graditi uz prometnice.

Članak 114.

Planom su predviđene minimalne površine građevinske parcele za trafostanice 10/04 kV od 40 m².

Sve trafostanice, osim stupnih, trebaju se izvesti na zasebnim građevinskim parcelama, ukoliko nisu planirane u sklopu drugih građevina.

Dimenzije trafostanica su definirane veličinom opreme i postrojenja koja se u njih ugrađuju, a sukladno posebnim propisima.

Do svake trafostanice treba biti osiguran kolni pristup. Udaljenost trafostanice od kolne površine (građevni pravac) iznosi najmanje 3,0m, a od bočnih i stražnje strane parcele min. 1,0m.

Ukoliko se trafostanice grade kao samostalne građevine obvezno je hortikulturno uređenje parcela na kojima se nalaze. Zelenilom se moraju maksimalno zakloniti od pogleda i pristupa sa javnih površina, osim na dijelu parcele predviđenom za pristup trafostanici.

Preporuča se izvedba trafostanica u skladu sa tradicionalnim lokalnim arhitektonskim izrazom.

Članak 115.

Za svaku postojeću i novoplaniranu građevinu mora biti osiguran priključak na elektroenergetsku mrežu u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima. Elektroenergetska mreža se projektira i izvodi sukladno posebnom propisima prema planskim rješenjima.

Nije dozvoljeno projektiranje i građenje nadzemnih i podzemnih elektrovodova na način kojim bi se štetilo građenju građevina na građevinskim parcelama (dijagonalno i sl.) kako bi se spriječilo eventualno naknadno izmiještanje uvjetovano gradnjom planirane građevine.

Obnovljivi izvori elektroenergetike

Članak 116.

Planom se utvrđuju planirana i potencijalna područja za iskorištavanje energije vjetra, a na prostoru definiranom u Izvatzku iz Županijskog plana Zadarske županije.

Članak 117.

Prije početka korištenja predviđenog prostora u smislu eksploatacije energije vjetra, obvezno je za isti izraditi Studiju utjecaja na okoliš.

Studijom utjecaja na okoliš potrebno je dokazati mogućnost iskorištavanja energije vjetra bez narušavanja izvornih prirodnih vrijednosti. Također se mora utvrditi broj i razmještaj stupova sa vjetroturbinama u skladu sa standardima i obveznim minimalnim udaljenostima od građevinskih područja naselja i drugih sadržaja, zona zaštićene baštine, prometnih i infrastrukturnih objekata i sl..

Članak 118.

Planom se utvrđuju mjere zaštite prostora od negativnog utjecaja planirane izgradnje energetskeg parka, a u smislu zaštite prometnica i ostale infrastrukture, očuvanje postojećih prirodnih, kulturnih i etnoloških vrijednosti i zaštite građevinskog područja naselja i drugih sadržaja prvenstveno od buke.

U tom smislu se određuju minimalne udaljenosti stupova sa vjetroturbinama:

- od građevinskih područja naselja i drugih sadržaja – 300 m
- od prirodnih, kulturnih i etnoloških dobara – 300m
- od prometnica i infrastrukturnih objekata – 150 m
- od eksploatacijskih polja mineralnih sirovina – 500 m

Vodoopskrba

Članak 119.

Ovim Planom utvrđuju se temeljni preduvjeti osiguranja dovoljnih količina vode za zadovoljenje potreba lokalnog stanovništva, te za potrebe ostalih planiranih sadržaja na prostoru općine Gračac, a što je osnovni preduvjet za porast životnog standarda i za planirani gospodarski razvoj.

Zbog veličine teritorija ove općine, postojećeg stanja izgrađenosti vodovodne mreže, nepovoljnog prostornog položaja najizdašnjih izvorišta u odnosu na najveća mjesta potrošnje, relativno male i neravnomjerne gustoće naseljenosti i do sada izrađene projektne dokumentacije zo se može ostvariti samo preko više

zasebnih vodovodnih sustava koji će koristiti vodu iz najbližih i najizdašnjih izvorišta.

Članak 120.

Da bi se osigurala dostatna količina zdrave i higijenski-sanitarno ispravne vode za korištenje u vodoopskrbi moraju se sva izvorišta urediti do pune funkcije prema standardima za ovakvu vrstu objekata.

Članak 121.

Za osiguranje dovoljnih količina vode za vodoopskrbu potrebno je vršiti daljnja ispitivanja kako bi se definirala opravdanost budućih vodozahvata na pojedinim lokalitetima.

Članak 122.

U projektnoj dokumentaciji mora se obvezatno razraditi etapna izgradnja pojedinih dijelova buduće vodovodne mreže i definirati prioritete izgradnje iste. Postojeća vodovodna mreža mora se katastarski elaborirati i prilikom projektiranja novih dijelova respektirati u smislu iskoristivosti njenih mogućnosti, a gdje je potrebno i rekonstruirati.

Članak 123.

Vodoopskrbne sustave treba izgraditi sa svim pratećim vodnim građevinama, te primjenom kriterija racionalnog korištenja postojećih sustava vodoopskrbe, što podrazumijeva rješenje distribucije u okviru minimuma dopuštenih gubitaka vode, svođenje potrošnje vode na stvarne potrebe komunalnog standarda i dr.

Članak 124.

Za gradnju novih ili rekonstrukciju postojećih vodoopskrbnih građevina potrebno je osigurati kolni pristup do parcele građevine, te zaštitnu transparentnu ogradu za sve nadzemne vodne građevine visine do najviše 2,00 m. Najmanja udaljenost nadzemne vodne građevine do ruba parcele mora iznositi 3,00 m.

Članak 125.

Vodovodne cijevi treba postaviti u nogostupu ili zelenom pojasu koridora prometnice i uskladiti s rasporedom ostalih komunalnih instalacija. Moguća su odstupanja od predviđenih trasa, ukoliko se tehničkom razradom dokaže racionalnije i pogodnije rješenje vodovodne mreže.

Članak 126.

Svakoj postojećoj i novoplaniranoj građevini mora se osigurati priključenje na javni vodoopskrbni sustav. Unutar naselja treba planirati hidrantsku mrežu prema Pravilniku o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara. Sve građevine vodoopskrbnog sustava projektiraju se i izvode sukladno zakonskoj regulativi, te hrvatskim normama. Nije dozvoljeno projektiranje i građenje vodoopskrbne mreže na način kojim bi se štetilo građenju građevina na

građevinskim parcelama (dijagonalno i sl.) kako bi se spriječilo eventualno naknadno izmiještanje uvjetovano gradnjom planirane građevine.

Članak 127.

Zaštitu postojećih i budućih javnih vodocrpilišta treba provoditi određivanjem zona sanitarne zaštite (Zakon o vodama i Pravilnik o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta).

Članak 128.

Svi lokalni izvori na području općine Gračac moraju se efikasno zaštititi kako bi se njihova voda i dalje mogla koristiti za napajanje stoke, za razne gospodarske potrebe, za vodoopskrbu do konačnog priključenja na javni vodoopskrbni sustav, te za vodoopskrbu u izvanrednim situacijama.

Članak 129.

Obzirom da vodoopskrbni zahtjevi pučanstva na ovom prostoru još dugo neće iskoristiti mogućnosti vodnog potencijala planiranog prostora, isti treba iskoristiti za višenamjensku potrošnju vode, prvenstveno za potrebe poljoprivrednog gospodarstva, a sve u skladu sa pozitivnim ekonomskim pokazateljima (opravdanost izgradnje novih kapaciteta), odnosno potrebom gospodarskog razvoja općine.

Građevine za zaštitu voda

Članak 130.

U ovom Planu predlaže se u cilju maksimalne zaštite svih voda i uzimajući u obzir planiranu izgradnju i gospodarski razvoj naselja na području općine Gračac rješavanje odvodnje otpadnih voda izgradnjom više zasebnih razdjelnih sustava odvodnje, a sve u skladu s prihvaćenim rješenjem odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda za cjelokupno područje općine Gračac iz novoizrađene Studije zaštite voda Zadarske županije koje je ugrađeno i u novi Prostorni plan Zadarske županije – izmjene i dopune. Ovim rješenjem predložene su načelne lokacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda s prijedlogom odgovarajuće tehnologije pročišćavanja i uz procjenu ekonomske i tehničke vrijednosti pojedinih sustava odvodnje, a dozvoljene su odgovarajuće prostorne prilagodbe koje ne odstupaju od koncepcije rješenja.

Članak 131.

Planom se utvrđuje obveza izrade daljnje projektne dokumentacije kojom će se definirati najoptimalnija rješenja sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda za sva naselja na području općine Gračac vodeći računa o planiranom razvoju pojedinih naselja i financijskim mogućnostima investitora, a sve u cilju kako bi se, u trenutku kad se za to stvore uvjeti, moglo prići što bržoj realizaciji istih.

Prethodno se moraju provesti opsežni hidrogeološki istražni radovi kojima će se utvrditi pogodnosti pojedinih lokacija za prijam adekvatno pročišćenih otpadnih voda.

Članak 132.

Odabrani sustavi odvodnje moraju zbog ekonomičnosti rješenja, lakše eksploatacije, kontrole i održavanja obuhvatiti što više naselja. Istovremeno mora biti moguća etapna izgradnja sustava odvodnje za svako pojedino naselje uz uvjet uklapanja u konačno rješenje.

Članak 133.

Urbane (fekalne) otpadne vode svakog naselja moraju se sakupljati zasebnom fekalnom kanalizacijskom mrežom.

Zbog disperznosti naselja ove otpadne vode gravitacijski će dotjecati do najbliže crpne postaje odakle će se tlačnim cjevovodom prepumpavati na susjedni više položeni gravitacijski kolektor. Ovaj postupak ponavlja se sve do uređaja za adekvatno pročišćavanje otpadnih voda s pripadajućim ispustom u prijamnik (okolni teren, vodotok, ili korištenje u poljoprivredne svrhe).

Članak 134.

Eventualno odabrani gotovi tipski uređaji za pročišćavanje urbanih (fekalnih) otpadnih voda moraju biti što jednostavniji za izvedbu i održavanje, sa što povoljnijim tehničkim, ekološkim i ekonomskim pokazateljima.

Članak 135.

Oborinske otpadne vode iz naselja moraju se odvesti najkraćim putem, površinski ili sustavom zatvorenih kanala, do prirodnih vododerina i postojećih vodotoka, odnosno ispuštati raspršeno direktno u okolni teren.

Članak 136.

Na površinama većih garaža, servisa, radionica, benzinskih postaja, parkirališta kapaciteta preko 10 parkirališnih mjesta, odnosno gdje je veća opasnost od izlivanja ulja i nafte, moraju se obvezatno ugraditi separatori - odvajači taloga, ulja i masnoća kako bi se oborinske otpadne vode prethodno pročistile prije ispuštanja preko upojnih bunara u teren.

Članak 137.

Sustave odvodnje treba izgraditi sa svim pratećim građevinama odvodnje koje moraju biti potpuno vodonepropusne.

Kanalizacijska mreža treba se izgraditi od kvalitetnih kanalizacijskih cijevi koje treba postaviti uglavnom u kolniku prometnica i uskladiti s rasporedom ostalih komunalnih instalacija.

Članak 138.

Do izgradnje konačnih javnih sustava odvodnje za pojedina naselja na cjelokupnom području općine, svi novi i postojeći objekti moraju pojedinačno rješavati odvodnju svojih urbanih (fekalnih) otpadnih voda i prethodno pročišćenih tehnoloških otpadnih voda primjenom manjih kućnih uređaja (gotovi manji tipski uređaji za biološko pročišćavanje ili kvalitetno izgrađene vodonepropusne trokomorne septičke jame). Ovi kućni uređaji moraju se smjestiti unutar zaštitnog

pojasa prometnica tako da su udaljeni od granice susjedne parcele min. 3,0 m i s kolnim pristupom.

Nad njihovom izgradnjom i održavanjem mora se vršiti stroga kontrola, a pročišćene urbane (fekalne) otpadne vode moraju se ispuštati preko upojnih bunara u okolni teren ili eventualno odvoziti na deponiju određenu od strane nadležnih sanitarnih službi.

Građevine veće od 15 ES do izgradnje javnog sustava odvodnje obvezno moraju rješavati svoje urbane (fekalne) otpadne vode na vlastitom adekvatnom uređaju za biološko pročišćavanje, te ih ispuštati preko upojnih bunara u okolni teren.

Članak 139.

Tehnološke otpadne vode iz raznih gospodarskih pogona, koje mogu biti onečišćene uljima i raznim kemikalijama, moraju se prije ispuštanja u okolni teren, odnosno u buduću javnu kanalizacijsku mrežu, prethodno pročistiti tako da se sadržaj štetnih tvari u njima smanji do propisanih graničnih vrijednosti, odnosno da poprime karakteristike urbanih otpadnih voda (Pravilnik o ispuštanju otpadnih voda u javnu kanalizaciju).

To zahtjeva da svaki industrijski pogon i ostali specifični zagađivači moraju imati svoj vlastiti sustav za pročišćavanje, ovisno o karakteru pojedinog tehnološkog procesa, a koji obvezatno mora biti sastavni dio svakog investicijskog elaborata.

Na mjestu ispusta industrijskih otpadnih voda mora se provoditi stalna kontrola zagađenosti istih.

Članak 140.

Zaštitu voda na prostoru Županije, time i na prostoru općine Gračac, potrebno je provoditi prema odredbama iz Državnog plana za zaštitu voda.

Članak 141.

Građenje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina provodi se prema programu građenja istih koji donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za vodno gospodarstvo.

Tehničko i gospodarsko održavanje vodotoka, vodnog dobra i regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina te osnovnih građevina melioracijske odvodnje, provodi se prema programu uređenja vodotoka i drugih voda, koji se donosi u okviru Plana upravljanja vodama.

Građenje vodnih građevina za korištenje voda i/ili vodnih građevina za zaštitu voda provodi se prema programu koji se donosi sukladno propisima o komunalnom gospodarstvu.

Članak 142.

Za sve vodotoke (bujice, odvodne kanale, nasipe i objekte obrane od poplava i dr.) na području općine Gračac, a u svrhu tehničkog održavanja vodotoka i radova građenja vodnih građevina treba osigurati inundacijski pojas minimalne širine 5,0 m od gornjeg ruba korita, odnosno ruba čestice javnog vodnog dobra.

Ovisno o veličini i stanju uređenosti vodotoka, širina inundacijskog pojasa, odnosno udaljenost izgradnje novih objekata od gornjeg ruba korita, odnosno

čestice javnog vodnog dobra može biti i manja, ali ne manja od 3,0 m, a što bi se utvrdilo vodopravnim uvjetima za svaki objekt posebno.

U inundacijskom pojasu zabranjena je svaka gradnja i druge radnje kojima se može onemogućiti izgradnja i održavanje vodnih građevina, na bilo koji način umanjiti protočnost korita i pogoršati vodni režim, te povećati stupanj ugroženosti od štetnog djelovanja vodotoka.

Vanjsku granicu uređenog i neuređenog inundacijskog pojasa na vodama I. i II. reda određuje ministarstvo nadležno za vodno, gospodarstvo na prijedlog „Hrvatskih voda“.

Članak 143.

Radi očuvanja i održavanja regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i sprečavanja pogoršanja vodnog režima, zabranjeno je:

- na nasipima i drugim regulacijskim i zaštitnim vodnim građevinama kopati i odlagati zemlju, pijesak, šljunak, puštati i napasati stoku, prelaziti i voziti motornim vozilom izuzev na mjestima na kojima je to izričito dopušteno, te obavljati druge radnje kojima se može ugroziti sigurnost ili stabilnost tih građevina
- u uređenom inundacijskom pojasu orati zemlju, saditi i sjeći drveće i grmlje
- u uređenom inundacijskom pojasu i do udaljenosti od 20 m od vanjske nožice nasipa, odnosno do 6 m od vanjskog ruba regulacijsko-zaštitne vodne građevine koja nije nasip (obala i obaloutvrda), podizati zgrade, ograde i druge građevine osim regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina, vaditi kamen, glinu i ostale tvari, kopati i bušiti zdence, te bez vodopravnih uvjeta obavljati drugo bušenje tla
- u neuređenom inundacijskom pojasu obavljati radnje iz prethodne alineje
- na melioracijskim kanalima za odvodnjavanje kojima upravljaju „Hrvatske vode“ i do udaljenosti od 5 m od tih kanala potrebnoj za njihovo redovno održavanje, orati i kopati zemlju, te obavljati druge radnje kojima se mogu oštetiti melioracijske vodne građevine ili poremetiti njihovo namjensko funkcioniranje
- u vodotoke i druge vode, akumulacije, retencije, melioracijske i druge kanale i u inundacijskom pojasu odlagati zemlju, kamen, otpadne i druge tvari, te obavljati druge radnje kojima se može utjecati na promjenu vodotoka, vodostaja, količine ili kakvoće vode ili otežati održavanje vodnog sustava
- graditi i/ili dopuštati gradnju na zemljištu iznad natkrivenih vodotoka, osim gradnje javnih površina (prometnice, parkovi, trgovi)

Iznimno, na zahtjev zainteresirane osobe „Hrvatske vode“ mogu odobriti odstupanje od odredaba definiranih u ovom članku pod uvjetom da ne dolazi do ugrožavanja stabilnosti i sigurnosti vodnih građevina, odnosno pogoršanja postojećeg vodnog režima i ako to nije suprotno uvjetima korištenja vodnog dobra utvrđenim Zakonom o vodama.

Pravna osoba koja upravlja šumama u vlasništvu države može u inundacijskom pojasu obavljati uzgoj i sječu drveća, ako je u skladu sa šumskogospodarskom osnovom na čije je odredbe, u dijelu koji se odnosi na inundacijski pojas, pribavljena suglasnost „Hrvatskih voda“.

Članak 144.

Očuvanje i održavanje regulacijskih i zaštitnih te drugih vodnih građevina kao i sprječavanje pogoršanja vodnog režima moraju se vršiti u skladu sa Zakonom o vodama.

Članak 145.

Planom se utvrđuje obveza ishodovanja vodopravnih uvjeta u postupku dobivanja lokacijske dozvole, a u skladu sa Zakonom o vodama.

Vodopravne uvjete izdaju "Hrvatske vode".

Vodopravnim uvjetima određuju se uvjeti kojima mora udovoljavati dokumentacija za građenje novih i za rekonstrukciju postojećih građevina, te za izvođenje regionalnih i detaljnih geoloških istraživanja i drugih radova koji se ne smatraju građenjem a koji mogu trajno, povremeno ili privremeno utjecati na promjene vodnog režima (u daljnjem tekstu: drugi zahvati u prostoru).

Vodopravni uvjeti nisu potrebni za građenje i rekonstrukciju stambenih i drugih građevina u kojima se voda koristi isključivo za piće i sanitarne potrebe - ako se te građevine priključuju u vodoopskrbni sustav i sustav javne odvodnje otpadnih voda.

Članak 146.

Za zahvate, građevine i objekte za koje se ne izdaje lokacijska dozvola, a svojom namjenom nisu u skladu sa razinom zaštite pojedine sanitarne zone, isti se mogu provoditi i graditi isključivo ako je Odlukom o zonama sanitarne zaštite izvorišta omogućen takav zahvat u određenoj zoni sanitarne zaštite, odnosno uz suglasnost „Hrvatskih voda“.

Zahvati građevine i objekti iz prethodnog stavka mogu biti istražni prostori mineralnih sirovina, istražni prostor deponije otpada, cisterne za vodu, septičke jame, nadzemni i podzemni spremnici goriva, te drugi.

Članak 147.

Planom se utvrđuje obveza izrade elaborata zona sanitarne zaštite izvorišta i utvrđivanje istih, a u skladu sa Zakonom o vodama i Pravilnikom o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta.

Do donošenja Odluke o zonama sanitarne zaštite izvorišta koristiti će se utvrđene zone sanitarne zaštite iz Prostornog plana Zadarske županije – grafički prilog br. 3 Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora – izvod iz Prostornog plana Zadarske županije.

Članak 148.

Unutar pojedinih zona sanitarne zaštite izvorišta, u skladu sa Pravilnikom o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta, Planom se zabranjuju sljedeći zahvati, gradnje i radnje:

- u IV. zoni:
 - ispuštanje nepročišćenih otpadnih voda
 - građenje industrijskih objekata koji ispuštaju za vodu opasne tvari (ili opasne vode)
 - građenje cjevovoda za tekućine koje su opasne za vodu bez propisane zaštite
 - uskladištenje radioaktivnih i za vodu drugih opasnih tvari, izuzev uskladištenja lož ulja za domaćinstvo i pogonskog goriva za poljoprivredne strojeve, ako su propisane sigurnosne mjere za građenje, dovoz, punjenje, uskladištenje i uporabu
 - građenje rezervoara i parkirališta za naftu i naftne derivate, radioaktivne i ostale za vodu opasne tvari
 - izvođenje istražnih i eksploatacijskih bušotina na naftu, zemni plin, radioaktivne tvari, kao i izrada podzemnih spremišta
 - nekontrolirana uporaba tvari opasnih za vodu kod građenja objekata
 - građenje prometnica bez sustava kontrolirane odvodnje i pročišćavanje oborinskih voda
 - eksploatacija mineralnih sirovina
- u III. zoni:
 - deponiranje otpada
 - svako skladištenje nafte i naftnih derivata
 - površinska i podzemna eksploatacija mineralnih sirovina
 - građenje industrijskih postrojenja opasnih za kakvoću podzemne vode
 - građenje cjevovoda za tekućine koje su štetne i opasne za vodu
- u II. zoni:
 - poljodjeljska proizvodnja, osim proizvodnje zdrave hrane
 - stočarska proizvodnja, osim za potrebe seljačkog gospodarstva, odnosno obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva
 - građenje pogona za proizvodnju, skladištenje i transport opasnih tvari
 - gradnja groblja i proširenje postojećih
 - građenje svih industrijskih pogona
 - građenje autocesta i magistralnih cesta (državnih i županijskih cesta)
 - građenje željezničkih pruga
 - građenje drugih građevina koje mogu ugroziti kakvoću podzemne vode

Zahvate, građevine i objekte čija realizacija nije dopuštena u pojedinim zonama sanitarne zaštite izvorišta, moguće je planirati i izvesti jedino na temelju utvrđene pogodnosti užeg lokaliteta („mikrozone“) za izvedbu predviđenog zahvata, građevine ili objekta, putem detaljnih i namjenskih vodoistražnih radova („mikrozoniranje“), te definiranih mjera zaštite unutar tog lokaliteta na osnovu utvrđene osjetljivosti lokaliteta, a sve u skladu sa Pravilnikom o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta.

Članak 149.

Izgradnja sustava vodoopskrbe i odvodnje, održavanje vodotoka i drugih voda, građevina za zaštitu od štetnog djelovanja voda, građevina za obranu od poplava, zaštitu od erozija i bujica, te melioracijsku odvodnju provodi se neposrednim provođenjem ovog Plana i u skladu sa zakonom.

5. MJERE ZAŠTITE KRAJOBRAZNIH I PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I KULTURNO-POVIJESNIH CJELINA

KRAJOBRAZNE I PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Članak 150.

Na prostoru općine Gračac nalaze se spomenici prirode:

- Cerovačke pećine (geomorfološki spomenik)
- Vrelo rijeke Une (hidrološki spomenik)

Na jugozapadnom dijelu prostora općine Gračac nalazi se dio Parka prirode „Velesbit“. Gradnja na području Parka prirode „Velesbit“ se može vršiti samo u skladu sa Prostornim planom područja posebnih obilježja Parka prirode „Velesbit“.

Članak 151.

Planom je utvrđeno da u općini Gračac pored gore navedenih zaštićenih prirodnih vrijednosti postoji još čitav vrijednih dijelova krajolika od kojih ističemo tokove rijeka Une, Krke, Zrmanje, Dabašnice i Srebrenice, Babića jezero, te niz manjih krških izvora. Zbog svoje izuzetne pejzažne vrijednosti treba voditi računa da ne dođe do degradacije postojeće kvalitete prostora, a neadekvatnom izgradnjom istog.

Članak 152.

Planom se zaštićuju poljoprivredne i šumske površine kao značajne krajobrazne i prirodne vrijednosti. U tom smislu se ograničuje širenje građevinskog područja uz racionalno korištenje istog.

Članak 153.

Poljoprivredno zemljište zaštićeno je Zakonom o poljoprivrednom zemljištu, odnosno drugim važećim zakonima, te se temeljem istih ne može prenamijeniti osim u slučaju izgradnje objekata infrastrukture ili objekata u funkciji poljoprivredne proizvodnje, odnosno sukladno odredbama ovoga Plana.

Planom se utvrđuje potreba unaprjeđenja i reorganizacije poljoprivrednih površina s ciljem efikasnije eksploatacije, uz kontrolirano korištenje zaštitnih sredstava i gnojiva.

Članak 154.

Šume i šumsko zemljište zaštićeno je Zakonom o šumama, odnosno drugim važećim zakonima i sukladno odredbama Plana ne smije se mijenjati njihova namjena, osim za potrebe infrastrukture, odnosno sukladno odredbama ovog Plana.

Članak 155.

Planom se posebno zaštićuju sve podzemne vode na prostoru općine Gračac kao izrazito vrijedni prirodni resursi.

S ciljem zaštite svih nadzemnih i podzemnih voda potrebno je planirati i graditi suvremene uređaje za pročišćavanje otpadnih voda i drugih medija.

Članak 156.

Planom se utvrđuje obveza revitalizacije i rekonstrukcije tehnoloških procesa gospodarskih sadržaja uvođenjem novih ekološki održivih tehnologija. Također se zabranjuje izvedba bilo kakvih uređaja koji bi mogli postati izvor zagađenja okoliša.

Članak 157.

Planom se utvrđuje potreba očuvanja i stvaranja karakteristične prepoznatljive tipološke slike naselja.

Članak 158.

Radi sustavnog rješavanja zaštite navedenih i drugih područja potrebno je izvršiti njihovu inventarizaciju, kartiranje, valorizaciju i procjenu ugroženosti flore i staništa, te na osnovu dobivenih rezultata detaljno planirati zaštitu i moguće aktivnosti u prostoru, a u skladu sa smjernicama ovog Plana.

KULTURNO-POVIJESNE CJELINE

Članak 159.

Ovim Planom odrađuje se potreba očuvanja svih arheološki nalazišta iz raznih vremenskih perioda, cjeline graditeljskog naslijeđa ruralnog obilježja, pojedinačni objekti sakralnog i svjetovnog obilježja te svi registrirani i neotkriveni nepokretni spomenici kulturno-povijesne baštine. Način zaštite propisan je Zakonom o zaštiti spomenika kulture i u nadležnosti je Državne uprave za zaštitu kulturne baštine. U sustavu zaštite kulturno-povijesnih cjelina treba postići najviši mogući stupanj zaštite kako registriranih tako i onih evidentiranih vrijednosti. Te cjeline su registrirane kao ruralno-urbani kompleksi, arheološki lokaliteti te pojedinačni spomenici graditeljske baštine. Smjernice za uređenje, mjere zaštite i način prezentacije odrediti će nadležna ustanova za zaštitu kulturno-povijesne baštine. Kroz izradu urbanističkih planova i detaljnih planova uređenja prostora treba izvršiti temeljito istraživanje mogućih nalaza pojedinačnih objekata spomeničke baštine ili arheoloških cjelina na prostoru koji se uređuje. U slučaju nalaza takvih cjelina, a koje nisu bile prethodno evidentirane, potrebno je provesti stručnu valorizaciju uz pomoć nadležnih službi te utvrditi načine zaštite ili uporabe tih objekata i cjelina.

Članak 160.

Planom su na području općine Gračac utvrđeni pojedinačni spomenici kulturne baštine, kao i graditeljske cjeline od posebne vrijednosti na prostoru unutar granica obuhvata, a prema popisu iznesenom u tekstualnom dijelu ovog Plana – 3. Plan prostornog uređenja, 3.3. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora, Graditeljska povijesno – kulturna baština.

Članak 161.

U sklopu zaštite prirodnih i kulturno-povijesnih vrijednosti potrebno je mimo utvrđena stanja i valorizacije stalno vršiti sanaciju i obnovu kako spomenika kulture tako i prirodnih cjelina.

Članak 162.

Svaki zahvat u prostoru koji se izvodi unutar zaštićenih područja mora biti usklađen s Zakonom o zaštiti spomenika kulture, odnosno Zakonom o zaštiti prirode.

Članak 163.

U sklopu zaštite povijesnog nasljeđa potrebno je vršiti daljnju stalnu sanaciju i obnovu svih vrijednih spomenika i ostataka, kako sakralnih tako i svjetovnih.

Članak 164.

Starije sklopove i aglomeracije kuća potrebno je postupno restaurirati i privoditi određenoj namjeni (stanovanje, turističke valorizacije i dr.), a u novijoj izgradnji spriječiti vizualne, estetske, funkcionalne i druge sukobe sa starijom izgradnjom i prirodnim ambijentom.

Članak 165.

Svi sakralni i svjetovni objekti trebaju biti dostupni i označeni odgovarajućim natpisima i objašnjenjima, uredno održavani i klasificirani, te u što većoj mjeri stavljeni u funkciju sveopće turističke ponude na prostoru općine Gračac.

Članak 166.

Ako se pri izvođenju građevinskih ili drugih radova naiđe na arheološko nalazište ili pojedinačni nalaz, radovi se moraju prekinuti i o nalazu bez odlaganja obavijestiti nadležnu ustanovu.

Članak 167.

Arheološka iskapanja i istraživanja mogu se obavljati samo na temelju odobrenja koje daje nadležno tijelo.

Zaštitu arheoloških lokaliteta i spomenika treba provoditi u skladu s načelima arheološke struke i konzervatorske djelatnosti, sanacijom, konzervacijom i prezentacijom vidljivih ostataka građevina važnih za povijesni i kulturni identitet prostora.

Članak 168.

Za zahvate na elementima kulturne baštine (popravak i održavanje postojećih građevina, nadogradnje, prigradnje, preoblikovanja, rušenja i uklanjanja građevina ili njihovih dijelova, novogradnje unutar zaštićenih predjela, prenamjene postojećih građevina, izvođenje radova na arheološkim lokalitetima) potrebno je ishoditi zakonom propisane suglasnosti:

- posebne uvjete (u postupku izdavanja lokacijske dozvole)
- prethodno odobrenje (u postupku izdavanja građevinske dozvole)

Nadzor u svim fazama radova provodi nadležna Uprava za zaštitu kulturne baština – Konzervatorski odjel u Zadru (KZD).

Članak 169.

Prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (čl. 17.) Poglavarstvo Općine treba donijeti odluku o zaštiti dobara od lokalnog značenja - graditeljskim sklopovima ambijentalne vrijednosti - zapuštenoj i zanemarenoj tradicijskoj arhitekturi, koja je devastirana novijom gradnjom - kao dijelu kulturne baštine, koju treba konzervirati, obnoviti i rekonstruirati, te revitalizirati.

6. MJERE SPRJEČAVANJA NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ I ZBRINJAVANJE OTPADA

Članak 170.

Težeći principu da se intervencijama u prostoru smanje nepovoljni utjecaji na što manju mjeru ili potpuno eliminiraju planom su utvrđeni mogući nepovoljni faktori. Ti su faktori navedeni u obrazloženju Plana, a u interesu smanjenja njihova negativnog utjecaja potrebno je :

- sve oblike izgradnje svesti na planirane dimenzije uz strogo poštivanje uvjeta o gustoći izgrađenosti i drugim uvjetima
- izbjegavati lociranje u prostoru svih vrsta proizvodnih pogona koji su srednji i veliki zagađivači okoliša, a svojom su veličinom neprimjereni datostima prostora
- lociranje velikih energetske postrojenja koji bi mogli bitno poremetiti ekosustav širega područja treba ozbiljno preispitati. Ukoliko se država odluči na takvu izgradnju treba postići najviše standarde zaštite kod odabira tehnologije takvoga postrojenja
- sve neophodne prometne koridore u prostoru postavljati vrlo pažljivo pri čemu treba, pored tehničkih karakteristika (osiguranja minimalnih širina koridora), voditi računa o njihovom skladnom uklapanju.
- sve potrebne infrastrukturne građevine tako izvoditi da što manje utječu na fizičko i vizualno onečišćenje okoliša
- u sustavu sprječavanja nepovoljnog utjecaja na okoliš potrebno je, uz naznačene kriterije, pridržavati se svih kriterija iz zakonodavstva za ovu oblast i to:
 - Zakona o zaštiti okoliša
 - Zakona o zaštiti zraka
 - Zakona o zaštiti od buke
 - Zakona o zaštiti prirode
 - Zakona o šumama
 - Zakona o zaštiti od požara
 - Zakona o poljoprivrednom zemljištu
 - Zakon o vodama
 - Zakona o otpadu

Naznačena zakonska regulativa regulirala je cijelu oblast zaštite prostora u pogledu mogućih negativnih utjecaja na okoliš kao i nadležnosti jedinica lokalne samouprave u sprječavanju tih utjecaja.

Članak 171.

U cilju **zaštite tla** potrebno je poduzeti sljedeće aktivnosti:

- osigurati i održavati funkcije tla, primjereno staništu, smanjenjem uporabe površina, izbjegavanjem erozije i nepovoljne promjene strukture tla, kao i smanjenjem unošenja štetnih tvari
- usmjeriti razvoj naselja na postojeće dijelove naselja
- provoditi mjere zaštite tla u skladu s njegovim ekološkim korištenjem
- rekultivirati površine (odlagališta otpada, klizišta i sl.)
- obnoviti površine oštećene erozijom i klizanjem

- sanirati napuštena eksploatacijska područja, a nova graditi što dalje od naselja, spomenika kulture i vrijednih krajobraza
- poticati ekološko, odnosno biološko poljodjelstvo
- poticati procese prirodnog pomlađivanja šuma i autohtone šumske zajednice

Članak 172.

U cilju **zaštite zraka** potrebne su sljedeće mjere:

- izgradnjom i razvojem pojedinih područja ne smiju se prekoračiti tolerantne vrijednosti kakvoće zraka (TV), pa je u cilju toga potrebno preventivno djelovati
- prometnim rješenjima potrebno je racionalizirati korištenje vozila, te sa održavanjem prometnih površina i ozelenjavanjem zaštitnih koridora uz prometnice smanjiti utjecaj prometa na onečišćenje zraka
- zabranjuje se proizvodnja tvari koje oštećuju ozonski omotač (Uredba o tvarima koje oštećuju ozonski omotač)

Članak 173.

Za **zaštitu voda** potrebne su sljedeće mjere:

- utvrđene zone sanitarne zaštite i svi vodni potencijali koji mogu u budućnosti biti korišteni moraju imati posebnu zaštitu kao prirodni resursi od prvorazrednog značenja
- utvrditi zone sanitarne zaštite svih vodnih potencijala koji mogu u budućnosti biti korišteni
- treba uvesti kontrolu nad upotrebom količine i vrste zaštitnih sredstava u poljoprivredi na području vodonosnika, kako bi se prišlo smanjivanju količine štetnih tvari (prije svega nitrata) u podzemnoj pitkoj vodi.
- sve urbane (fekalne) otpadne vode i tehnološke otpadne vode ne smiju se ispuštati u prijamnik: vodotok ili tlo bez odgovarajućeg stupnja pročišćavanja. Do izgradnje sustava odvodnje otpadnih voda mora se osigurati izgradnju kvalitetnih kućnih uređaja
- sve građevine vodoopskrbnih sustava i sustava odvodnje izgraditi kao potpuno zatvorene i vodonepropusne uz uporabu kvalitetnog materijala
- težiti konačnom rješenju saniranja otpadnih voda biološkim pročišćavanjem

Članak 174.

Za potrebe **zaštite od buke** potrebno je:

- izraditi kartu buke za područje općine, s dopuštenom razinom buke za pojedine zone: stambene, gospodarske i prometne
- buku uzrokovanu prometom ili radom industrijskih pogona umanjiti na način da se njihovi okoliši uredi i oplemene zaštitnim zelenilom, a novi veći prometni ili industrijski sadržaji planiraju izvan zona naselja

Članak 175.

Potrebno je provesti sljedeće mjere **zaštita od požara**:

- donijeti plan gašenja
- donijeti plan za postupanje u slučaju nezgoda s opasnim tvarima
- predvidjeti cjevovode i sve ostale elemente hidrantske mreže
- provesti nadzor dimnjačarske službe

- zabraniti parkiranje vozila na mjestima gdje su hidranti
- provoditi osmatranje cjelokupnog teritorija

Članak 176.

U svrhu sprječavanja širenja požara na susjedne građevine, građevina mora biti udaljena od susjednih građevina najmanje 4m ili manje, ako se dokaže uzimajući u obzir požarno opterećenje, brzinu širenja požara, požarne karakteristike materijala građevina, veličinu otvora na vanjskim zidovima građevina i dr., da se požar neće prenijeti na susjedne građevine ili mora biti odvojena od susjednih građevina požarnim zidom vatrootpornosti najmanje 90 minuta, koji u slučaju da građevina ima krovnu konstrukciju (ne odnosi se na ravni krov vatrootpornosti najmanje 90 minuta) nadvisuje krov građevine najmanje 0,5m ili završava dvostranom konzolom iste vatrootpornosti, dužine najmanje 1,0m ispod pokrova krovišta, koje mora biti od negorivog materijala najmanje na dužini konzole.

Radi omogućavanja spašavanja osoba iz građevina i gašenje požara na građevini i otvorenom prostoru, građevina mora imati vatrogasni prilaz određen prema posebnom propisu, a prilikom gradnje ili rekonstrukcije vodoopskrbnih mreža mora se, ukoliko ne postoji, predvidjeti vanjska hidrantska mreža.

Za sve građevine potrebno je ishoditi Potvrdu na glavni projekt od nadležne Policijske uprave.

Članak 177.

U smislu mjera **zaštite od potresa** Planom se utvrđuje potreba izrade seizmološke studije i na osnovnu nje seizmičke karte za prostor općine Gračac.

Članak 178.

U svrhu osiguravanja uvjeta za **sklanjanje stanovništava, materijalnih i drugih dobara** potrebno je utvrditi zone ugroženosti za područje naselja Gračac, dok sva ostala naselja imaju manje od 2000 stanovnika i za njih nije obvezna gradnja skloništa.

Do donošenja preciznih zakonskih odredbi zone ugroženosti će se definirati na osnovu podzakonskog akta, utvrditi će se primjena kriterija i zakonskih propisa prilikom izdavanja lokacijske dozvole, odnosno utvrditi područja i način gradnje zaštitnih građevina, zaklona, dopunskih skloništa otpornosti 50kPa, skloništa osnovne zaštite otpornosti 100kPa i dr.

Sva skloništa moraju biti projektirana i izvedena u skladu s važećim Pravilnikom o tehničkim normativima za skloništa.

Članak 179.

U skladu sa odredbama Županijskog plana uređenja Zadarske županije odlaganje otpada sa prostora općine Gračac će se vršiti na postojećoj lokaciji, ali_samo do donošenja Studije o zbrinjavanju otpada na području Zadarske županije, odnosno odabira mogućih lokacija na području općine Gračac.

Planom se utvrđuje mogućnost uređenja privremenog odlagališta na lokaciji „Vučipolje“ (Vučipolje), a u slučaju zatvaranja i konačne sanacije sadašnjeg odlagališta na lokaciji „Stražbenica“ u Deringaju.

Privremeno odlagalište potrebno je urediti i koristiti na način da zadovolji stroge sanitarno-tehničke uvjete, uz obvezne mjere nadzora i praćenja postupanja s otpadom, a u skladu sa Pravilnikom o uvjetima za postupanje sa otpadom.

7. OBVEZA IZRADE DETALJNIH PROSTORNIH PLANOVA

Članak 180.

Ovim Planom se temeljem Zakona utvrđuje da je u nadležnosti tijela lokalne samouprave donošenje Prostornog plana uređenja čitavog prostora koji pripada općini Gračac, te planova nižega reda: urbanističkih i detaljnih planova uređenja. Prostorni plan uređenja općine Gračac je izrađen temeljem Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru.

Utvrđuje se i obveza izrade sljedećih planova nižeg reda:

- urbanističkih planova uređenja za sve rekreacijske zone (R, R1, R3 i R5)
- detaljnog plana uređenja za neizgrađene dijelove građevinskog područja naselja u Gračacu i Srbu i za novoplanirano naselje „Omsica“
- detaljnih planova uređenja za sve gospodarske zone
- detaljnih planova uređenja za sve turističke zone (T2 i T3)
- detaljnog plana uređenja za slobodnu carinsku zonu „Lička Kaldrma – Dugopolje“ (N)
- detaljnog plana uređenja za zračno pristanište u Deranjskom polju

Prostorne cjeline za koje je obvezna izrada urbanističkih i detaljnih planova uređenja označene su u grafičkom prikazu br. 4 „Građevinska područja naselja i drugih sadržaja“.

Članak 181.

Do donošenja detaljnih planova uređenja za dijelove naselja za koje je sukladno grafičkom prilogu Plana (grafički prikaz br. 4 „Građevinska područja naselja i drugih sadržaja“) utvrđena obveza izrade istih, moguće je ishoditi lokacijsku odnosno građevinsku dozvolu za gradnju stambene građevine unutar izgrađenog dijela građevinskog područja naselja ukoliko je osiguran pristupni put do građevinske čestice u skladu sa uvjetima Plana.

8. SMJERNICE I MJERILA ZA NEOPHODNU REKONSTRUKCIJU GRAĐEVINA U SKLADU S ČLANKOM 44. ZAKONA O PROSTORNOM UREĐENJU

Članak 182.

Ovim se Planom omogućava rekonstrukcija građevina koje su bile izgrađene po propisima važećim do stupanja na snagu Zakona o prostornom uređenju, a čija je namjena protivna namjeni utvrđenoj ovim Planom ili drugim planom rađenim temeljem ovoga Plana. Rekonstrukcija se može odobriti samo za:

- građevine izgrađene na temelju pravomoćne građevinske dozvole
- građevine koje su bile izgrađene prije 15. veljače 1968. godine

Članak 183.

Pod rekonstrukcijom se podrazumijeva obnova krova i svih dotrajalih konstruktivnih dijelova bez promjene vanjskog oblika, promjena namjene uz uvjet da se ne mijenja vanjski izgled, rekonstrukcija instalacija i opreme itd.

Promjena namjene se prihvaća samo ako će se promjenom približiti Planom planiranoj namjeni ili smanjiti negativan utjecaj na okoliš postojeće namjene.

9. ZAVRŠNA ODREDBA

Članak 184.

Odluka o donošenju Prostornog plana uređenja Općine Gračac stupa na snagu osmim danom od dana objave u «Službenom glasniku Zadarske županije».

Klasa: 350-02/07-01-04
Urbroj: 2198/31-01-07-02
Gračac, 17. rujna 2007. g.

OPĆINSKO VIJEĆE
OPĆINE GRAČAC
Predsjednik:

Goran Đekić